

ชื่อการศึกษา **ค้นคว้าอิสระ** การติดตามผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน
จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผู้ศึกษา นางทิพาพรรณ ไทยมี **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. นิตยา ภัตสรศิริ **ปีการศึกษา** 2547

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการนำความรู้ความสามารถ และประสบการณ์
ของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทราไปใช้ 2) ศึกษาความ
คิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพดังกล่าว

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่
สำเร็จการฝึกอาชีพในปีงบประมาณ 2540 – 2547 ใน 5 สาขาวิชา จำนวน 61 คน ผู้บังคับบัญชาและ
เพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพจำนวนกลุ่มละ 61 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม
ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ แบบสอบถามผู้บังคับบัญชา และแบบสอบถามเพื่อนร่วมงาน สถิติที่ใช้ คือ
ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพนำความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์
ที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ไปใช้ อยู่ในระดับมากทั้ง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านคือ
ด้านการจัดหลักสูตรการฝึกอาชีพ ด้านความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน และด้าน
ความรู้ประสบการณ์ที่ได้รับ 2) ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการ
ฝึกอาชีพ อยู่ในระดับมากทั้ง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านคือ ด้านความรู้ความสามารถทั่วไป
ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน และด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพกับงานที่ทำ

คำสำคัญ การติดตามผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. นิตยา ภัตสรศิริ แขนงวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้ความเมตตา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย อาจารย์ ดร. วิเชียร เกตุสิงห์ ในฐานะกรรมการร่วม จากภายนอกแขนงวิชา ที่ให้คำชี้แนะแก้ไขข้อบกพร่อง อาจารย์ ดร. จำลอง นักพ่อน ให้คำแนะนำ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ นายอานันท์ ศิริพัฒน์ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและสนับสนุนให้ผู้วิจัยเข้าศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาแขนงวิชาบริหารการศึกษาปีการศึกษา 2546 ร่วมรุ่นกลุ่ม สัมมนาจังหวัดนครสวรรค์ ที่คอยให้กำลังใจในการศึกษาตั้งแต่ต้นจนถึงการทำวิจัยฉบับนี้

และสุดท้ายขอขอบคุณผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ปีงบประมาณ 2540 – 2547 ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยครั้งนี้

ทิพาพรรณ ไทยมี

พฤษภาคม 2548

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
กรอบแนวคิด	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพ	5
ความหมายของการฝึกอบรม	6
ลักษณะการฝึกอบรม	7
รูปแบบของการฝึกอบรมวิชาชีพ	9
แนวทางการฝึกอบรมวิชาชีพ	14
การจัดฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา	20
ระบบการฝึกอาชีพ	21
โครงสร้างด้านวิชาการ	21
การจัดกิจกรรมเสริม	22
หลักสูตรที่เปิดฝึกอาชีพ	23
การติดตามผลผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ	24
ความหมายของการติดตามผล	24
วัตถุประสงค์ของการติดตามผล	26
ความสำคัญของการติดตามผล	27
วิธีการในการดำเนินการติดตามผล	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา	31
เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	60
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ	63
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกต่อการจัดหลักสูตร การฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา	66
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ	70
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อ ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา	72
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่มีต่อ ต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา	77
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	82
สรุปการวิจัย	82
อภิปรายผล	87
ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	98
ก แบบสอบถาม	99
ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม	113
ประวัติผู้ศึกษา	115

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	57
ตารางที่ 3.2	จำนวนผู้สำเร็จการฝึกที่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมา จำแนกตามสาขาอาชีพ	58
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลทั่วไปของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2540 – 2547 ของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา	64
ตารางที่ 4.2	ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอาชีพ ของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา	66
ตารางที่ 4.3	ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถทั่วไป	67
ตารางที่ 4.4	ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพเกี่ยวกับทักษะ ในการปฏิบัติงาน	68
ตารางที่ 4.5	ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ ที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา	69
ตารางที่ 4.6	ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะอื่นๆของผู้สำเร็จการฝึก	70
ตารางที่ 4.7	ความคิดเห็นผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถทั่วไป ที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึก	72
ตารางที่ 4.8	ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงาน ที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึก	73
ตารางที่ 4.9	ความคิดเห็นผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึก	74
ตารางที่ 4.10	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ	75
ตารางที่ 4.11	ความคิดเห็นเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถที่มีต่อ ผู้สำเร็จการฝึก	77
ตารางที่ 4.12	ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานของ ผู้สำเร็จการฝึก	78
ตารางที่ 4.13	ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับคุณลักษณะของ ผู้สำเร็จการฝึก	79
ตารางที่ 4.14	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อ ผู้สำเร็จการฝึก	80

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปี พ.ศ. 2534 จังหวัดฉะเชิงเทราขอให้กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย (ปัจจุบัน อยู่ในสังกัดกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน) พิจารณาจัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ขึ้นที่อำเภอแปลงยาว และเริ่มดำเนินกิจกรรมการพัฒนาฝีมือแรงงานได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองภาค อุตสาหกรรมที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และพัฒนากำลังแรงงานที่ขาด คุณภาพให้มีศักยภาพในการผลิตให้สูงขึ้น และมุ่งพัฒนาแรงงานใหม่ที่จบการศึกษาในภาคบังคับที่ มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไปให้มีความรู้ มีทักษะ สามารถนำความรู้มาประกอบอาชีพตรงตามความ ต้องการของตลาดแรงงานและสามารถสร้างอาชีพได้เองอย่างเหมาะสมกับศักยภาพ ซึ่งศูนย์พัฒนา ฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา มีภารกิจการศึกษาฝึกอาชีพครอบคลุมพื้นที่ 10 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ประกอบด้วยอำเภอเมือง อำเภอบางคล้า อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางปะกง อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอพนมสารคาม อำเภอสนามชัยเขต อำเภอแปลงยาว อำเภอราชสาส์น อำเภอท่าตะเกียบ และ กิ่งอำเภอคลองเขื่อน

ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทราภารกิจหลักสำคัญที่รับมอบจากกรมพัฒนา ฝีมือแรงงาน คือการให้บริการฝึกเตรียมเข้าทำงาน แก่เยาวชน อายุ 15 ปีขึ้นไป และจบการศึกษา ภาคบังคับไม่มีโอกาสศึกษาต่อ และว่างงานให้มีฝีมือขั้นพื้นฐานเพียงพอที่จะเข้าทำงานในสถาน ประกอบการ หรือนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพอิสระตามความเหมาะสม สาขาอาชีพที่เปิด ฝึกอาชีพได้แก่ สาขาช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ สาขาช่างซ่อมรถยนต์ สาขาช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ สาขาช่างเดินสายไฟฟ้าภายในอาคาร สาขาช่างเชื่อมไฟฟ้าและโลหะแผ่น สาขาช่างก่อสร้าง และ สาขาพนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศ มีผู้สำเร็จการฝึกอาชีพตั้งแต่ปีงบประมาณ 2540 – 2547 เป็น จำนวน 390 คน จำแนกเป็นผู้สำเร็จการฝึกอาชีพตามสาขาช่าง ดังนี้ สาขาช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ จำนวน 27 คน สาขาช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ จำนวน 127 คน สาขาช่างซ่อมรถยนต์ จำนวน 66 คน สาขาช่างเชื่อมไฟฟ้าและโลหะแผ่นจำนวน 23 คน และสาขาพนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศจำนวน 250 คน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาแรงงานใหม่ที่ไร้ฝีมือ ให้เป็นแรงงานกึ่งฝีมือ และเป็นแรงงานที่มี ฝีมือตามลำดับ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานที่ต้องการแรงงานหลายระดับฝีมือได้

อย่างเหมาะสมกับตำแหน่งงาน อย่างไรก็ตามในด้านความสำเร็จของการจัดการฝึกอาชีพ ตามหลักสูตรที่เปิดดำเนินการก็ยังไม่ข้อมูลบ่งชี้ที่สามารถสรุปได้ชัดเจนว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพสามารถนำความรู้ ทักษะประสบการณ์ที่ได้รับนำไปปฏิบัติงานได้หรือไม่ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนากำลังแรงงานมากน้อยเพียงใด มีคุณลักษณะ บุคลิกภาพ เจตนาคิดเป็นที่พึงประสงค์เพียงใด สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานมากน้อยเพียงใด และความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพต่อเนื้อหาหลักสูตรที่จัดการฝึกเป็นอย่างไร

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอีกหลายประการที่ต้องกลับมาพิจารณาทบทวนการดำเนินการจัดการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนี้

1. สภาพการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทางด้านเทคโนโลยีภาคอุตสาหกรรม การสื่อสารและคอมพิวเตอร์
2. นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการค้าเสรีในตลาดโลก แรงงานต้องมีมาตรฐานเทียบเท่ามาตรฐานกลาง
3. การปฏิรูประบบราชการ ส่งผลให้การปฏิบัติงานของภาครัฐต้องมีประสิทธิภาพรวดเร็ว เป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ

ด้วยเหตุที่ต้องการแสวงหาคำตอบของการจัดการฝึกอาชีพและปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาติดตามผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรการฝึกอาชีพให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการนำความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทราไปใช้
- 2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา
- 2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

3. กรอบแนวคิด

การศึกษาครั้งนี้มีประเด็นที่ทำการศึกษา ดังนี้

3.1 สัมฤทธิ์ผลที่เกิดขึ้นกับผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ครอบคลุมด้านความรู้ ความสามารถ ประกอบด้วย ความรู้ด้านวิชาชีพ และความเหมาะสมของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพกับงานที่ทำ

3.2 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะวิชาชีพ และคุณลักษณะเชิงจริยธรรม

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยติดตามผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นการติดตาม ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2540 – 2547 ใน 5 สาขาอาชีพ คือ ช่างซ่อมเครื่องยนต์ ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ ช่างเชื่อมไฟฟ้าและโลหะแผ่น และพนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวบรวมข้อมูลจากผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้สำเร็จการฝึก ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2548

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ หมายถึง ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ หลักสูตรเตรียมเข้าทำงาน ในศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ปีงบประมาณ 2540 - 2547 ในสาขาอาชีพ ช่างซ่อมเครื่องยนต์ ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ ช่างเครื่องปรับอากาศ ช่างเชื่อมไฟฟ้าและโลหะแผ่น พนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศ

5.2 ผู้บังคับบัญชาผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ หมายถึง หัวหน้างาน หรือนายจ้าง ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

5.3 เพื่อนร่วมงาน หมายถึง ผู้ที่ทำงานในระดับชั้น หรือลักษณะงานเดียวกัน และอยู่ในหน่วยงานเดียวกันกับผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการฝึกให้เอื้อประโยชน์ต่อการทำงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

6.2 เพื่อเป็นแนวทางที่จะผลิตผู้สำเร็จการฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับขบวนการของตลาดแรงงาน และผู้ใช้ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

6.3 เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการฝึกอาชีพให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการติดตามผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด
ฉะเชิงเทรา ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – พ.ศ. 2547 นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดย
แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หัวเรื่อง คือ

แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพ

การจัดการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

การติดตามผลผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพ

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน (กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม)
มีแนวความคิดเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ คือ เป็นการพัฒนาระดับขีดความสามารถในทักษะฝีมือ
(Skills) ศักยภาพ (Potential) และสมรรถนะในการทำงาน (Competency) ให้แก่แรงงานใหม่
แรงงานในตลาดแรงงาน และแรงงานที่ต้องการเปลี่ยนอาชีพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency)
เพิ่มผลผลิต (Productivity) สร้างมูลค่าเพิ่ม (Value added) และเพิ่มขีดความสามารถในการ
แข่งขันของประเทศ (กระทรวงแรงงาน 2547: 60)

จากแนวความคิด เรื่องการฝึกอาชีพ มุ่งการพัฒนาความรู้และทักษะฝีมือให้สามารถ
นำไปใช้ประโยชน์ได้ในการประกอบอาชีพอิสระและรับจ้าง รวมทั้งสามารถดำเนินชีวิต และ
ประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม การจัดการฝึกอาชีพเป็นการเตรียมการเข้าสู่อาชีพ และการทำงาน
ด้วยความสำเร็จ ต้องสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวุฒิภาวะของผู้รับการฝึก โดยต้อง
คำนึงถึงความต้องการ ความมั่นใจและความถนัดของผู้เข้ารับการฝึกเพื่อให้ทุกคนมีสิทธิที่เลือก
อาชีพของตนเองตามความปรารถนาได้ ผู้เข้ารับการฝึกได้รับการฝึกการทำงานให้เหมือนสภาพจริง
ทั้งขั้นตอนการทำงาน เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพจริง ครูฝึกจะต้องมีประสบการณ์
(กุลฐนัญญ์ คีเอื้อ 2542: 2) สามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทักษะต่าง ๆ ให้ผู้เข้ารับการฝึก
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การฝึกอบรมวิชาชีพนับว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งในวงจรการศึกษา โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในชนบท พึงได้รับการศึกษาให้สอดคล้องกับอาชีพและการดำรงชีวิต โดยที่การศึกษาจะมีส่วนช่วยให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเพื่อนำไปประกอบอาชีพ ตามความต้องการของแต่ละบุคคลในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถได้นั้น จะต้องอาศัยการฝึกอบรมเป็นแนวทางในการพัฒนา ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การฝึกอบรมเป็นกลวิธีที่ใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล

1.1 ความหมายของการฝึกอบรม

เครือวัลย์ สีนอกิชาติ (2531: 25) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning) เฉพาะอย่างของบุคคล เพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ทักษะหรือความชำนาญ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) อันเหมาะสมจนสามารถก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและทัศนคติเพื่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ เพื่อยกมาตรฐานการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและทำให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในงาน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2532 : 16) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่าการฝึกอบรมเป็นกระบวนการศึกษาเรียนรู้ (Education Process) รูปแบบหนึ่งที่มีการวางแผนการสื่อสาร (Planned Communication) ไว้แล้วเป็นอย่างดี เพื่อมุ่งให้มนุษย์คิดเป็น พูดเป็นและทำเป็นให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สุรพล จันทราปัดย์ (2529 : 1) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาบุคคล ซึ่งรวมกิจกรรมการเรียนรู้เข้าด้วยกันอย่างมีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้รับการอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นในด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน

พัฒนา สุขประเสริฐ (2540 : 4) ได้ให้ความหมายการฝึกอบรมว่าเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยพัฒนาหรือฝึกฝนเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรใหม่ ที่จะเข้าทำงานหรือปฏิบัติงานประจำอยู่แล้วในหน่วยงานให้มีความสามารถ ทักษะ หรือความชำนาญ ตลอดจนจนประสบการณ์ให้เหมาะสมกับการทำงาน รวมถึงก่อให้เกิดความรู้สึก เช่น ทัศนคติ หรือเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลให้บุคลากรแต่ละคนมีความสามารถเฉพาะตัวสูงขึ้น มีประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ทำให้หน่วยงานหรือองค์กรมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพที่ดี

สมคิด บางโม (2539 : 14) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า การอบรมเป็นกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพของคน โดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และเจตคติ (Attitude) อันจะนำไปสู่การยกมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้คนมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และองค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ชาญ สวัสดิ์พลัง (2539 : 14) ได้สรุปการฝึกอบรม คือ กระบวนการที่เป็นระบบที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคคลให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นอีก อันจะเป็นประโยชน์ต่องานที่รับผิดชอบในปัจจุบัน หรืองานที่กำลังได้รับมอบหมายให้ทำในอนาคต

สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2539 : 13) ให้ความหมายการอบรม หมายถึง กระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เสริมทักษะและแลกเปลี่ยนทัศนคติตามความมุ่งหวังที่กำหนดไว้ อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือในสถานที่ทำงานก็ได้

กล่าวโดยสรุปแล้ว การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม อันจะส่งผลให้บุคคลมีความสามารถเฉพาะตัวสูงขึ้น มีประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกับผู้อื่นดีขึ้น

1.2 ลักษณะการฝึกอบรม

เริ่ม สงคง (2520, อ้างใน สุรพล จันทราปัดย์, 2529: 4) ได้กล่าวถึงลักษณะการฝึกอบรมไว้ดังนี้

1) เป็นการฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของบุคคลเป้าหมายโดยเฉพาะ ซึ่งอาชีพดังกล่าว อาจเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพบุคคลกลุ่มเป้าหมาย หรือบุคคลกลุ่มเป้าหมายยังไม่รู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดฝึกอบรมเลยก็ได้ แต่เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรม อาจเห็นความสำคัญและจำเป็นที่บุคคลควรเรียนรู้ เพื่อจะได้นำไปทำประโยชน์แก่บุคคลเป้าหมายหรือครอบครัวของเขาเองก็ได้ในอนาคต

2) หลักสูตรการฝึกอบรม วิชาชีพต้องกระชับและรวบรวมเนื้อหาทั้งหมดที่จำเป็นต่อการเรียนรู้หรือต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมจะได้นำผลที่ได้จากการอบรมไปใช้ได้จริง ให้บังเกิดสัมฤทธิ์ผลโดยการกระทำของเขาเอง

3) สภาพแวดล้อมในการฝึกอบรม จะต้องเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริง ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะนำผลไปใช้ให้มากที่สุด

4) วิทยากรในการฝึกอบรม จะต้องมีความสามารถในการถ่ายทอด คือรู้ด้านเทคนิคการสอน (How to teach) เป็นอย่างดี และรู้เนื้อหาวิชาในเรื่องที่ไปสอน (What to teach) เป็นอย่างดี โดยมีประสบการณ์ เกี่ยวกับการนำสิ่งที่สอนไปใช้ด้วยจึงจะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เกิดความเชื่อถือ และเชื่อมั่นว่าจะไปทำเองได้มากขึ้น

ไพรัช เพื่อนคิ้ว (2537: 189 – 190) ได้ทำการศึกษา กระบวนการฝึกอบรมที่พึงประสงค์สำหรับสาขาวิชาช่างยนต์ ในวิทยาลัยสารพัดช่างและวิทยาลัยการอาชีพ กรมอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการหาความจำเป็นในการฝึกอบรม ที่จะต้องจัดให้มีการฝึกอบรม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีใหม่ ความต้องการแสวงหาความรู้ของอาจารย์ การเตรียมการรองรับเทคโนโลยีที่จะเข้าสู่ประเทศในอนาคต นวัตกรรมทางการสอนใหม่ ๆ อาจารย์ผู้สอนไม่ได้รับการฝึกอบรมเป็นเวลานาน การบรรจุอาจารย์ใหม่ และสถานศึกษาต้องการจัดทำสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ โดยที่วิธีการที่ควรใช้ในการหาความจำเป็น คือ การใช้แบบสอบถาม

2. ด้านการจัดทำหลักสูตรและโครงการฝึกอบรม จะต้องเน้นความรู้และการฝึกปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีใหม่ โครงสร้างของหลักสูตรควรมีทั้งทฤษฎีและปฏิบัติการ เทคนิคการฝึกอบรมควรสอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชา ให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วม ให้ผู้บริหารและอาจารย์มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตร ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาฝึกอบรมควรใช้งบประมาณของหน่วยจัดฝึกอบรม หรือร่วมกันระหว่างหน่วยจัดฝึกอบรมกับสถานศึกษาต้นสังกัด โดยการจัดควรจัดในช่วงปิดภาคเรียน และให้หน่วยจัดฝึกอบรมเป็นผู้กำหนดรายชื่อและจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละโครงการเอง

การฝึกอบรมและพัฒนาโดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. พัฒนาความรู้ (Knowledge)
2. พัฒนาทักษะ (Skill)
3. พัฒนาทัศนคติ (Attitude) ไปในทางที่องค์กรต้องการเพื่อบุคคลได้รับการฝึกอบรมทางด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติแล้วกลับไปปฏิบัติงานก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior change) ในการปฏิบัติงานทำได้ดีขึ้น และต้องปรับสภาพให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างกำลังแรงงานในประเทศ รัฐบาลจึงมีนโยบายมุ่งเน้นว่าทรัพยากรเป็นหัวใจสำคัญในระบบการผลิต และระบบเศรษฐกิจ จึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาและยกระดับแรงงานโดยส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะ และฝีมือแรงงาน ด้วยการสนับสนุนมาตรการทางการเงิน การคลังเพื่อให้การพัฒนาทักษะและฝีมือแรงงาน ตอบสนองความต้องการของวิสาหกิจชุมชน ลดปัญหาการว่างงาน การอพยพเข้ามาทำงานในเมือง การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนากำลังคนที่สามารถขึ้นนำการผลิต การพัฒนาบุคลากร รวมทั้งการคาดคะเนความต้องการกำลังคน หรืออาชีพใหม่ที่จะเกิดขึ้นและความต้องการทั้งในและต่างประเทศในอนาคตอย่างชัดเจน ทั้งนี้โดยความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่

เกี่ยวข้องกับทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น หอการค้า สภาอุตสาหกรรม การพัฒนาฝีมือแรงงาน และการสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ โดยการยกระดับฝีมือ และให้สนับสนุนลูกจ้างให้สามารถเป็นประกอบการอิสระ จนถึงเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมโดยเน้นทักษะในด้านการจัดการ การตลาด ภาษา และ แหล่งเงินทุน และให้สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเสริมสร้างโอกาสการพัฒนาตนเอง เพื่อสร้างอาชีพและการมีงานทำ ซึ่งสามารถพึ่งตนเองได้ การที่จะเกิดการพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริงนั้น บุคคลผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้รู้ และเข้าใจถึงการพึ่งพาตนเองได้ จากแก่นอันแท้จริงของตนก่อนอื่น

สรุปได้ว่า ลักษณะของการฝึกอบรมขึ้นกับปัจจัยหลายประการ จุดมุ่งหมายของผู้รับการอบรม หลักสูตรที่กระชับทันต่อยุค สมัย วิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งด้านเนื้อหา เทคนิคการสอน ตลอดจนผู้รับการอบรมควรศึกษาค้นคว้าหาความรู้ พัฒนาตนเอง ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอยู่เสมอ

1.3 รูปแบบของการฝึกอบรมวิชาชีพ

รูปแบบและการฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้นอาจจัดได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับสภาพและองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ ผู้เข้าอบรม วิทยากร เวลา สถานที่ เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ แต่ในการจัดควรคำนึงถึงผู้เข้ารับการอบรมหรือกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญอันดับแรก เพราะการฝึกอบรมวิชาชีพนั้นจุดมุ่งหมายเพื่อจะพัฒนาคนให้มีความรู้ทักษะเพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพหรือดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ในการพัฒนากลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใหญ่มีความรู้ ทักษะเพื่ออาชีพหรือการมีงานที่ดีทำนั้น นอกจากจะคำนึงถึงสภาพความพร้อมขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความแตกต่างด้วย ซึ่งผู้ใหญ่ในทัศนะของนักจิตวิทยาและการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ มีการประกอบอาชีพ มีวัยและเวลาว่างแตกต่างกันตามสภาวะของอาชีพ ตลอดจนความสนใจ และความต้องการจากสภาพพื้นฐานที่แตกต่างกัน การจัดการให้ความรู้แก่ผู้ใหญ่ควรจัดให้ยืดหยุ่นตามสภาพสิ่งแวดล้อมและสนองความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วย ดังที่ Rogers (1951: 338, อ้างใน กุญชร สุธรรมวิจิตร, 2535: 17) ได้ตั้งสมมติฐานเอาไว้กับการสอนผู้ใหญ่ที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student centered teaching) ข้อสมมติฐาน 5 ข้อคือ

1. ไม่สามารถสอนผู้อื่นได้โดยตรง สามารถเพียงแต่ช่วยอำนวยความสะดวก ให้เรียนรู้ ทั้งนี้เพราะว่าบุคคลทุกคนจะอยู่ในโลกแห่งประสบการณ์ของตน
2. บุคคลจะเรียนรู้ได้ดีในสิ่งที่รับรู้ และคิดว่าสิ่งนั้น ๆ จะมีส่วนช่วยส่งเสริมหรือช่วยให้เขาสามารถรักษาโครงสร้างภายในของตนเองได้
3. บุคคลจะต่อต้านและปฏิเสธประสบการณ์ที่เขาคิดว่า เป็นประสบการณ์ที่จะทำให้เขาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในของตนเอง

4. ถ้าหากบุคคลอยู่ในสิ่งแวดล้อม หรือสถานการณ์ที่เขาคิดว่าข่มขู่โครงสร้างภายในตัวของเขา บุคคลผู้นั้นจะยิ่งยืนหยัดไม่ยอมยืดหยุ่นปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม แต่ถ้าหากเขารู้สึกว่า อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยไม่มีสิ่งใดมาทำให้เขาตึงเครียด เขาจะปรับตัวเองให้เข้ากับประสบการณ์ได้

5. ประสบการณ์ทางการศึกษาที่จะมีประสิทธิภาพที่สุด ในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จะต้องเป็นประสบการณ์ที่ไม่ข่มขู่ผู้เรียนและเป็นประสบการณ์ ที่ผู้เรียนสามารถจำแนกวิเคราะห์องค์ประกอบของสถานการณ์ที่เขากำลังประสบและรับรู้

รูปแบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียน รูปแบบของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ มีกิจกรรมหลักอยู่ 2 ประเภท ตามที่กองแผนงานและวิจัย (2529: 1) ได้ระบุไว้ดังนี้

1. การจัดการวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นระหว่าง 30-300 ชั่วโมง จัดในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โรงเรียนผู้ใหญ่สายอาชีพ และส่งหน่วยเคลื่อนที่ไปให้บริการในชุมชนชนบท

2. การสอนแบบกลุ่มสนใจ เป็นรูปแบบที่มีความยืดหยุ่น สามารถสนองความต้องการของผู้เรียนภายในระยะเวลาไม่เกิน 30 ชั่วโมง

3. ด้านการดำเนินการฝึกอบรม วิทยากรที่ใช้ในการฝึกอบรมควรเป็นวิทยากรจากสถานประกอบการ และหน่วยจัดฝึกอบรมควรใช้ระยะเวลาในแต่ละโครงการ 5 – 10 วัน และ 3 – 5 วัน โดยในการดำเนินการฝึกอบรม ควรจัดสื่อที่มีมาตรฐาน และสามารถใช้เป็นต้นแบบในสถานศึกษาได้ วิธีการฝึกอบรมจะต้องเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควรจัดให้มีการดูงาน นอกสถานที่ระหว่างการฝึกอบรม การแจ้งข่าวเรื่องโครงการฝึกอบรมควรให้ถึงสถานศึกษา ก่อนกำหนดอย่างน้อย 2 สัปดาห์ ควรมีการมอบวุฒิบัตรเพื่อแสดงการผ่านฝึกอบรม

4. ด้านการประเมินและติดตามผล ในด้านการประเมินผลควรมีการประเมินทั้งระหว่างและสิ้นสุดการฝึกอบรม โดยก่อนการฝึกอบรมต้องมีการทดสอบความรู้และทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิธีที่จะใช้ประเมิน ได้แก่ การวัดผลงานระหว่างการฝึกอบรม แบบทดสอบและแบบสอบถามจะต้องมีการกำหนดเกณฑ์ผ่านการฝึกอบรม ผู้ประเมินควรเป็นวิทยากรและผู้จัดฝึกอบรม ในด้านการติดตามผล จะต้องมีการประเมินผลกระทบของโครงการหลังจากการฝึกอบรม แต่ละโครงการเสร็จสิ้นไปแล้ว 6 เดือน

การพัฒนาการศึกษาวิชาอาชีพในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน (กรมวิชาการ 2531: 147 – 149) ได้นำเสนอรูปแบบของการจัดการศึกษาวิชาอาชีพ รวมทั้งสิ้น 9 รูปแบบ โดยแต่ละรูปแบบมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่ต่างกัน บางรูปแบบมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต

บางรูปแบบเพื่อเพิ่มพูนรายได้แก่ครอบครัว หรือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน และบางรูปแบบเพื่อประกอบอาชีพเฉพาะ รูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพียงข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ สำหรับผู้จบการศึกษาภาคบังคับที่มีได้เรียนต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามปกติ รูปแบบดังกล่าวสรุปอย่างย่อ ๆ ได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การฝึกฝนทักษะพื้นฐานเพื่อการดำรงชีพ เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานเท่าที่จำเป็นต่อการยังชีพตามมาตรฐานขั้นต่ำ เป็นการให้การศึกษาเพิ่มเติมแก่ผู้เรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ไม่ได้เรียนต่อ และอายุไม่เกิน 16 ปี จัดเป็นการศึกษาต่อเนื่องระยะสั้น เพิ่มเติมความรู้ ทักษะพื้นฐาน ตลอดจนนิสัยของการทำงานเป็นสำคัญ

รูปแบบที่ 2 การฝึกอาชีพเพื่อหารายได้ในหมู่บ้าน เป็นรูปแบบที่พัฒนาอาชีพในหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้ประกอบอาชีพในหมู่บ้านมีรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีวิตตามมาตรฐานขั้นต่ำ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ โดยจัดในหมู่บ้านที่มีจำนวนประมาณ 100 หลังคาเรือน

รูปแบบที่ 3 การฝึกทักษะพื้นฐานทั่วไปสำหรับอาชีพเฉพาะอย่างเป็นรูปแบบการฝึกอาชีพให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานของแต่ละกลุ่มอาชีพเพื่อหาช่องทางประกอบอาชีพเฉพาะอย่างที่น่าสนใจ และเกิดทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพนั้น ๆ อันเป็นแนวทางขั้นต้นในการประกอบอาชีพรับจ้างหรือการประกอบอาชีพอิสระ

รูปแบบที่ 4 การฝึกอาชีพเพื่อรับจ้างหรือประกอบอาชีพอิสระ เป็นการฝึกอาชีพให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างเพียงพอ สามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระหรือรับจ้างได้ การศึกษาตามรูปแบบนี้ลึกซึ้งกว่ารูปแบบที่ 3

รูปแบบที่ 5 การฝึกอาชีพเพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพของตนเอง เป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาอาชีพ และยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้แก่บุคคลที่มีอาชีพอยู่แล้วได้มีความรู้ความสามารถในอาชีพดียิ่งขึ้น อันจะเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว นอกจากนี้ยังพัฒนาอาชีพให้ผู้ที่มีประสงค์จะเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น เพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

รูปแบบที่ 6 การฝึกอาชีพเพื่อประกอบงานเฉพาะสิ่ง เป็นรูปแบบการฝึกอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มสนใจได้มีความรู้ ความชำนาญ เพื่อประกอบงานเฉพาะสิ่งสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพในงานหัตถกรรม และอุตสาหกรรม และมีรายได้เพียงพอเพื่อการยังชีพ ตลอดจนสามารถสร้างงานให้กับตนเองและครอบครัวได้

รูปแบบที่ 7 การจัดการศึกษาเกษตรกรรมต่อเนื่องสำหรับลูกเกษตรกรเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อครอบครัวเกษตรกร สำหรับสมาชิกของครอบครัวที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ที่มีได้เรียนต่อและมีที่ทำกินอยู่แล้ว เพื่อเป็นการยกระดับอาชีพเกษตรกรให้ก้าวหน้าทันสมัยใช้วิธีใหม่ ๆ ทางเกษตร

รูปแบบที่ 8 การฝึกช่างฝีมือขั้นดี เป็นรูปแบบสำหรับการฝึกฝนให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป เป็นช่างฝีมือขั้นดีมีทักษะที่จะผลิตงานฝีมือได้อย่างดีเยี่ยม มีความซบซึ้งในคุณค่าของงาน ตลอดจนมีความสามารถในการพัฒนางานฝีมือให้มีคุณภาพ และมาตรฐานต้องใช้การฝึกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปจนถึง 3 ปี

รูปแบบที่ 9 การพัฒนาอาชีพของชุมชน เป็นรูปแบบการพัฒนาอาชีพในระบบพึ่งพาตนเอง โดยให้ชุมชนได้มีโอกาสรวมตัวกันศึกษาปัญหา หาแนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาอาชีพของตน โดยเฉพาะให้สมาชิกได้ร่วมกันจัดการเป็นระบบกลุ่มเป็นสำคัญ ยิ่งไปกว่านั้นให้ผู้เรียนได้เรียนจริงจากตัวอย่างจำลองในสถานศึกษาที่ฝึกฝนอบรม

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (อ้างถึงในจิราพันธ์ จิวพัฒนารักษ์ 2540 : 16 – 17) กล่าวถึงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพเป็นการศึกษาด้านอาชีพแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนซึ่งขาดโอกาส เพื่อให้เห็นช่องทางการประกอบอาชีพ คิดเป็น มีความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ดีในการทำงานและประกอบอาชีพอิสระ รับจ้างในตลาดแรงงานหรือปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชน โดยจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นเหมาะกับสภาพความต้องการของบุคคลและชุมชน

แนวการดำเนินงานจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ประกอบด้วย

1. จัดเนื้อหาที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาชุมชน การประกอบอาชีพตามความเหมาะสม ตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชนนั้น ๆ ในเรื่องของอาชีพจะให้ความสำคัญแก่การพัฒนาอาชีพที่ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นไม่ต้องลงทุนสูงในเรื่องเครื่องมือ เครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์
2. การจัดหลักสูตรเพื่อพัฒนาอาชีพจะส่งเสริมผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นนับตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหาและทางเลือกที่เหมาะสม บริหารและจัดการพัฒนาทัศนคติ การกำหนดเนื้อหาจะดำเนินการในลักษณะ “การต่อวงจร” คือ จะวิเคราะห์พื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน ปรับเนื้อหา ระยะเวลาของหลักสูตรเพื่อให้ความรู้เฉพาะเรื่องตามความจำเป็นและตามความต้องการของผู้เรียน
3. จัดรูปแบบของกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพที่หลากหลายให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนและเนื้อหาของหลักสูตร โดยจะให้ความสำคัญแก่การให้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพโดยผ่านสื่อทางการศึกษาประเภทต่าง ๆ

4. ส่งเสริมให้วิทยากรประจำท้องถิ่นได้รับการคัดเลือกและการอบรมเป็นผู้สอนในหลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพมากยิ่งขึ้น เพื่อขยายบริการให้กว้างขวางและเปิดโอกาสให้ข้าราชการประจำศูนย์ได้ทำหน้าที่สำรวจปัญหา ความต้องการของการพัฒนาหลักสูตร คัดเลือกและฝึกอบรมวิทยากรประจำท้องถิ่น การนิเทศติดตามผล การแนะแนว การประสานกับหน่วยงานอื่นได้มากยิ่งขึ้น

5. ประสานกับหน่วยงานอื่นที่ให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายเดียวกัน โดยจะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามความพร้อม ความชำนาญเพื่อให้บริการไม่ซ้ำซ้อนแต่มีความต่อเนื่องและรับช่วงกัน

6. เน้นการให้บริการแก่เยาวชนและประชาชนวัยแรงงานในชนบท เป็นหลักการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ

7. จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพให้ประสานสัมพันธ์กับโครงการการศึกษานอกโรงเรียนอื่น ๆ เช่น อาศัยการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จเป็นสื่อสำรวจปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมของผู้เรียนและจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพให้รับช่วงในการสนองความต้องการเป็นต้น

บุญเลิศ มาแสง (2533: 22) ได้กล่าวถึงรูปแบบการสอนวิชาชีพไว้ว่า ควรต้องสอดคล้องกับสภาพวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของแต่ละชุมชนตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยให้โอกาสทุกคนพัฒนาคุณภาพชีวิตจากพื้นฐานความพร้อมที่เขามีอยู่จากระดับหนึ่งไปสู่ระดับหนึ่ง โดยการเรียนรู้ไม่แยกไปจากการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ หากแต่เป็นการเรียนในขณะที่ดำรงชีวิตที่มีวิถีชีวิตเหมือนปกติ คือ เรียนจากชีวิตการทำงาน และความเป็นอยู่ซึ่งเป็นไปอย่างธรรมชาติ ผลจากการเรียนถือเป็นการเปลี่ยนแปลงในชีวิตจริงการเรียนการสอนต้องอาศัยชุมชนเป็นหลัก ทรัพยากรที่ใช้ต้องระดมสิ่งที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นให้มากที่สุด ทั้งส่วนที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในท้องถิ่นและเอกชนรวมทั้งแหล่งวิทยากรในชุมชนมาช่วยจัดกิจกรรม เพื่อจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองและพึ่งพากันในสังคมอย่างเป็นสุข

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมการสอนวิชาชีพไว้ในคู่มือการใช้รายวิชาของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ไว้ 3 รูปแบบที่สำคัญ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ทำงานระหว่างเรียน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพตามหลักสูตรหรือตามสภาพอาชีพของท้องถิ่น โดยเน้นกระบวนการทำงานที่ได้ผลผลิตออกสู่การจำหน่าย

รูปแบบที่ 2 โรงงานในโรงเรียน เป็นรูปแบบที่เน้นการฝึกทักษะ การผลิต การจำหน่าย และการจัดการจากการปฏิบัติงานในโรงฝึกงานของโรงเรียนที่มีสภาพการผลิตจำหน่ายหรือบริการอยู่เป็นประจำ และมีรายได้ตามสภาพของท้องถิ่น ซึ่งทำให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรงในการฝึกทักษะอาชีพ ทักษะการจัดการทางอาชีพ รวมทั้งการเป็นผู้นำในสถานประกอบการ

รูปแบบที่ 3 การประกอบอาชีพอิสระระหว่างเรียน เป็นรูปแบบที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและปัญหาการย้ายถิ่นเข้าสู่เมือง โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอโครงการอาชีพอิสระและประกอบอาชีพนั้นระหว่างเรียนรวมทั้งยอมรับโครงการอาชีพอิสระนั้นเป็นรายวิชาชีพตามเกณฑ์การจบหลักสูตร ซึ่งทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอิสระในอนาคตต่อไป

สรุป จะเห็นได้ว่า รูปแบบการจัดการศึกษา มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน บางรูปแบบมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน บางรูปแบบเพื่อเพิ่มพูนรายได้แก่ครอบครัว และบางรูปแบบเพื่อประกอบอาชีพโดยเฉพาะ รูปแบบการศึกษาวิชาชีพ จึงเป็นรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องเหมาะสมกับท้องถิ่นตรงกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้และทรัพยากรที่มีอยู่ไปสร้างอาชีพเลี้ยงตนเองได้

1.4 แนวทางการฝึกอบรมวิชาชีพ

สุนันทา บุญสิทธิ์ (2532: 22) กล่าวถึง การฝึกอบรมวิชาชีพว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งเป็นบริการที่จัดขึ้นนอกระบบการศึกษานอกโรงเรียนภาคปกติเพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถด้านความรู้ทั่วไปของวิชาชีพให้ประชาชนได้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น เป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานและดำรงชีวิต เป็นลักษณะของการจัดการศึกษา ตามความต้องการและความพร้อมของประชาชน โดยมุ่งให้ผู้เรียนเห็นช่องทางและมีความพร้อมในการประกอบอาชีพ การจัดอบรมวิชาชีพนั้นจัดเป็นหลักสูตรระยะสั้น ๆ เพื่อฝึกทักษะสำหรับการประกอบอาชีพหรือเสริมอาชีพเดิมที่ทำอยู่ นำไปสู่ความอยู่ดีกินดี หรือเป็นแนวทางเลือกอาชีพใหม่ตามความต้องการของตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถทำเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ครอบครัว แนวคิดและจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการศึกษาวิชาชีพ ได้มีผู้ให้ความเห็นไว้มากมาย และส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นในแนวเดียวกัน เพื่อเสริมอาชีพให้ประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะทางอาชีพเฉพาะอย่าง ตามความถนัดความสามารถ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ผู้เรียนอยู่ในระดับที่มีความต้องการพร้อมทั้งภาวะทางกาย ทางสมอง และอายุวิชาที่เปิดสอนเป็นหลักสูตรระยะสั้น การศึกษาประเภทนี้มุ่งฝึกฝนเสริมอาชีพให้แก่ผู้เรียนทุกระดับ

คณะกรรมการวางแผนพัฒนาทรัพยากรและการจ้างงาน สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวถึง การศึกษาอาชีพที่เป็นการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น ซึ่งดำเนินการ โดยรัฐบาล มีจุดมุ่งหมายสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการฝึกอาชีพตามความถนัด เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ

2. เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขวางขึ้น ให้ประชาชนได้สนใจและศึกษาวิชาชีพต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย และสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศโดยมุ่งให้ผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษาใดมาก่อน ได้มีโอกาสฝึกฝนจนประกอบอาชีพได้ และให้ผู้ที่ประกอบอาชีพอยู่เดิม ได้ฝึกฝนและศึกษาความรู้เพิ่มเติมในการพัฒนาอาชีพของตน

3. เพื่อพัฒนาและยกระดับฝีมือแรงงานให้มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของตลาดและสภาพท้องถิ่น

สุนทร สุนันท์ชัย (2529: 121) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนทางด้านวิชาชีพไว้ สรุปได้ดังนี้

1. ฝึกวิชาชีพเพื่อให้มีงานทำ (job training) เพื่อให้บริการแก่ประชาชนที่ยังไม่มีอาชีพให้มืออาชีพตามโรงงานอุตสาหกรรม ร้านค้า และหน่วยงาน เป็นการฝึกฝนวิชาชีพเพื่อไปเป็นลูกจ้าง

2. ฝึกวิชาชีพเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพด้วยตนเอง (training for self employment) มุ่งที่จะให้ประชาชนสามารถประกอบกิจการค้าของเขาเองได้เช่น ร้านตัดเสื้อผ้า เป็นการฝึกอาชีพ

3. ฝึกอาชีพเพื่อนำไปปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง (training for self improvement) การฝึกอาชีพประเภทนี้มุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ไปปรับปรุงชีวิต ความเป็นอยู่ของตนเอง

การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพปัจจุบัน ต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพเทคโนโลยี และศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งแต่ละสภาพควรประกอบด้วย วิธีการสอนแบบต่าง ๆ กระบวนการจัดการ กระบวนการผลิต ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงตามจุดประสงค์ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ ต้องจัดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ความต้องการของท้องถิ่น และสอดคล้องกับสภาพสังคมเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเลือกใช้ทักษะเทคนิคอาชีพและวัสดุท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสม

2. การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ ต้องจัดตามความถนัดความสนใจของผู้เรียน ตลอดจนความต้องการของตลาดแรงงาน มีอาชีพให้เลือกมากมายหลากหลายไม่จำเป็นต้องจัดเป็นชั้นเรียนก็ได้

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาชีพ ควรจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกงานในสถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระ ทำให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง รู้ขั้นตอนการทำงาน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงานตามศักยภาพของตน

4. ผู้สอนวิชาชีพ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาด้านอาชีพโดยตรง เพราะอาจเป็นผู้ที่สนใจมีความสามารถและมีประสบการณ์ในอาชีพนั้น ๆ

5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาชีพในทุกรายวิชา ต้องปลูกฝังคุณธรรมในการประกอบวิชาชีพนั้น ๆ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ การประหยัด ความรับผิดชอบต่องานอาชีพและคุณธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

6. การสอนทักษะอาชีพที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ ควรใช้ใบช่วยสอน เช่น ใบสั่งงาน ใบแนะนำการปฏิบัติงาน ใบข้อมูล ใบงาน ทำให้การลงมือเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาชีพ สามารถเตรียมผู้เรียนให้สามารถเข้าสู่โลกอาชีพได้

บุญเลิศ มาแสง (2533: 24) ได้กล่าวถึง แนวทางการจัดกิจกรรมด้านวิชาชีพไว้ดังนี้

1. ต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงที่ปฏิบัติอยู่เป็นปกติในสังคมและชุมชน

2. เนื้อหาควรมาจากสภาพปัญหา ความต้องการของประชาชนและชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ให้หลากหลาย มีกิจกรรมการเรียนรู้เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มที่จัดอย่างง่าย ๆ ยึดหยุ่นกลมกลืนกับวิถีชีวิตของประชาชน

3. ให้มีการถ่ายทอด ถ่ายโยง โดยกระบวนการกลุ่มและกิจกรรมชุมชน โดยผู้เรียนเป็นผู้ขยาย ถ่ายทอดความรู้ ความคิดและวิธีการไปสู่ครอบครัวและชุมชน

4. ให้ชีวิตเป็นการเรียนรู้ การเรียนรู้คือการพัฒนา การพัฒนาคือชีวิต โดยจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างง่าย ๆ ไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยากและซับซ้อน

5. ในการจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงเครือข่ายในการเรียนรู้และทรัพยากรในชุมชนเป็นหลัก เช่น แหล่งความรู้ วิทยากรท้องถิ่น และแหล่งประกอบการตลอดจนหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนที่มีส่วนรับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

6. ในการจัดกิจกรรม จะต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อกำหนด เนื้อหาการจัดกิจกรรม

7. ในการจัดกิจกรรม ควรเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตจริงในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ความรู้สึก ทักษะในชีวิตจริง และพฤติกรรมที่แสดงว่ามีการเปลี่ยนแปลง ไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สุนทร สุนันท์ชัย (2528: 279) ได้กล่าวในบทความเรื่องแนวคิดการพัฒนาอาชีพสตรีและเยาวชน สรุปได้ว่า การพัฒนาอาชีพแก่สตรีในชนบทคงไม่ได้ฝึกอาชีพ มุ่งแต่เพิ่มรายได้ เสมอไป การลดรายจ่ายก็น่าจะเป็นความมุ่งหมายที่เหมาะสมในการฝึกอาชีพด้วยเหมือนกัน เพราะ ถ้ายอดรายจ่ายได้ก็น่าจะเป็นการเพิ่มพูนรายได้อยู่ในตัว ดังนั้นถ้าจะถือว่าการปรุงอาหาร การซ่อมแซม เครื่องใช้ในบ้าน ฯลฯ การรับจ้างบางทีก็ไม่จำเป็นต้องเข้าสู่ในเมืองหรือหมู่บ้าน อาจทำโรงงานเล็ก ๆ เช่น เย็บเสื้อโหล ทำตุ๊กตา ถักโครเชต์ ดองอาหารเพื่อส่งไปจำหน่ายหรือการรับจ้างทำงานที่บ้าน เป็นต้น

สมชาติ เลขลาวินัย (2544: 23 – 24) กล่าวถึงการพัฒนาฝีมือแรงงานว่าเป็น กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยวิธีการฝึกอบรมที่มีพื้นฐานจากปรัชญาการบริหารงาน บุคคลขององค์กรประเทศ เปรียบเสมือนองค์กรหนึ่งที่ต้องมีฝ่ายบริหารงานบุคคลทำหน้าที่ วางแผนพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมกับงาน ดังนั้น ประเทศที่มีเสถียรภาพ และดำรงสถานภาพได้ในการแข่งขันทางธุรกิจ เศรษฐกิจระดับนานาชาติแล้วจะต้องมีการจัดการ ด้านบุคลากรที่ต่อเนื่องเป็นระบบ มีการฝึกอบรมเพื่อเตรียมคุณสมบัติให้เหมาะสมกับตำแหน่งงาน ทั้งผู้ที่กำลังทำงานในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมการผลิต การบริหารและภาคเกษตร เช่น นายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ประกอบการอิสระ ผู้ช่วยธุรกิจในครัวเรือนการเกษตร ฯลฯ ตลอดจนผู้ว่างงาน การ ฝึกอบรมจึงเป็นเรื่องจำเป็นในการเตรียมพื้นฐานและยกระดับทักษะในการทำงานได้ โดยมีหลักสูตรที่ ยืดหยุ่นเพื่อคึงจินตนาการของผู้เข้ารับการฝึก เงื่อนไขการบรรลุผลอยู่ที่สัดส่วนการฝึกที่เหมาะสม กับความต้องการของตำแหน่งงาน ผู้ที่มีพื้นฐานน้อยจะต้องเพิ่มสัดส่วนการฝึกมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเชิงปฏิบัติการรวมถึงการเพิ่มการศึกษาสายสามัญควบคู่ไปด้วย การประเมินผลพิจารณา จากผลงานที่สำเร็จตามระดับมาตรฐานฝีมือ ได้แก่ มีความเหมาะสม ปลอดภัย ประหยัด รู้จัก บำรุงรักษาเครื่องมือ ใช้เวลาน้อยและมีระเบียบวินัย ดังนั้น การฝึกอบรมจะดำรงอยู่กับงานตลอดเวลา เป้าหมายขึ้นอยู่กับความจำเป็นของงานที่ต้องการเสริมทักษะในส่วนใด เท่าใดจากพื้นฐานเดิม การ ฝึกอบรมเช่นนี้ที่กล่าวถึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาฝีมือแรงงานก่อนเข้าสู่กระบวนการมาตรฐาน ฝีมือระดับชาติและความต้องการของนายจ้าง มาตรฐานฝีมือช่วยประกันความสามารถของกำลัง แรงงานให้อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการของตลาดแรงงานทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนนายจ้าง

เฉพาะราย ช่วยส่งเสริมให้กำลังแรงงานฝีมือ มีนิสัยอุตสาหกรรม เป็นหลักประกันความเสถียรต่อ ผู้บริโภค ลดความเสียหายต่อกิจการและเพิ่มโอกาสการแข่งขันทางธุรกิจ ดังนั้น การพัฒนาฝีมือ แรงงานจึงเป็นภาพรวมทั้งกระบวนการที่ต่อเนื่องและยั่งยืนตั้งแต่การฝึกอบรมเพื่อเตรียมเข้าทำงาน การฝึกยกระดับฝีมือแรงงานเพื่อพัฒนาไปสู่ความรู้จริงในอาชีพและการยกระดับความสามารถในการจัดการตามตำแหน่งหน้าที่โดยสอดคล้องความรู้ที่ผูกพันกับหน่วยงาน ความรับผิดชอบต่อ ส่วนรวม อีกทั้งการสร้างหลักประกันในมาตรฐานฝีมือตลอดชีวิตการทำงาน

สมชาติ เลขาเลขาธิการ (2544: 115 – 121) กล่าวถึง กระบวนการพัฒนากำลังคน การพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งรวมถึงงานพัฒนาอาชีพ อาจกล่าวได้ว่าเป็นแกนหลักโดยมีการพัฒนา กำลังพลคนต่อเนื่องกับขั้นตอนการจัดหางาน การคุ้มครองแรงงาน การแรงงานสัมพันธ์ ความปลอดภัยในการทำงาน การสวัสดิการแรงงาน การประกันสังคม กองทุนเงินทดแทน การฟื้นฟู สมรรถภาพในการทำงาน และการพัฒนาผู้รับการสงเคราะห์เป็นส่วนช่วยเสริมความแข็งแกร่ง ทั้งนี้ เนื่องจากการพัฒนาฝีมือแรงงานมุ่งเน้นในสาขาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการมีงานทำ การประกอบการ และเสริมสร้างโอกาสการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต การก่อสร้าง การ ท่องเที่ยว การพาณิชย์กรรม การขนส่ง และบางส่วนของเกษตรอุตสาหกรรม โดยมีจุดเน้นในการ พัฒนากำลังแรงงานให้เป็นผู้สามารถสร้างผลผลิตหรือให้บริการที่มีคุณภาพ ผู้บริโภคสามารถใช้ ผลผลิตหรือบริการด้วยความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ได้ประโยชน์ใช้สอยคุ้มค่าใช้จ่าย การ สร้างผลผลิตและให้บริการจะต้องมีประสิทธิภาพแข่งขันในตลาดได้ การพัฒนาฝีมือ แรงงาน ดำเนินการภายใต้ 3 กิจกรรมหลัก ดังนี้

1. กิจกรรมฝึกอบรมฝีมือแรงงาน

เป็นการพัฒนาฝีมือแรงงานโดยกระบวนการฝึกอบรมเป็นหลัก การฝึกอบรม เน้นปฏิบัติยิ่งกว่าทฤษฎีด้วยหลักสูตรที่ยืดหยุ่น สามารถปรับหรือขยายใหม่ได้ตามความต้องการ ของตลาดแรงงานซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพื่อให้ผู้รับการฝึกได้รับการพัฒนาไปสู่ความรู้จริงทำ ได้จริงในงานอาชีพ มีความรู้ ความสามารถในการจัดการตำแหน่งหน้าที่ โดยสอดคล้องความรู้ที่ ผูกพันกับหน่วยงาน ความมีนิสัยอุตสาหกรรมความรับผิดชอบต่อองค์กรและผู้บริโภคทั้งนี้เงื่อนไข ของการบรรลุผลอยู่ที่สัดส่วนการฝึกอบรมที่เหมาะสม ปกติผู้มีพื้นฐานการศึกษาน้อยจะมีผลทำให้ ต้องเพิ่มสัดส่วนการฝึกอบรมมากขึ้น ในบางกรณีอาจจำเป็นต้องสนับสนุนให้มีโอกาสรับการศึกษา เพิ่มเติม เพื่อให้มีพื้นฐานเพียงพอที่จะรับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานในระดับที่สูงขึ้น กิจกรรมการฝึกอบรมฝีมือแรงงาน แบ่งเป็น 3 กิจกรรมย่อย ได้แก่

1.1 การฝึกก่อนเข้าทำงาน (Pre-Service Training) มีรูปแบบการฝึกฝีมือ หรืออาชีพหลากหลายตามแต่วัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายตัวอย่างที่สำคัญคือ การฝึกเตรียมเข้า

ทำงาน (Pre-Employment Training) เป็นการฝึกอบรมกำลังแรงงานใหม่ก่อนเข้าทำงานในสถานประกอบการ ระบบการฝึกอบรมประกอบด้วยการศึกษาในสถาบันหรือศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานและการฝึกในกิจการ ผู้เข้ารับการฝึกต้องผ่านการประเมินทั้ง 2 ส่วน จึงจะถือว่าจบการฝึกฝึกได้รับวุฒิบัตร

1.2 การฝึกยกระดับฝีมือแรงงาน (Up – Grading Training) เป็นการฝึกอบรมฝีมือหรือพัฒนาอาชีพผู้ทำงานอยู่แล้วให้มีฝีมือได้มาตรฐานให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ความต้องการของสถานประกอบการหรือตำแหน่งงาน

1.3 การฝึกเพื่อเปลี่ยนงาน (Job – Conversion Training) เป็นการฝึกอบรมฝีมือแรงงานให้กับกำลังแรงงานที่ต้องเปลี่ยนงานเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีหรือเหตุอื่น เช่น การถูกเลิกจ้างเนื่องจากวิกฤติเศรษฐกิจ เป็นการฝึกอบรมที่มีความผสมผสานระหว่างการฝึกก่อนเข้าทำงานกับการฝึกยกระดับฝีมือแรงงาน

2. กิจกรรมมาตรฐานฝีมือแรงงาน

มาตรฐานฝีมือแรงงาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติงานอาชีพหนึ่ง ๆ โดยองค์กรที่เชื่อถือได้เป็นผู้กำหนดขึ้น โดยคำนึงถึงเกณฑ์มาตรฐานสากลและให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในขณะนั้น องค์กรประกอบสำคัญ คือ

2.1 ความรู้ (Technical Knowledge) ซึ่งจำเป็นที่จะใช้ทำงานนั้น ๆ ได้ ถูกต้องตามหลักวิชา

2.2 ทักษะ (Skill) เป็นการสะสมประสบการณ์จนเกิดความชำนาญมีความสามารถเพียงพอที่จะทำงานได้อย่างมีคุณภาพตามข้อกำหนด ถูกขั้นตอน และแล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด

2.3 ทศนคติ (Attitude) มีจิตสำนึกในการทำงานที่ดี ประกอบด้วยการประหยัดและใช้วัสดุอย่างมีประสิทธิภาพ การบำรุงรักษาอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องจักร และความตระหนักถึงความปลอดภัยในการทำงาน

สรุป แนวทางการจัดการสอนวิชาชีพ จำเป็นต้องพิจารณาความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ครู – อาจารย์ สถานที่ฝึกงาน เครื่องมือตลอดจนอุปกรณ์ต้องจัดหาให้ตามความต้องการของผู้เรียน จึงเป็นการยาก ส่วนกระบวนการเรียนการสอน ต้องเน้นกระบวนการทำงานและเน้นในเรื่องการมีวินัย ความรับผิดชอบ ความละเอียดรอบคอบ การประหยัด ความปลอดภัยในการทำงานความสะอาด การบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ รวมถึงการบริหารจัดการบุคคล

2. การจัดฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

การทรวงแรงงาน โดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นหน่วยงานทำหน้าที่ดำเนินการ ประสาน และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถของแรงงาน ซึ่งมีสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ประจำในจังหวัดทุกจังหวัด มีภารกิจในการให้บริการ ดังนี้

1. การพัฒนาฝีมือให้แก่แรงงานใหม่

เป็นการพัฒนาทักษะฝีมือ (Skills) ศักยภาพ (Potential) และสมรรถนะการทำงาน (Competency) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในเทคโนโลยีระดับพื้นฐานและระดับกลาง ให้แก่แรงงานใหม่ในการเตรียมตัวเข้าสู่การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเรียกการฝึกนี้ว่า “การฝึกเตรียมเข้าทำงาน” ระยะเวลาการฝึก 2 – 10 เดือน (ขึ้นอยู่กับสาขาอาชีพ) โดยเน้นการฝึกปฏิบัติ เมื่อผ่านการฝึกตามหลักสูตรและการประเมินแล้วจะส่งเข้ารับการฝึกในสถานประกอบการอีก 1 – 4 เดือน และเมื่อผ่านการประเมินจากสถานประกอบการ จึงจะสำเร็จการพัฒนาฝีมือแรงงาน และได้รับวุฒิบัตรรับรอง

สาขาวิชาที่เปิดฝึกหลักสูตรการฝึกเตรียมเข้าทำงานสำหรับกลุ่มเป้าหมายทั่วไป มี 78 สาขาวิชา ใน 9 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างก่อสร้าง ช่างเขียนแบบ ช่างอุตสาหกรรมศิลป์ และธุรกิจบริการ

2. การพัฒนาฝีมือเพื่อยกระดับฝีมือให้แก่แรงงานในตลาด

เป็นการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในทักษะฝีมือ (Skills) ศักยภาพ (Potential) และสมรรถนะการทำงาน (Competency) เพื่อยกระดับฝีมือแรงงานที่ทำงานอยู่ในตลาดแรงงาน ให้มีความรู้ทันต่อเทคโนโลยีหรือวิทยาการสมัยใหม่ รวมทั้งให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ โดยเรียกว่า “การฝึกยกระดับฝีมือ” ระยะเวลาการฝึกขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระและความต้องการ โดยเฉลี่ยประมาณ 60 ชั่วโมง สามารถทำการฝึกได้ทั้งในและนอกสถานที่ เมื่อผ่านการประเมินการฝึกจะได้รับวุฒิบัตรรับรอง

สาขาวิชาที่เปิดฝึกหลักสูตรการฝึกยกระดับฝีมือ มี 158 หลักสูตร ใน 9 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างก่อสร้าง ช่างเขียนแบบ ช่างอุตสาหกรรมศิลป์ ธุรกิจบริการ และหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของสถานประกอบการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

3. การฝึกเพื่อเสริมทักษะหรือเปลี่ยนอาชีพเป็นผู้ประกอบการอิสระ

เป็นการพัฒนาฝีมือแรงงานประชาชนทั่วไป ผู้ผ่านการฝึกและแรงงานที่ประสงค์จะเปลี่ยนอาชีพหรือประสงค์จะประกอบธุรกิจของตนเอง และแรงงานที่ถูกเลิกจ้าง ว่างาน หรือ แรงงานตามโครงการประกันการว่างงาน เพื่อพัฒนาให้มีทักษะฝีมือ (Skills) ศักยภาพ (Potential) และสมรรถนะการทำงาน (Competency) ในอาชีพใหม่ รวมทั้งความรู้ด้านการดำเนินธุรกิจ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ หรือธุรกิจของตนเองได้ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือติดต่อประสานงาน แหล่งเงินทุนและเครือข่ายธุรกิจ เป็นการสร้างผู้ประกอบการใหม่ตามนโยบายรัฐบาล ซึ่งจะทำให้ ธุรกิจขยายตัว และเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการแข่งขันทางการค้าอีกทางด้วย สามารถทำการ ฝึกอบรมดำเนินการทั้งในและนอกสถานที่ หลักสูตรและระยะเวลาฝึกเป็นไปตามเนื้อหาสาระของ สาขาอาชีพ ซึ่งผ่านการรับรองจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ผู้ผ่านการประเมินผลการฝึกจะได้รับ วุฒิบัตรรับรอง

2.1 ระบบการฝึกอาชีพ

ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา จัดการฝึกอาชีพเป็นการฝึกแบบบูรณาการ กล่าวคือ มีทั้งลักษณะการเรียนรู้เชิงทักษะของความชำนาญการในทางปฏิบัติและในเชิงวิชาการ ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจของหลักการ ทฤษฎี และความมีทักษะ จึงอาจจะมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน ไปแต่ละสาขาวิชาชีพ ในการฝึกอาชีพให้แก่แรงงานใหม่ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ด้วยการกำหนดกรรมวิธี ต่าง ๆ ในการฝึกอาชีพเพื่อเพิ่มพูนทักษะฝีมือ และส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาแรงงานมากขึ้น พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนคือยโอกาสทุกกลุ่มได้มีโอกาสใช้ บริการอย่างทั่วถึง โดยไม่คิดมูลค่าก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานให้มีความรู้ ความสามารถ และความพร้อม ที่จะทำงานในธุรกิจอุตสาหกรรม ตามความต้องการของนายจ้าง โดยทั่วไปหลักสูตรการฝึกเตรียม เข้าทำงานมีระยะเวลาอีก 2 – 10 เดือน (แล้วแต่สาขาต่าง ๆ) โดยเรียนภาคทฤษฎี 20% ภาคปฏิบัติ ประมาณ 80% ของเวลาฝึก ผู้ผ่านการฝึกในศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานต้องมีเวลาฝึกทั้งหมด 80% ของเวลาทั้งหมดและต้องสอบผ่านทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

2.2 โครงสร้างด้านวิชาการ

ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา จัดโครงสร้างหลักสูตรเตรียมเข้าทำงาน สำหรับฝึกแรงงานใหม่โดยฝึกหลักสูตรการทุกหมวดความรู้ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกเข้าใจ สามารถ ประยุกต์ความรู้ไปใช้ในงานได้ โครงสร้างหลักสูตรจึงแบ่งออกเป็นหมวดวิชาเป็น 3 หมวดใหญ่ ดังนี้

2.2.1 หมวดความรู้ความสามารถพื้นฐาน เป็นหมวดความรู้ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ ผู้ฝึกในกลุ่มอาชีพเดียวกัน สามารถฝึกร่วมกันได้ มีหัวข้อการฝึกดังนี้

- 1) ความปลอดภัยในการทำงาน
- 2) คณิตศาสตร์ช่าง
- 3) การอ่านแบบ
- 4) กิจกรรมสร้างเสริมนิสัยอุตสาหกรรม
- 5) วัสดุช่าง
- 6) การใช้และบำรุงรักษาเครื่องมือและเครื่องจักร
- 7) วิชาพื้นฐานของสาขาช่างแต่ละช่าง

2.2.2 ทักษะความรู้ความสามารถหลัก เป็นหมวดความรู้ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้ฝึกในสาขาช่างนั้น ๆ จำเป็นต้องฝึกทุกหัวข้อ เพราะเป็นเนื้อหาของสาขาช่างนั้น โดยเฉพาะ จะขาดหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งไม่ได้ ยกเว้นถ้าผู้ฝึกมีความรู้มาก่อนแล้ว ก็ต้องสอบในหัวข้อนั้นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ถ้าผ่านก็สามารถเรียนหัวข้อต่อไปได้ ถ้าไม่ผ่านก็ต้องเรียนครบทุกหัวข้อ

2.2.3 ทักษะความรู้ความสามารถเฉพาะ เป็นหมวดความรู้ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้แต่ละพื้นที่จัดหัวข้อการฝึกขึ้นเองตามความจำเป็นในการนำไปใช้ประกอบอาชีพในแต่ละอาชีพ ทั้งนี้เวลาฝึกที่เพิ่มขึ้นต้องไม่เกินร้อยละ 25 ของเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- 1) คอมพิวเตอร์พื้นฐาน
- 2) ภาษาอังกฤษเพื่อการทำงาน
- 3) การประกอบอาชีพอิสระ
- 4) การทำงานเป็นทีม

2.3 การจัดกิจกรรมเสริม

ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตครอบครัว ชุมชน สังคม อย่างมีความสุข และสามารถเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนในชุมชน ได้แก่กิจกรรม

2.3.1 ความรู้เรื่องโรคเอดส์ เพื่อสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ได้

2.3.2 ความรู้เรื่องยาเสพติด เพื่อให้มีความรู้ สามารถป้องกันและวิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้

2.3.3 ความรู้เรื่องการสมัครงาน แหล่งตลาดแรงงาน วิธีสมัครงานให้ได้งาน กฎหมายแรงงานที่ควรรู้ การประกันสังคม

2.4 หลักสูตรที่เปิดฝีกอาชีพ

หลักสูตรที่ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดระยองดำเนินการเปิดฝีกอาชีพ แบ่งตามกลุ่มช่าง ดังนี้

2.4.1 กลุ่มช่างก่อสร้าง สาขาที่เปิดฝีกอาชีพ คือ

- 1) ช่างไม้ก่อสร้าง
- 2) ช่างก่ออิฐ
- 3) ช่างฉาบปูน
- 4) ช่างปูกระเบื้อง

2.4.2 กลุ่มช่างเชื่อมและโลหะแผ่น สาขาที่เปิดฝีกอาชีพ คือ

- 1) ช่างเชื่อมไฟฟ้า
- 2) ช่างเชื่อมแก๊ส
- 3) ช่างผลิตภัณฑ์โลหะแผ่น
- 4) ช่างเชื่อม TIG
- 5) ช่างเชื่อม MIG/MAG

2.4.3 กลุ่มช่างยนต์ สาขาที่เปิดฝีกอาชีพ คือ

- 1) ช่างยนต์
- 2) ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์
- 3) ช่างซ่อมเครื่องยนต์เล็กทางการเกษตร
- 4) ช่างซ่อมเครื่องยนต์

2.4.4 กลุ่มช่างไฟฟ้า สาขาวิชาที่เปิดฝีกอาชีพ คือ

- 1) ช่างเดินสายไฟฟ้าในอาคาร
- 2) ช่างเดินสายไฟฟ้าในอุตสาหกรรม
- 3) ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ

2.4.5 กลุ่มช่างอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาที่เปิดฝีกอาชีพ คือ

- 1) ช่างซ่อมคอมพิวเตอร์
- 2) พนักงานบันทึกข้อมูลคอมพิวเตอร์

2.4.6 กลุ่มอุตสาหกรรมศิลป์ สาขาที่เปิดฝีกอาชีพ คือ

- 1) ช่างเย็บจักรอุตสาหกรรม
- 2) ช่างตัดเสื้อผ้าสตรีระดับต้น ระดับกลาง ระดับสูง

2.4.7 กลุ่มธุรกิจและบริการ สาขาที่เปิดฝึกอาชีพ คือ

- 1) การนวดไทย
- 2) การประกอบอาหารไทย

3. การติดตามผลผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

การติดตามผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดละโว้ เป็นภารกิจหนึ่งที่สำคัญและเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการฝึกอาชีพ เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ศึกษาข้อมูล ความมีคุณภาพข้อบกพร่อง ปัญหาอุปสรรคอย่างมีแบบแผน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไขกิจกรรมการฝึกให้ประสบผลสำเร็จและประสิทธิภาพสูงสุด ตรงตามความต้องการของสังคม ทั้งนี้ยังเป็นวิธีการที่สามารถศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับผู้สำเร็จการฝึก เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทำงาน ปัญหาอุปสรรค สภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อนำมาปรับปรุง หลักสูตร กิจกรรมการฝึกต่าง ๆ ให้เหมาะสม ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการฝึกในรุ่นต่อ ๆ ไป

3.1 ความหมายของการติดตามผล

การติดตามผล เป็นส่วนสำคัญของการปฏิบัติ เป็นขั้นตอนการตรวจสอบ การดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ ศึกษาปัญหา และอุปสรรค ซึ่งมีนักการศึกษาให้ความหมายของการติดตามไว้ ดังนี้

ทัศนีย์ ลิ้มสุวรรณ และคณะ (2544: 5) ได้ให้ความหมายของการติดตามผล ดังนี้ การติดตามผล (follow-up) เป็นการติดตามว่ากลุ่มประชากรผู้รับการฝึกอบรม โครงการต่าง ๆ หรือผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ปฏิบัติงานได้ผลดีหรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากเดิมหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการนำความรู้ไปใช้รวมถึงการทำให้ทราบถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ความสำเร็จหรือล้มเหลวของการให้การศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจุดประสงค์สำคัญของการติดตามผลมุ่งเน้นที่จะช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ เช่น การปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนี้ การติดตามผลยังช่วยให้ทราบความต้องการของผู้เรียน และนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลมาพิจารณาประกอบเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม หรือจัดกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ให้เหมาะสมต่อไป

ไพบูรณ์ คะเซนพรพรรค์ และคณะ (2544: 4) ได้ให้ความหมายของการติดตามผล ดังนี้ เป็นเครื่องมือของผู้บริหารการศึกษาที่จะนำมาใช้ในการติดตามและตรวจสอบผลผลิตของการจัดการศึกษา ซึ่งได้แก่ บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาว่ามีสภาพการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตเป็นอย่างไร มีปัญหา อุปสรรคอย่างไรในการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังจะเป็นช่องทางที่จะได้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและแก้ไขลักษณะ การศึกษาและวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้การติดตามบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรหรือการจัดทำโครงการใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม

การติดตามบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาโดยทั่วไปนิยมดำเนินการใน 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การประเมินเชิงคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาว่าเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้หรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยการสอบถามผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ใช้ หรือผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและผู้ให้บริการ
2. การประเมินเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจว่าผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ จากสถาบันมีจำนวนสอดคล้องกับความต้องการของสังคมหรือตลาดแรงงานหรือไม่เพียงใด

ธีรยุทธ์ เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ (2544: 10) สรุปความหมายของการติดตามผลบัณฑิตหรือการติดตามผู้สำเร็จการศึกษา ดังนี้ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ต้องกระทำในทุกระดับการศึกษา โดยผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษาเพื่อติดตามผลนักศึกษาที่ได้เข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษา ช่วงระยะเวลาหนึ่งจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาออกไปศึกษาต่อหรือไปประกอบอาชีพ ผลสรุปที่ได้จากการติดตามผลจะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันในการนำไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการทุก ๆ ด้าน ให้ประสบผลสำเร็จ อีกทั้งยังทราบการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ปัญหา อุปสรรค เพื่อกลับมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน

ธีรยุทธ์ เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ (2544: 10) ได้สรุปความหมายของการติดตามผลบัณฑิต ไว้ดังนี้ เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถศึกษาความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมของผู้สำเร็จการศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่ประสบ เพื่อสะท้อนให้สถาบันการศึกษาปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียน การสอนให้เหมาะสม ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาในปัจจุบันและอนาคต

บุญจิตต ณ ลำเลียง (2510: 11) ได้ศึกษาคำว่า “การติดตามผล” ไว้ว่า การติดตามผลเป็นการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับนักเรียน หรือนิสิต นักศึกษาเกี่ยวกับการออกไปประกอบอาชีพ

หรือศึกษาต่อว่าจะอะไรมีปัญหา และอุปสรรคอะไรบ้าง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น ๆ

ให้ความหมายของคำว่า “ติดตามผล” ไว้ว่าเป็นการประเมินความก้าวหน้าของบุคคล ติดตามผลการศึกษา หรือปฏิบัติงานอยู่โดยอาศัยเครื่องและกระบวนการในการวัด

ปราณี เถกิงพล (2515: 17) ได้กล่าวถึงการติดตามผลว่า การติดตามผลเป็นบริการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของความสำเร็จ ล้มเหลว ทศนคติ ข้อคิดเห็น ความต้องการและปัญหาของผู้ที่จบออกจากสถาบันการศึกษาไปโดยจะไปศึกษาต่อหรือออกไปประกอบอาชีพ

สรุป การติดตามผล เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ ตลอดจนข้อบกพร่องของผู้สำเร็จการศึกษา ที่จะเป็นแนวทางการปรับปรุงการศึกษา วางแผนการศึกษา และยังเป็นเครื่องมือที่บอกได้ว่า สถานศึกษาผลิตผู้สำเร็จการศึกษาออกไปแล้วประสบความสำเร็จในอาชีพการงานเป็นอย่างไร มีปัญหา หรืออุปสรรคประการใด เพื่อนำมาเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้สอน และประโยชน์ต่อนักเรียน

3.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามผล

การติดตามผลมีจุดประสงค์ เพื่อต้องการทราบถึงสิ่งต่าง ๆ ตามความหมายของคำว่า ติดตามผลจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ของผู้ที่ทำการติดตามว่าต้องการทราบอะไร ซึ่งในเรื่องนี้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการติดตามผลไว้ ดังนี้

สุชา จันทน์เอม และสรางค์ จันทน์เอม (2520: 57) ได้ให้วัตถุประสงค์ของการติดตามผลไว้ว่า เพื่อศึกษาถึงความต้องการในด้านต่าง ๆ ของนักเรียน นำผลที่ได้มาปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนเช่น โครงการแนะแนว ศึกษาความต้องการของชุมชนและเพื่อดูแลผู้ที่สำเร็จออกไปแล้วประสบความสำเร็จในสถานการณ์ใหม่เพียงใด

อนันต์ อนันตรังสี (2517: 167 – 168) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการติดตามผลสรุปว่า เพื่อทราบข้อมูลข้อสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่นักเรียนต้องประสบหลังจากออกจากโรงเรียนแล้วทำข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการประเมินผลปรับปรุงโครงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตรวจสอบสภาพความพร้อมของศิษย์เก่าในแง่ของงานหรือศึกษาต่อซึ่งเป็นประโยชน์แก่นักเรียนในปัจจุบัน ทราบความคิดเห็นของศิษย์เก่าเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนให้สนองความต้องการของนักเรียนได้ดีที่สุด

ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการติดตามผลว่า “การติดตามผลนั้นทำให้ทราบถึงสภาพของนักเรียน ปัญหาของนักเรียน หลังจากสำเร็จการศึกษาออกไป ข้อมูลที่ได้ จากการติดตาม

ผลนั้นยังได้รวมข้อเสนอแนะเพื่อที่จะได้นำไปให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีปัญหาตลอดทั้งยังเป็น การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชน

ปราณี เถกิงพล (2515: 318 – 319) ได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการติดตามผล โดยสรุปได้ดังนี้ การติดตามมีจุดประสงค์ ที่จะช่วยให้ผู้จบหลักสูตรการศึกษาไปสามารถที่จะปรับตัว ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ และการติดตามผลยังเป็นวิธีการที่จะได้ทราบถึงนักเรียนและจะได้ ข้อมูลที่ได้มาพิจารณาประกอบเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมต่อไป

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการติดตามผล เป็นการกระทำเพื่อ ทราบข้อมูล ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาเป็นแนวทางปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลงการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของสังคมให้มากที่สุด เหมาะสมที่สุด และเพื่อ ทราบปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะป็นข้อมูลไว้ใช้ประโยชน์ต่อไป

3.3 ความสำคัญของการติดตามผล

การติดตามผลนับว่าสำคัญมากเพราะจะทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานที่ได้ทำไป แล้วในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการศึกษาหรือการปฏิบัติงาน ในเรื่องนี้ได้มีนักวิชาการได้ให้ความ คิดเห็นไว้หลายท่าน เช่น เกี่ยวกับการเรียนการสอน การให้บริการต่างๆ และรับแนวคิดในการ ปรับปรุงให้บริการต่าง ๆ ในสถานศึกษา

ทัศนีย์ ลีนสุวรรณ และคณะ (2544: 56) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการติดตาม ผลว่า การติดตามผลการศึกษาช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ ตลอดจน ข้อบกพร่องของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรการ เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการบริหารของอาจารย์ผู้สอนและเป็น ประโยชน์ต่อผู้เรียน (อันติมา เพ็ชรทอง 2538: 13) ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลทำให้ทราบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนั้น ๆ มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาการ การสอน การทำงานพิเศษ มีเจตคติต่อวิชาชีพ และการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานมากขึ้น เพียงใด นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการประกอบการพิจารณาจัดการศึกษาเพิ่มเติมแก่ผู้ที่ สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และใช้ในการอ้างอิงในการศึกษาอบรมในปัจจุบันได้ด้วย การติดตามผลจึง จัดเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและใช้ได้กับผู้สำเร็จการศึกษาทุกประเภท

สรุป ความสำคัญของการติดตามผล ช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสมรรถภาพ ประสิทธิภาพ ตลอดจนข้อบกพร่องของผู้สำเร็จ การศึกษาตามหลักสูตรนั้น ๆ ว่าเขาประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการทำงานและศึกษาต่อ เพื่อเป็นข้อมูลปรับปรุงกระบวนการเรียนการ สอนต่อไป

3.4 วิธีการในการดำเนินการติดตามผล

การติดตามผลมีวิธีการในการดำเนินการหลายวิธี และได้มีนักวิชาการได้ให้ความคิดเห็นไว้หลายท่าน ดังนี้

ได้ให้ข้อคิดเห็นในการดำเนินการติดตามผล เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน ควรมีขั้นตอนการติดตามผลเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน ควรมีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการแผนงาน ซึ่งควรประกอบด้วยผู้แทนทางฝ่ายบริหารของสถานศึกษา ฝ่ายบริการแนะแนว และผู้แทนจากชุมชน

2. แสดงเหตุผลหรือความจำเป็นและกำหนดวัตถุประสงค์ในการติดตามผล

3. กำหนดวิธีการและนโยบายในการดำเนินงาน

4. กำหนดระยะเวลาสำหรับการติดต่อกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ซึ่งควร ทำเป็นระยะสม่ำเสมอ

5. คัดเลือกและกำหนดกลุ่มประชากรเพื่อติดตามผล

6. ศึกษาแนวทางการดำเนินงานขององค์กร/หน่วยงานอื่น เพื่อเป็นความรู้ในการดำเนินงาน

7. คัดเลือกและกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน

8. จัดเตรียมหรือทำแบบฟอร์มที่ใช้ในการดำเนินงาน

9. กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ระยะเวลาการดำเนินงาน และวันรายงานผล

10. ดำเนินการติดตามผลและเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับวิธีการในการติดต่อ เพื่อการติดตามผลนั้น อาจแบ่งออกได้เป็น 3 วิธีคือ โดยวิธีเขียนเพื่อติดต่อกับบุคคล ซึ่งรวมถึงแบบสอบถามจดหมายส่วนตัว โดยวิธีติดต่อเป็นส่วนตัว โดยการติดต่อทางโทรศัพท์ การสัมภาษณ์และโดยการสังเกต (Observation) ด้วยการพบผู้ที่รู้จักอยู่แล้ว เช่น นายจ้าง บิดามารดา ผู้ปกครอง ครูและคนอื่น ๆ ในโรงเรียน

สำหรับ ประสาร ทิพย์ธารา (มปป. อ้างถึงใน ชนะ ศรีวิหค 2537: 5) ได้กล่าวถึงวิธีการในการดำเนินการติดตามผลว่าจะต้องดำเนินการอย่างมีระเบียบแบบแผน ตั้งจุดหมายให้แน่นอน มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานให้งานได้บรรลุถึงความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานนั้นสอดคล้องกับแนวคิดของ ปราณี เถกิงพล (2515) ตามที่ได้กล่าวมาแล้วแต่มีวิธีการในการติดตามผล คือ

1. โดยการสัมภาษณ์ นักเรียนที่ต้องการติดตามผล และผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก ได้แก่ เพื่อน ครู ผู้ปกครอง

2. โดยการสังเกต พิจารณาพฤติกรรมของเด็กที่ต้องติดตามผลเป็นระยะเวลา

พอสมควร

3. โดยการเปิดอภิปรายทั่วไป อาจเชิญนักเรียนเท่าที่จบไปแล้วมาร่วมดำเนินการอภิปราย

4. ใช้แบบสอบถามให้นักเรียนที่ต้องการติดตามกรอกแบบสอบถามโดยสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการทราบ

5. ใช้ไปรษณียบัตรให้นักเรียนปีสุดท้ายที่จะจบหลักสูตรของโรงเรียนในแต่ละปีการศึกษา แล้วให้นักเรียนส่งไปรษณียบัตรกลับมาที่โรงเรียนเดิมเพื่อ ติดตามผลดูว่านักเรียนเก่าไปศึกษาต่อสถาบันใด หรือประกอบอาชีพอะไร

ตามวิธีการดังกล่าวนี้จะช่วยให้ โรงเรียนได้ทราบผลการดำเนินงานทางการศึกษาว่ามีจุดอ่อน หรือข้อบกพร่องประการใดบ้าง เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

สำหรับทราเซลเลอร์ และนอร์ท (Traseler & North, 1980: 58-59 อ้างถึงในชนะ ศรีวิหค 2537: 53) ได้กล่าวถึงวิธีดำเนินการติดตามผลว่าจะต้องจัดในลักษณะของโปรแกรมการติดตามผล ซึ่งแยกได้ 4 ลักษณะคือ

1. ลักษณะของการติดตามผลที่ครูและนักเรียนดำเนินการเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในโรงเรียน โดยการสัมภาษณ์ เพื่อบันทึกผลการให้คำปรึกษาแล้วนำข้อมูลมาพิจารณาการทางดำเนินการแก้ไขและช่วยเหลือต่อไป

2. ลักษณะของการติดตามผลที่เป็นการบันทึกความก้าวหน้าหลังจากที่ได้ผ่านการอบรมช่วยเหลือไปแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่งอย่างน้อย 1 ปี

3. ลักษณะของการติดตามผลที่นักเรียนได้ออกไปสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

4. ลักษณะของการติดตามผลจากนักเรียนที่จบหลักสูตรออกไปจะมีการติดต่อการนำข้อมูลมาจัดกิจกรรมและหลักสูตรให้เหมาะสมต่อไป

คมเพชร ฉัตรสุภกุล (2521) ได้ให้ความเห็นเรื่องวิธีการในการดำเนินการติดตามโดยสอดคล้องกับวิธีการของ ประสาน ทิพย์ธารา แต่มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในข้อที่ว่า ในการใช้แบบสอบถามหรือแบบสำรวจของการติดตามผลจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับขอบข่าย ของงานที่ปฏิบัติและควรมีคำถามปลายเปิด เพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้ด้วยการใช้วิธีสัมภาษณ์ อาจจะทำได้น้อย เพราะทำให้เสียเวลามากเกินไป แต่ก็อาจจำเป็นต้องนำมาใช้บ้างซึ่งจะทำให้ข้อมูลลึกซึ้ง เพราะมีโอกาสถามคำถามได้กว้างขวางยิ่งขึ้น และได้เสนอแนะวิธีการในการกำหนดกลุ่มบุคคลที่จะทำการติดตามผลเอาไว้ 3 ประการ คือ

1. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว เพราะทำให้ได้ทราบว่าผู้ที่จบการศึกษาออกไปแล้วนั้นประสบความสำเร็จในชีวิตเพียงใด ศิษย์เก่าปรารถนาจะให้มีการปรับปรุงโครงการต่าง ๆ อย่างไรบ้าง ตลอดจนมีความต้องการจะได้รับความช่วยเหลืออะไรอีกหรือไม่

2. ผู้ที่ได้รับบริการที่ได้ให้ความช่วยเหลือออกไป เพื่อเป็นการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ว่าต้องการความช่วยเหลืออีกหรือไม่

3. ผู้ที่ออกจากสถาบันกลางคัน เพื่อเป็นการติดตามหาสาเหตุในการออกจากการศึกษาและความต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือ

ธีรยุทธ์ เสนิงค์ ณ อยุธยา และคณะ (2544: 10 – 11) ได้สรุปสาระวิธีการและรายละเอียดของการติดตามผลจะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ระดับการศึกษา และองค์ประกอบอื่น ๆ และในทางปฏิบัติโดยทั่วไปจะมององค์ประกอบของเนื้อหาสาระใหญ่ ๆ อยู่ 5 ด้านคือ

1. ข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ ที่อยู่ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรและอาชีพของกลุ่มสมรส

2. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ เช่น ประเภทของอาชีพ ระยะเวลาที่ทำหน้าที่และความรับผิดชอบ ภายใต้อุปสรรคการณ์ในอาชีพ ความรู้สึกต่องาน

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมวิชาชีพ เช่น หัวข้อในการอบรม ระยะเวลาที่อบรม และลักษณะของหลักการในการอบรม

4. การเข้าศึกษาในสถาบันชั้นสูง เช่น เหตุผลในการเข้าศึกษา ผู้ให้การสนับสนุน ส่งเสริม

5. ข้อมูลอื่น ๆ เช่น การเข้าเป็นสมาชิกชมรมหรือสมาคม หรือกิจกรรมอื่น เป็นต้น ในการติดตามผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังกล่าวอาจทำได้หลายทาง ยุพา อุดมศักดิ์ (2515: 14) ได้เสนอว่าอาจทำได้ 3 ลักษณะ คือ

1. ติดตามจากผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละรุ่น แล้วแต่จะกำหนดครุ่น

2. ติดตามจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ของผู้สำเร็จการศึกษา คือผู้ใช้

3. ติดตามจากหน่วยงานที่คิดว่าน่าจะใช้ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นการศึกษากำลังคน

กล่าวโดยสรุป ก็คือ วิธีการดำเนินการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีแผนการติดตามเป็นขั้นตอน ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการติดตาม กำหนดประชากรที่จะติดตาม คือ ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน รูปแบบที่ใช้ในการติดตาม การนำผลที่ได้จากการติดตามไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับปรุงหลักสูตร ให้มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในอนาคต

การติดตามผลไม่เพียงแต่เป็นการประเมินผลการเรียนการสอนและผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สำเร็จการศึกษา พัฒนาตนเองปรับตัวเข้ากับสภาพของงานเพื่อให้การทำงาน หรือการเรียนดีขึ้น และช่วยให้สามารถประเมินผลงานที่ผ่านมาได้ การติดตามผล จึงมีความสำคัญ เป็นอย่างยิ่ง เพราะสามารถนำมาใช้กับผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ และทุกสาขาวิชาในขณะเดียวกัน ครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนศิษย์ก็ย่อมอยากทราบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาที่สำเร็จออกไปแล้ว ได้รับความสำเร็จหรือล้มเหลวในการประกอบอาชีพ หรือสามารถไปศึกษาต่อหรือไม่อย่างไร ซึ่งข้อมูล เหล่านี้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในสถานศึกษา เพื่อทราบในส่วนที่ดีและข้อบกพร่องต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สำเร็จการศึกษาในรุ่นต่อ ๆ ไป การติดตามผลจึงถือว่า มีความสำคัญและมีความจำเป็นตามเหตุผลดังกล่าว ตลอดจนมีผลงานการวิจัยของนักวิชาการหลาย ท่าน ได้ทำการศึกษาไว้เป็นจำนวนมาก และอย่างกว้างขวาง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษามีนักวิชาการของสถาบันต่าง ๆ ทำการศึกษาค้นคว้า มีดังนี้

ทัศนีย์ สิ้นสุวรรณ และคณะ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2541 พบว่าความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับ การนำไปใช้ประโยชน์และความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในระดับมาก ยกเว้นการใช้ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ทั่วไป การเขียนรายงานระบบการปกครองของประเทศ ได้รับในระดับปานกลาง และการนำวิชาชีพไปใช้ประโยชน์ในระดับมาก นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ สำหรับการดำรงชีวิต ครอบครัว หน้าที่การงาน และการช่วยเหลือผู้อื่นในระดับมาก การพัฒนา ชุมชนในระดับปานกลาง และในการศึกษาต่อในระดับน้อย

ไพบูรณ์ อะเชนทรพรรค์ และคณะ: (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2541 พบว่าบัณฑิตนำ ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันมากที่สุด รองลงมาคือการนำไปประยุกต์ใช้งานด้านอื่น ๆ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อน ร่วมงาน ของบัณฑิต มีความพึงพอใจต่อความรู้ความสามารถทั่วไปของบัณฑิตระดับมาก ได้แก่การ ใช้เหตุผล การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหาในการทำงาน ความซื่อสัตย์ ความมีจริยธรรม ความมีระเบียบวินัยใฝ่หาความรู้และการพัฒนาตนเอง ความคิด สร้างสรรค์

กุลธน์ญจ์ ดีเอื้อ (2542) ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริการวิชาชีพแก่ชุมชนของ
วิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดสุรินทร์ พบว่าชุมชนมีความพึงพอใจต่อการบริการวิชาชีพของ
วิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดสุรินทร์ในระดับมาก ภาวะการมีงานทำอยู่ในระดับปานกลาง
ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ชุมชนต้องการให้เปิดสอน สาขาวิชาช่างซ่อม
เครื่องยนต์ แก๊สโซลีน อันดับ 1 สาขาช่างเดินสายไฟฟ้าในอาคาร อันดับ 2 และช่างซ่อม
เครื่องนต์ดีเซล อันดับ 3 ควรปรับปรุงหลักสูตรที่เน้นปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี

โอภาวดี เข้มทอง (2544) ได้ทำการวิจัย เรื่องการติดตามบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ประจำปีการศึกษา 2541
พบว่าบัณฑิต นำความรู้ความสามารถในการติดต่อสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้ภาษาไทย
ไปใช้มากที่สุด ใช้ภาษาอังกฤษน้อยที่สุด และนำความรู้ ประสบการณ์จากการเรียนมาใช้กับงาน
มากที่สุด ผู้บังคับบัญชาและเพื่อร่วมงานเห็นว่าบัณฑิตสามารถนำความรู้ ความสามารถไปใช้ในการ
การทำงานอยู่ในเกณฑ์ดี ข้อเสนอแนะควรสอบเน้นปฏิบัติและการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย
เนื้อหาควรสั้น กระชับรัด

ธีรยุทธ์ เสนิงค์ ณ อยุธยา และคณะ (2544) ได้ทำการวิจัย เรื่องการติดตาม
บัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ รุ่นที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2541 พบว่า หลักสูตรที่บัณฑิต
คิดว่ามีประโยชน์มาก ได้แก่ ชุดที่มีการฝึกปฏิบัติ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับใช้ได้
ผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจต่อคุณภาพบัณฑิตอยู่ในระดับมาก ด้านความรู้ความสามารถทั่วไป
ด้านการสอน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุด คือด้านความรับผิดชอบในการทำงาน
เพื่อร่วมงานก็มีความคิดเห็นเช่นเดียวกับผู้บังคับบัญชา

เมธี ปิยะคุณ (2527) ได้ทำการวิจัย เรื่องการติดตามผลบัณฑิตศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ปีการศึกษา 2525 พบว่า

1. บัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ ส่วนมากปฏิบัติงานด้านการสอน และเนื้อหาของ
หลักสูตรในวิชาที่ศึกษามีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและการ
ดำเนินชีวิตมากที่สุด ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน คือ ขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และ
การไม่พอใจในระบบงานบริหารงาน

2. ผลการประเมินตนเองของบัณฑิตเกี่ยวกับคุณลักษณะ 4 ด้าน คือ ด้านความรู้
ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ และด้านมนุษยสัมพันธ์ นั้น
มีความแตกต่างกันอยู่ 2 ด้าน คือด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และด้านมนุษยสัมพันธ์

ปัญหาและข้อเสนอแนะพบว่าผู้เรียน ผู้สอนและหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ บางคนมีปัญหาในขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ ได้แก่การประสานงาน ปัญหาการเดินทาง ความรู้ความสามารถของผู้สอน การเตรียมตัวของผู้เรียน

ไพบูลย์ หล้าคำแก้ว (2525: บทคัดย่อ) ศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ประชาชนสมัครเข้าเรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ แบบกลุ่มสนใจทางไปรษณีย์ พบว่าเหตุผลสำคัญที่สุดในการสมัครเข้าเรียนคือ เหตุผลส่วนตัว ได้แก่ ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ต้องการเรียน ต้องการรับประกาศนียบัตร รองลงมาคือ เหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ นำความรู้ไปประกอบอาชีพ ไปเรียนที่อื่นใช้ทุนมากกว่าและเหตุผลต่อมาคือ เหตุผลทางสังคม ได้แก่ มีผู้แนะนำ ต้องการร่วมกับหมู่คณะ และต้องการออกนอกบ้าน นอกจากนี้พบว่า ผู้ที่แต่งงานแล้วสนใจเรียนมากกว่าคนโสด

ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ (2530:30) ได้ทำการประเมินผลของโครงการศึกษา นอกโรงเรียนที่มีต่อประชาชนในชนบท ปี พ.ศ. 2530 พบว่าประชาชนในชนบทมีเหตุผลในการเข้าร่วมโครงการศึกษานอกโรงเรียน คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะฝีมือ เพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน เพื่อการประกอบอาชีพ เพื่อการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ผู้นำหมู่บ้านชักชวนให้เข้าร่วมโครงการและถูกเกณฑ์หรือบังคับให้เข้าร่วม

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (2537:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเข้าสู่ระบบการ พัฒนาฝีมือแรงงาน กรณีศึกษาผู้เข้ารับการศึกษา ณ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานกลาง ปี 2537 ประชากรที่ศึกษาได้แก่ ผู้เข้ารับการอบรมสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม หลักสูตรฝึกเตรียมเข้าทำงาน และหลักสูตรยกระดับฝีมือแรงงาน พบว่า เหตุผลที่เข้ารับการฝึกอบรมเนื่องจากการความรู้เพิ่มเติม เพื่อประกอบอาชีพโอกาสในการหารายได้เพิ่ม การได้รับการยอมรับจากเจ้าของสถาน ประกอบการ ครั้งหนึ่งของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเลือกสาขาวิชาชีพที่ฝึกอบรมตามความสนใจ และร้อยละ 20 ตัดสินใจเรียนตามสาขาที่เห็นว่าหางานง่าย ด้านความคิดเห็นต่อการฝึกผู้เข้ารับ การอบรมส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับดี และปัญหาระหว่างการฝึกอบรม พบในเรื่องค่าใช้จ่าย และการจรรยา

คณีย์ สุชีพจน์ (2538: อ้างในทัศนีย์ ลีนสุวรรณ 2544: 19) ศึกษาวิจัยเรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการโรงแรม สถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นด้วยกับข้อคำถามเกี่ยวกับหลักสูตรในด้าน จุดมุ่งหมายในระดับภาคต้นเนื้อหาเพื่อการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดการเรียน การสอน และด้านฝึกงานในระดับปานกลาง ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้สำเร็จการศึกษาและ ผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของบุคคลด้านโรงแรมในด้านนำความรู้ไปใช้ ความสามารถในการทำบัญชี ความรู้ความสามารถพิเศษ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติ

หน้าที่บุคลิกภาพของผู้ให้บริการ ทักษะคิดต่อวิชาชีพ และมนุษย์สัมพันธ์ ซึ่งผลปรากฏว่ามีความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในหัวข้อความรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การปฏิบัติงานที่ถูกต้อง ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และสถานที่ที่น่าสนใจในท้องถิ่น ความรู้รอบตัว ความสามารถในการใช้เครื่องพิมพ์ดีด ความรู้และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ความสามารถในการสื่อความหมาย ความสามารถในการประสานงานกับผู้อื่น ความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน การเรียนรู้งานใหม่อย่างรวดเร็ว การรักษาสุขภาพอนามัยและความสะอาด การยอมรับความผิดพลาดของตนเอง มีความอดทน ตรงต่อเวลา มีจิตใจใคร่รับใช้ผู้อื่น และพร้อมที่จะให้บริการผู้อื่นทุกเมื่อ ตั้งใจปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความภาคภูมิใจในงานที่ปฏิบัติ การเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับบุคคลอื่น เป็นที่รักใคร่และชื่นชมของผู้บังคับบัญชา และเพื่อน

กมล กล้าหาญ (2528) ติดตามนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ลาออกกลางคันพบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้นักศึกษาลาออกกลางคันคือ นักศึกษามีเวลาว่างน้อย และได้รับเอกสารการสอนและวัสดุการศึกษาล่าช้า

บำรุง สุขพรรณ (2528) ศึกษาวิจัยสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาและการประกอบอาชีพของบัณฑิตคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการวิจัยได้ข้อสรุปว่า นักศึกษาที่เลือกศึกษาในคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนมีความชอบและสนใจที่จะเลือกเรียนสาขานี้อย่างยิ่ง เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถหางานทำได้ทันทีถึงร้อยละ 80 เนื่องจากการที่ได้ออกไปฝึกงานกับสถานที่ฝึกงานตามหลักสูตร สำหรับงานที่ทำส่วนใหญ่จะเป็นงานประชาสัมพันธ์ งานโฆษณา ผู้สื่อข่าว นักจัดรายการวิทยุ เป็นต้น ในตอนท้าย ผู้วิจัยได้เสนอให้มีการปรับปรุงในด้านหลักสูตร คุณภาพ อาจารย์ การฝึกงานภายนอก การส่งเสริมตลาดแรงงานและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันต่าง ๆ

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และคณะ (2530) ศึกษาประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาพบว่า สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการศึกษาทางไกลให้ความรู้เท่า ๆ กับผู้จบจากมหาวิทยาลัยทั่วไป และได้รับประโยชน์จากการศึกษาที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อันนำไปสู่การปฏิบัติงานค่อนข้างมาก แต่น้อยกว่าที่คาดหวังบ้าง ในขณะที่เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตและผู้สำเร็จการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดีขึ้นภายหลังสำเร็จการศึกษา ความรู้ที่ได้รับมีประโยชน์มากสำหรับการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งหน้าที่ ส่วนใหญ่เปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่สูงขึ้นกว่าตอนสมัครเรียน การย้ายสถานที่ทำงานมีเล็กน้อยโดยย้ายจากเมืองไปทำงานชนบท และทำงานในสายงานเดิมแต่ตำแหน่งงานสูงขึ้น

ไพบุรณ์ คะเชนทรพรรค์ (2535) ติดตามบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเพื่อศึกษาสถานภาพด้านการประกอบอาชีพของบัณฑิต ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์ต่อระบบการจัดการเรียนการสอนทางไกล และความต้องการนำไปประกอบวิชาชีพ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษากับความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่าบัณฑิตปฏิบัติงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับด้านนิเทศศาสตร์เพราะไม่มีโอกาสเลือกงาน ไม่ได้เปลี่ยนสถานที่และตำแหน่งงาน ภายหลังจากสำเร็จการศึกษา สิ่งที่ยังไม่พอใจจากการปฏิบัติงานมากที่สุด ได้แก่ ระบบการบริหารงานของหน่วยงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ลักษณะงานที่ทำ และอื่น ๆ

บัณฑิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ยังให้ความเห็นว่าเนื้อหาเอกสารการสอนเข้าใจง่าย โดยใช้สื่อเสริมในระดับน้อยที่สุด บัณฑิตสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน บัณฑิตมีสัมฤทธิ์ผลด้านผลงาน เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานในระดับค่อนข้างมาก ในขณะที่สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาไม่สัมพันธ์กับความก้าวหน้าในการประกอบวิชาชีพ

ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ, (2537) ติดตามบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อศึกษาสถานภาพของบัณฑิตทั้งการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ รวมทั้งศึกษาผลของหลักสูตรต่อบัณฑิตในด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน และความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในระบบทางไกล พบว่าบัณฑิตส่วนมากมีรายได้สูงกว่าวุฒิที่ได้รับ และปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่เดิมหลังสำเร็จการศึกษา บัณฑิตประเมินความรู้ความสามารถพื้นฐานทั่วไปในระดับสูง ความสามารถในการเขียนรายงานอยู่ในระดับปานกลาง และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับต่ำ บัณฑิตประเมินตนเองว่ามีลักษณะค่อนข้างสูงในด้านความกระตือรือร้นการทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การใช้เหตุผลและการแก้ปัญหาในการทำงาน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีความเห็นสอดคล้องกันในการประเมินบัณฑิตด้านความรู้ความสามารถทั่วไปในระดับสูง ยกเว้นการใช้ภาษาอังกฤษ โดยทั้งสองกลุ่มประเมินบัณฑิตในระดับปานกลาง บัณฑิตเห็นว่าสื่อที่ให้ความรู้มากที่สุดคือ เอกสารการสอน รองลงมาคือเทปเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ การสอนเสริม และรายการวิทยุกระจายเสียงตามลำดับ

พูนสุข หิงกานนท์ (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การติดตามผลบัณฑิตพยาบาล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่าบัณฑิตพยาบาลมีความคิดเห็นในระดับมากได้แก่ บริบทของหลักสูตรมีความเหมาะสม กระบวนการเรียนการสอนและผลผลิตในด้านความรู้ ความสามารถ และนำความรู้ไปใช้จากชุดวิชาไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง ได้รับการยอมรับจากผู้ให้บริการและเพื่อนร่วมงานและการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา ในขณะที่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่า ความคิดริเริ่มและการเป็นผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง คุณลักษณะส่วนบุคคลด้านความรับผิดชอบ มานะอดทน

เอื้อเพื่อแผ้วแผ่ มีน้ำใจเสียสละ อยู่ในระดับมากที่สุด ความประพฤติเรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน ตรงต่อเวลา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากส่วนความเชื่อมั่นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง งานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ และกองแผนงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้ การติดตามบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช รุ่นที่สำเร็จประจำปีการศึกษา 2541 (รุ่นที่ 17) พบว่าบัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 32.9 ปี รับราชการ โดยทำงานในกรุงเทพมหานคร มากที่สุด มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 10,708 บาท หลังจากสำเร็จการศึกษาบัณฑิตส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยนงานและปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่เดิมเหมือนก่อนสำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่ใช้เวลาศึกษาเกิน กำหนดเวลาของหลักสูตรและมีคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรต่ำกว่า 2.50

ความรู้ ทักษะที่บัณฑิตได้รับจากการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย บัณฑิต ประเมินตนเองว่ามีความรู้ ความเข้าใจในระบบเศรษฐกิจและการปกครองประเทศมากที่สุด มีความรู้ ความสามารถในการเขียนรายงานในรูปแบบต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง และการใช้ ภาษาอังกฤษสำหรับการติดต่อสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ในระดับน้อย และความรู้ ความสามารถที่ ประยุกต์ใช้กับการทำงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านทักษะการยอมรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่นและด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

บัณฑิตได้รับความรู้จากสื่อหลักคือ เอกสารการสอนมากที่สุด และให้ข้อเสนอแนะ ว่าควรปรับปรุงสื่อการสอนให้มีเนื้อหาทันสมัย สื่อเสริมที่บัณฑิตใช้เป็นประจำ คือเทปเสียงประกอบ ชูติวิชาและรายการวิทยุโทรทัศน์ตามลำดับ ส่วนสื่อที่บัณฑิตมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่เคยใช้เลยมากที่สุด คือ รายการวิทยุกระจายเสียงและการเข้ารับการสอนเสริม

บัณฑิตได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ดังนี้ บัณฑิตมากกว่าครึ่งหนึ่ง เห็นว่า มหาวิทยาลัยมีระบบการจัดการเรียนการสอนคืออยู่แล้ว และร้อยละ 31.67 เห็นว่า มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ให้ทันสมัย สอดคล้องกับ สถานการณ์ปัจจุบัน

เมตตา นพประดิษฐ์ (2525: 79 – 103) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง “การติดตามผล บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูภาคใต้” โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาความสามารถ ในการวิทยาลัยครูภาคใต้ ผลปรากฏว่า ความสามารถในด้านวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพ การมีเจตคติต่ออาชีพอยู่ในระดับมากทุกข้อ

สุนิตย์ แววศักดิ์ (2522: 64 – 65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การติดตามผลการปฏิบัติงาน ของผู้สำเร็จปริญญาตรีจากวิทยาลัยครู” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลในด้านความรู้ความสามารถ ทางวิชาการ ความรู้ความสามารถพิเศษ และมนุษยสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่าผู้สำเร็จปริญญาตรีใน

ทัศนของตนเองและผู้บังคับบัญชาไม่แตกต่างกัน ส่วนในด้านความรู้ความสามารถบุคลิกภาพ ทัศนคติของตนเองสูงกว่าผู้บังคับบัญชา

จินตนา เบญจเทพานันท์ (2523: 5 – 54) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การติดตามการทำงานของบัณฑิต สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2517: 252” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามการนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนไปใช้ในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตมีความรู้ความสามารถอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนด้านบุคลิกภาพ ทัศนคติต่อวิชาชีพอยู่ในเกณฑ์ดี ความสามารถอยู่ในระดับน้อย คือ การตัดสินใจต่อสภาพการณ์ต่าง ๆ การควบคุมอารมณ์ การเพิ่มพูนความรู้โดยการค้นคว้าวิจัย ความสามารถและความรู้ยังไม่เพียงพอ คือ ทักษะการใช้สื่อการสอน ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสารบรรณ

สุรีย์ ธรรมเลิศหล้า (2525: 59 – 64) ผู้ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลบัณฑิตครุศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานในด้านความรู้ ความสามารถทางวิชาการ สามารถด้านบุคลิกภาพ สามารถด้านบุคลิกภาพ ความสามารถด้านคุณธรรม ความประพฤติ ความสามารถด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ ผลการวิจัยปรากฏว่าบัณฑิตมีผลการวิจัยด้านความรู้ ความสามารถทางวิชาการความสามารถด้านการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้ความสามารถด้านบุคลิกภาพความสุภาพอ่อนโยน ร่าเริง แจ่มใส แต่งกายสะอาด ทำทางเหมาะสม มีความขยันแข็งแรง อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รับฟังความคิดเห็น และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ด้านคุณธรรม ความประพฤติ บัณฑิตมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี แสดงความยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น เสียสละเพื่อส่วนรวม อุทิศเวลาในการทำงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ บัณฑิตมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ยิ้มแย้มแจ่มใสต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน นักเรียนและทัศนคติต่อวิชาชีพบัณฑิตและรักษาชื่อเสียงให้กับตนเองและสถาบัน ความเห็นของผู้บังคับบัญชาและบัณฑิตต่อความสามารถในการปฏิบัติงานไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ยกเว้นเรื่องความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการด้านบุคลิกภาพและด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ

เมธี ปิยะคุณ (2528: 59 – 62) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การติดตามผลบัณฑิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยโขทัยธรรมราช ปีการศึกษา 2525 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อการปฏิบัติงานผลการนำความรู้ไปใช้ และเปรียบเทียบผลการประเมินตนเองของบัณฑิตศึกษาในวิชาเอกต่างกันในด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าบัณฑิตมีความพอใจกับงานที่ทำอยู่ เนื้อหาหลักสูตรแขนงที่ศึกษาเหมาะสมใช้ในการปฏิบัติงานได้ กลุ่มวิชาชีพมีประโยชน์ในการปฏิบัติงานมากที่สุด ในด้านการ

ประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน บุคลิกภาพ ทักษะคิดต่อวิชาชีพและมนุษยสัมพันธ์ พบว่าบัณฑิตมีความแตกต่างกันในด้านความสามารถในการปฏิบัติงานและด้านมนุษยสัมพันธ์ ส่วนด้านอื่น ๆ มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

คณบดี สุทธิพนธ์ (2533: ก) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการการโรงแรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นด้วยกับข้อความที่เกี่ยวกับหลักสูตร ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย อยู่ในระดับมาก ด้านเนื้อหาเพื่อการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านฝึกงาน อยู่ในระดับปานกลางด้านความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชา เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่บุคลากรด้านการโรงแรมของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านความรู้ ความสามารถในการนำวิชาการไปใช้ ความรู้ความสามารถพิเศษ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ บุคลิกภาพของผู้ให้บริการ ทักษะคิดต่อวิชาชีพและมนุษยสัมพันธ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในหัวข้อมีความรู้ความเข้าใจในการใช้อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ถูกต้อง มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และสถานที่ที่น่าสนใจในท้องถิ่น การมีความรู้รอบตัว มีความสามารถในการใช้เครื่องพิมพ์ดีด มีความรู้ความสามารถในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ มีความสามารถในการสื่อความหมาย มีความสามารถในการประสานงานกับผู้อื่น ความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ความสามารถในการรับรู้งานใหม่ได้อย่างรวดเร็ว การรักษาสุขภาพอนามัยและความสะอาด ขอมรับความผิดพลาดของตนเอง มีความอดทนเป็นคนตรงเวลา มีจิตใจใคร่ที่จะรับใช้ผู้อื่น และมีความพร้อมที่จะให้บริการแก่ผู้อื่นทุกเมื่อ ตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความภาคภูมิใจในงานที่ปฏิบัติ การเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับผู้อื่น สามารถเข้ากับบุคคลได้ทุกระดับ เคารพและรับฟังความคิดเห็น ข้อดำเนินและคำแนะนำจากผู้อื่น เป็นที่รักใคร่และชื่นชมของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

กฤษดา ผ่องพิทยา (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต โปรแกรมวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยครูพระนคร ปีการศึกษา 2530 – 2533 พบว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาตามทักษะของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานในสมรรถภาพด้านวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเจตคติต่ออาชีพครู โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีในทุกด้านและทุกรายข้อ ส่วนสมรรถภาพด้านวิชาชีพ โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี ยกเว้นในรายข้อความสามารถจัดบริหาร โรงฝึกงานอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ผลการปฏิบัติงานของผู้สอนในสมรรถภาพด้านวิชาชีพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเจตคติต่ออาชีพครู ผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานมีทัศนคติแตกต่างกันในทุกด้านและทุกรายข้อ ส่วนสมรรถภาพด้าน

วิชาการผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานมีทักษะแตกต่างกันในรายชื่อกับมีความรู้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูช่างอุตสาหกรรม โดยทักษะของผู้ร่วมงานเห็นว่าผู้สอนมีความรู้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูช่างอุตสาหกรรมสูงกว่าทักษะของผู้บังคับบัญชา ส่วนในรายชื่่อื่น ๆ และโดยรวมมีทักษะไม่แตกต่างกัน และสมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์

นวลลอ นิมอนันตกุล (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การติดตามผลมหำบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ผลการวิจัยพบว่ามหำบัณฑิตมีความเห็นว่าการปฏิบัติงานของตนเองอยู่ในเกณฑ์ดี ผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่าการปฏิบัติงานของมหำบัณฑิตอยู่ในเกณฑ์ดี มหำบัณฑิตและผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของมหำบัณฑิตในทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ศรีสวัสดิ์ ศรีสุกการ (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาศิลปกรรม วิชาเอกออกแบบศิลปประยุกต์ คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปีการศึกษา 2532 – 2534 โดยศึกษาความคิดเห็นจากผู้สำเร็จ การศึกษาและอาจารย์ผู้สอนในภาควิชา ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาประกอบอาชีพ นักออกแบบตกแต่ง มีจำนวนมากที่สุด (38.16) และประกอบอาชีพครูน้อยที่สุด (9.12) ผู้สำเร็จ การศึกษาทุกสาขางานเฉพาะมีความคิดเห็นว่เนื้อหาและทักษะที่ได้จากการศึกษาพื้นฐานส่งผลต่อ การปฏิบัติงานน้อย ยกเว้นในเรื่องการนำความรู้ทางภาษาไทยไปใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้สำเร็จ การศึกษาทุกสาขางานเฉพาะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาและทักษะที่ได้จากวิชาบังคับเฉพาะสาขา ดังนี้ ผู้สำเร็จการศึกษานำเนื้อหาและทักษะเกี่ยวกับหลักและวิธีการในการออกแบบไปใช้ในการ ปฏิบัติงานได้มากส่วนเนื้อหาและทักษะที่เป็นความรู้เกี่ยวกับการประกอบวิชาเฉพาะสาขาใช้ เทคโนโลยี ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้น้อย ความคิดเห็นของผู้สำเร็จ การศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงาน พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มี สภาพปัญหาและความต้องการคล้ายคลึงกัน คือ ต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้และฝึกทักษะเพิ่มเติมให้ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและควรผลิตผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านช่างวิชาชีพเพิ่มขึ้น และลดปริมาณการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านศึกษาศาสตร์

ลัษณา ชินะปุตตกุล (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลบัณฑิตครุศาสตร์ สาขามัธยมศึกษา วิชาเอกคณิตศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2523 – 2538 โดย ศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตครุศาสตร์ที่ประกอบอาชีพครู และสอนวิชาคณิตศาสตร์ เกี่ยวกับ การปฏิบัติงาน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านเจตคติต่ออาชีพครู และด้านการจัดการ เรียนการสอน และศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตครุศาสตร์ ทั้ง 3 ด้านดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตครุศาสตร์ สาขามัธยมศึกษา วิชาเอกคณิตศาสตร์

มีงานทำแล้ว คิดเป็นร้อยละ 90.85 ประกอบอาชีพครู คิดเป็นร้อยละ 34.86 ของบัณฑิตครุศาสตร์ที่มีงานทำ บัณฑิตครุศาสตร์ที่ประกอบอาชีพครูส่วนใหญ่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ส่วนบัณฑิตครุศาสตร์ ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพครูส่วนใหญ่ทำงานบริษัท บัณฑิตครุศาสตร์ที่ประกอบอาชีพครูและสอนวิชาคณิตศาสตร์ปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีทุกด้าน และผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่าเป็นบัณฑิตครุศาสตร์ที่ประกอบอาชีพครูและสอนวิชาคณิตศาสตร์มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีทุกด้าน

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2539) ได้ศึกษาวิจัยวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกนักศึกษาที่สำเร็จกับไม่สำเร็จการศึกษาตามเวลาของหลักสูตรระดับปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล โดยศึกษามาจากนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 1,583 คน ตามกลุ่มสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนสำเร็จและไม่สำเร็จในกลุ่มสังคมศาสตร์ หลักสูตร 2 ปี คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความมีวินัยในตนเอง การจดบันทึก การเตรียมตัวและการสอบในกลุ่มสังคมศาสตร์ หลักสูตร 4 ปี คือ ความมีวินัยในตนเอง และการวางแผนการเรียน ในกลุ่มวิทยาศาสตร์ หลักสูตร 2 ปี คือ การศึกษาพื้นฐาน การจดบันทึก และการวางแผนการเรียน และสภาพทางเศรษฐกิจ ในกลุ่มวิทยาศาสตร์ หลักสูตร 4 ปี คือ อายุ และการวางแผนการเรียน ในกลุ่มมนุษยศาสตร์ หลักสูตร 2 ปี คือ ความมีวินัยในตนเอง ภาระการทำงาน และความสัมพันธ์ของงานกับสาขาวิชาที่เรียน

สัมพันธ์ เย็นสำราญ สุนิสา จุ้ยม่วงศรี และสิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ์ (2540) ได้วิจัยเรื่อง การสำรวจสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาชุดวิชาวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยศึกษาจากมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2537 - 2538 จำนวน 117 คน ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตมีความเห็นว่ามหาวิทยาลัยมีความเหมาะสมในการจัดการในเรื่องการลงทะเบียนชุดวิชาวิทยานิพนธ์ การจัดสัมมนาชุดวิชาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาชุดวิชาวิทยานิพนธ์ เอกสารและสื่อการศึกษา และการประเมินผลการศึกษา สำหรับเรื่องที่บัณฑิตมีความคิดเห็นไม่เห็นด้วยคือ การกำหนดให้นักศึกษาลงทะเบียนชุดวิชาวิทยานิพนธ์ทั้งที่ยังศึกษาชุดวิชาปกติไม่ครบทุกวิชาตามหลักสูตร นักศึกษาควรเป็นผู้เลือกอาจารย์ที่ปรึกษามากกว่ามหาวิทยาลัยจัดให้ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไม่มีเวลาให้นักศึกษาอย่างเต็มที่ ส่วนรูปแบบการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ยังไม่ถูกต้องชัดเจน ได้รับเอกสารล่าช้า และคู่มือการพิมพ์วิทยานิพนธ์มีรายละเอียดไม่เพียงพอ นอกจากนี้ นักศึกษาเห็นว่าแหล่งค้นคว้าของมหาวิทยาลัยมีน้อย เอกสารมีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย

วันดา เทือกขันตี (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของ

ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและผู้สำเร็จการศึกษาที่มีต่อการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2534 – 2539 จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารและการนิเทศ ด้านการฝึกอบรมและการสอน ด้านวิจัยและพัฒนาเทคนิค ด้านมนุษย-สัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ กองแผนงาน (2544: บทคัดย่อ) การติดตามบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รุ่นที่สำเร็จประจำปีการศึกษา 2541 (รุ่นที่ 17) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) สถานภาพทั่วไปของบัณฑิต บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 32.9 ปี ร้อยละ 55.3 รับราชการ ทำงานในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยทำงานในกรุงเทพมหานครมากที่สุด มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 10,708 บาท หลังจากสำเร็จการศึกษาจาก มสธ. บัณฑิตส่วนใหญ่ไม่เคยเปลี่ยนงานเลยร้อยละ 74.0 และปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่เดิมเหมือนครั้งก่อนสำเร็จการศึกษาร้อยละ 69.9 มีรายได้เท่าเดิม ร้อยละ 80.1 และมีรายได้สูงกว่าเดิมเพียงร้อยละ 35.8 ผู้คิดสูงสุดก่อนเข้าศึกษามสธ. คือ อนุปริญญา ร้อยละ 37.5 และมีชัยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 29.1 ส่วนใหญ่ใช้เวลาศึกษาเกินกำหนดเวลาของหลักสูตร โดยมีคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรต่ำกว่า 2.50 2) ความรู้ทักษะที่บัณฑิตได้รับการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย บัณฑิตประเมินตนเองว่ามีความรู้ความเข้าใจในระบบเศรษฐกิจ และการปกครองประเทศมากที่สุด ส่วนความรู้ที่บัณฑิตมีน้อยกว่าด้านอื่น อยู่ในระดับปานกลาง คือ ความรู้ความสามารถในการเขียนรายงานในรูปแบบต่าง ๆ และการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับติดต่อสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ มีค่าระดับน้อย ทักษะความรู้ความสามารถที่ประยุกต์ใช้กับการทำงาน บัณฑิตประเมินตนเองว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะทักษะด้านการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรู้ที่ได้จากสื่อการสอนประเภทต่างๆ บัณฑิตประเมินตนเองว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยได้รับความรู้จากเอกสารการสอนมากที่สุด และได้รับความรู้จากสื่อเสริมระดับน้อย โดยบัณฑิตได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนให้มีเนื้อหาที่ทันสมัย 3) พฤติกรรมการใช้สื่อทางไกล และเหตุผลของการใช้และไม่ใช้สื่อ การใช้เอกสารการสอนและแบบฝึกปฏิบัติประจำชุดวิชา บัณฑิตประเมินตนเองในระดับมากในการใช้เอกสารการสอน ทำแบบประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียนและสรุปสาระสำคัญในแบบฝึกปฏิบัติ สื่อเสริมประเภทต่าง ๆ ที่บัณฑิตใช้ สื่อที่บัณฑิตใช้เป็นประจำ ทุกรายการ/ทุกชุดวิชามากที่สุด ได้แก่ เทปเสียงประกอบชุดวิชา สื่อที่ใช้เป็นครั้งคราว (บางรายการ / บางชุดวิชา) มากที่สุด ได้แก่ รายการวิทยุโทรทัศน์ สื่อที่บัณฑิตมากกว่าครึ่งไม่เคยใช้เลยมากที่สุด คือ รายการวิทยุกระจายเสียงและเข้ารับการสอนเสริม 4) ความ

คิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของบัณฑิต ด้านการเรียนการสอน บัณฑิตครึ่งหนึ่งเห็นว่า มหาวิทยาลัยมีระบบการจัดการเรียนการสอนคืออยู่แล้ว ร้อยละ 31.6 เห็นว่ามหาวิทยาลัยควรปรับปรุงหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ให้ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ด้านการให้บริการที่เอื้อต่อการเรียนการสอน บัณฑิตร้อยละ 42.8 เห็นว่าการสอนเสริมมีประโยชน์ และมีผลดีต่อการศึกษา แต่ควรจัดให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และควรเพิ่มชุดวิชาที่มีการคำนวณและวิชาเฉพาะ ส่วนรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงแผนผังเวลาออกอากาศ ไม่ให้ตรงกับช่วงเวลาทำงานของนักศึกษาโดยรวม มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงและพัฒนาระบบการจัดส่งเอกสารการสอนหรือเอกสารอื่น ๆ ให้ครบถ้วนและทันช่วงเวลาที่ต้องใช้ และเห็นว่า มหาวิทยาลัยควรเพิ่มสื่อการเรียนการสอนให้หลากหลาย เช่น อินเทอร์เน็ต แผ่นซีดี การสอนผ่านดาวเทียม โดยจัดให้ครบทุกชุดวิชา

งานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ กองแผนงาน (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษารุ่นที่ 16 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของ มสธ. ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) สาเหตุของการเข้าและไม่เข้ารับการสอนเสริม นักศึกษาที่ไม่เคยเข้ารับการสอนเสริมเลยมากที่สุดถึงร้อยละ 55.32 เข้าบ้างเป็นบางครั้ง ร้อยละ 32.26 และเข้าเป็นส่วนใหญ่มีเพียงร้อยละ 10.00 และเมื่อเทียบระหว่างกลุ่มจะเป็นดังนี้ นักศึกษาที่ไม่เคยเข้ารับการสอนเสริมเลย ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรต่ำกว่า 2.50 มากที่สุด ร้อยละ 56.73 นักศึกษาที่เคยเข้ารับการสอนเสริมบ้างเป็นบางครั้ง ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร 3.00–3.49 มากที่สุด ร้อยละ 42.59 นักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริมเป็นส่วนใหญ่ ได้คะแนนเฉลี่ยสะสม 3.50 ขึ้นไปมากที่สุด ร้อยละ 37.50 นักศึกษาได้ให้เหตุผลหลักของการเข้ารับการสอนเสริมเป็นส่วนใหญ่และเข้าบ้างในบางครั้งจะเหมือนกันมีสัดส่วนมากที่สุด คือการเข้ารับการสอนเสริมช่วยให้เข้าใจได้มากยิ่งขึ้น ส่วนเหตุผลหลักของการไม่เข้ารับการสอนเสริมเลยและไม่เข้าบ้างในบางครั้งจะเหมือนกัน คือ ไม่มีเวลาและมีภาระงานประจำ 2) ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของการเข้ารับการสอนเสริม นักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริมส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.06 เห็นว่าการสอนเสริมมีประโยชน์โดยให้เหตุผลว่า การสอนเสริมช่วยตอบปัญหาข้อสงสัยให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 76.94 และเห็นว่าไม่มีประโยชน์ร้อยละ 7.59 โดยให้เหตุผลว่าสามารถอ่านเอกสารการสอนได้ด้วยตนเองมากที่สุดร้อยละ 41.11 นักศึกษาที่เข้ารับการสอนเสริมเป็นส่วนใหญ่และบางครั้งส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเหมือนกัน คือ การสอนเสริมมีประโยชน์ร้อยละ 83.25 และ 90.53 ตามลำดับ โดยให้เหตุผลว่าการสอนเสริมช่วยตอบปัญหาข้อสงสัยให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้นมากที่สุด คือ ร้อยละ 96.86 และ 73.76 ตามลำดับ และเห็นว่าไม่มีประโยชน์ร้อยละ 3.33 และ 8.91 ตามลำดับ โดยให้เหตุผลว่าสามารถอ่านเอกสารการสอนได้ด้วยตนเองมากที่สุด ร้อยละ 46.43 และ 40.50 ตามลำดับ

3) ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการนำสื่อประเภทต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนประเภทแบบประเมินผลก่อนเรียนและหลังการเรียนที่มหาวิทยาลัยจัดทำเพิ่มเติมเป็น สื่อการเรียนที่นักศึกษาเห็นว่าควรนำมาใช้มากที่สุดถึงร้อยละ 46.96 นอกจากนี้เอกสารการสอนและ แบบฝึกปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยได้จัดเตรียมไว้ให้ รองลงมาคือ เทปประกอบชุดวิชา ร้อยละ 43.33 เทปรายการโทรทัศน์ร้อยละ 40.95 ตามลำดับ 4) ปัญหาของนักศึกษาในการติดต่อกับมหาวิทยาลัย นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 54.46 เห็นว่าไม่มีปัญหาด้านการได้รับบริการ และร้อยละ 41.56 เห็นว่า มีปัญหา ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ คือการได้รับแจ้งผลสอบล่าช้า ร้อยละ 46.69 รองลงมาคือ การ ได้รับแจ้งตอบรับการลงทะเบียน และเอกสารการลงทะเบียนเรียนและอื่น ๆ ล่าช้า ร้อยละ 46.57 และ 36.19 ตามลำดับ 5) ความภาคภูมิใจ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาต่อการ จัดการเรียนการสอนของ มสธ. และอื่น ๆ นักศึกษาส่วนใหญ่ระบุว่ามีความภาคภูมิใจในปริญญา บัตรของ มสธ. มีความสัมพันธ์ต่อการเปิดสอน ระดับบัณฑิตศึกษาของ มสธ. โดยนักศึกษาที่ ภูมิใจในปริญญาบัตรที่ตนได้รับในระดับมากแสดงความสนใจในการเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ของ มสธ. ร้อยละ 90.50 ของนักศึกษาที่สนใจทั้งหมด ทั้งนี้นักศึกษาเกือบทุกสาขาวิชามีความ สนใจทั้งหมด ทั้งนี้นักศึกษาเกือบทุกสาขาวิชามีความสนใจเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรเดิมที่สำเร็จ มากเป็นสัดส่วนมากที่สุด ยกเว้นนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่สนใจเข้าศึกษา ในสาขาวิชาอื่นมากกว่าสาขาที่ตนสำเร็จมาโดยตรง 6) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สำคัญ ของนักศึกษา มีดังนี้ ด้านการเปิดสาขา หลักสูตรใหม่ ปรับปรุงหลักสูตร ควรเปิดสอนหลักสูตรใน ระดับปริญญาโทให้มากกว่านี้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรปรับปรุงเนื้อหาของเอกสารการสอน และแบบฝึกปฏิบัติของชุดวิชาต่างๆ ให้ถูกต้อง กระชับ ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ด้านการติดต่อสื่อสาร สอบถามและตอบปัญหา ควรปรับปรุงการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตอบคำถาม ทางโทรศัพท์ และควรเพิ่มความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารและตอบคำถามแก่นักศึกษา ด้านการ สอนเสริม ควรเน้นการจัดการสอนเสริม ทั้งทางด้านเนื้อหาของชุดวิชา จำนวนชุดวิชา และเวลาที่ ใช้ในการสอนให้มากกว่านี้ และควรกระจายศูนย์ที่เปิดสอนเสริมให้มากกว่านี้ ด้านการจัดส่งเอกสาร ควรจัดส่งเอกสารต่าง ๆ ให้เร็วกว่านี้ และควรระมัดระวังการจัดส่งซ้ำซ้อน ด้านการจัดสอบและ วัดผลการศึกษา ควรแจ้งผลการสอบให้เร็วกว่านี้ ควรแบ่งระดับเกรดให้มากกว่านี้ ควรเพิ่มเกรด ในระดับผ่าน (S) จากเดิม 2.30 เป็น 2.50 และควรอนุมัติให้จบอย่างรวดเร็ว ด้านงานพระราชทาน ปริญญาบัตร ควรจัดพิธีรับพระราชทานปริญญาบัตรที่ มสธ. และควรจัดหาที่พักแรมให้แก่นักศึกษา และญาติมิตรที่เดินทางมาจากต่างจังหวัด ด้านการฝึกอบรมและปฏิบัติ ควรจัดกิจกรรมร่วมระหว่าง นักศึกษากับอาจารย์และควรจัดกิจกรรมร่วมระหว่างนักศึกษาให้มากกว่านี้ ด้านการให้บริการของ งานทะเบียน การติดต่อขอรับบริการจากหน่วยงานไม่สะดวก ล่าช้า และขาดการประสานงาน

ระหว่างเจ้าหน้าที่ ด้านการบริการข่าวสารข้อมูล แนวทางการศึกษาและอาชีพ ควรประชาสัมพันธ์ การสมัครเข้าศึกษาต่อ มสธ.ให้ทั่วถึง และควรสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของนักศึกษา มสธ.ให้ เกิดแก่สังคมมากขึ้น ด้านอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของ มสธ. อาจารย์และเจ้าหน้าที่ให้ความอบอุ่นและ เป็นกันเองมากและขอบคุณอาจารย์ที่ให้ความรู้ความเข้าใจ และด้านการปฐมนิเทศ ควรจัดปฐมนิเทศ ให้นักศึกษาได้รับทราบถึงวิธีการเรียนและได้พบอาจารย์และควรจัดปฐมนิเทศให้นักศึกษารู้จัก ศูนย์บริการต่าง ๆ ของ มสธ.

ชาญชัย อินทรประวัติ และคณะ (2539) ศึกษาวิจัยการติดตามผลบัณฑิตของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี รุ่นปีการศึกษา 2539 ผลการวิจัย ปรากฏว่า บัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2539 ได้ทำงาน 147 คน หรือร้อยละ 61.76 ไม่ได้ทำงาน 61 คน หรือร้อยละ 25.63 และ ทำการศึกษาต่อ 30 คนหรือร้อยละ 12.61 โดยบัณฑิตสาขาวิชาวิศวกรรมขนส่งได้ทำงานร้อยละ 96.55 ของผู้ที่สำเร็จการศึกษา ประเภทของหน่วยงานส่วนใหญ่เป็นบริษัทเอกชนที่อยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล รองลงไปคือบริษัทเอกชนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้มีบัณฑิตได้ทำงาน ในหน่วยราชการเพียง 9 คน จาก 147 คน หรือร้อยละ 6.12 เท่านั้น ในบรรดาบัณฑิตที่ได้ทำงาน นี้ร้อยละ 48.84 ได้รับเงินเดือนมากกว่าเดือนละ 14,000 บาท และเพียงร้อยละ 24.03 ได้รับ เงินเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท

ในการศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตต่อมหาวิทยาลัยปรากฏผลว่า บัณฑิตมีความ คิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรหมวดวิชาต่าง ๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นหมวดวิชาศึกษา ทัวไปที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ในเรื่องการสอนนั้นบัณฑิตมีความคิดเห็น ว่าอาจารย์ที่ มีพฤติกรรมการสอนที่อยู่ในระดับดี ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ บริการ หอพักนักศึกษา บริการกิจกรรมนักศึกษา และบริการในการอำนวยความสะดวกในการเรียนต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

การศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะและความสามารถในการ ทำงานของบัณฑิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อแยกประเด็นเป็น ด้านการดำรงชีวิตร่วมกับ ผู้อื่น ด้านการสื่อความหมาย ด้านทักษะวิชาชีพ และด้านการจัดการ ปรากฏว่ามีเพียงด้านทักษะ การสื่อความหมายที่อยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับดี การศึกษาความคิดเห็นของ อาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณลักษณะและความสามารถในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ปรากฏว่า อาจารย์ที่ปรึกษาของบัณฑิตกลุ่มสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตรเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะและ ความสามารถในระดับกลาง ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาของบัณฑิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์เห็น ว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะและความสามารถอยู่ในระดับดี

ลัดดา พิศาลบุตร และคณะ (2533) การศึกษาวิจัยการติดตามบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาสหกรณ์ รุ่นที่ 1-4 ผลการศึกษาพบว่า 1) บัณฑิตแขนงวิชาสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการในกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เหลือทำงานอยู่ใน ชกส. โรงเรียน และวิทยาลัยเกษตรกรรม รายได้เฉลี่ยส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 5,000 – 7,500 บาท หลังสำเร็จการศึกษาแล้วมีบัณฑิตย้ายหน่วยงานให้ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จมีผลให้ได้รับเงินเดือนเพิ่มเนื่องจากการปรับวุฒิ ประมาณหนึ่งในสี่ของบัณฑิต และทำให้บัณฑิตที่ไม่มีงานทำได้มีงานทำร้อยละ 80 2) สำหรับความเห็นของบัณฑิตและผู้ที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิต ต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของบัณฑิตในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งบัณฑิตเห็นว่าการพัฒนาด้านนี้มีน้อยจึงควรจะต้องปรับปรุงหลักสูตรให้มีการบังคับนักศึกษาลงทะเบียนชุดวิชาภาษาอังกฤษ 3) บัณฑิตและผู้ที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อหลักสูตร บัณฑิตชายมีทัศนคติที่ดีต่อหลักสูตรมากกว่าบัณฑิตหญิง และบัณฑิตอายุมากมีทัศนคติที่ดีมากกว่าบัณฑิตที่มีอายุน้อย 4) บัณฑิตร้อยละ 87 ต้องการศึกษาต่อในระดับสูงกว่าปริญญาตรีทางด้านการสหกรณ์วิชาโททางด้านการเกษตรที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และบัณฑิตส่วนใหญ่ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพทางด้านการบริหารงานสหกรณ์ 5) สำหรับสื่อในการเรียน บัณฑิตได้รับความรู้จากการศึกษาเอกสารการสอนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เทปเสียงประกอบชุดวิชา รายการวิทยุโทรทัศน์ รายการวิทยุกระจายเสียง และจากการสอนเสริม ตามลำดับ ทั้งนี้มีผู้ที่ไม่เคยใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงเลยร้อยละ 13 และ 26 และไม่เคยรับการสอนเสริมเลยถึงร้อยละ 40 6) บัณฑิตมีความเห็นว่าระบบการเรียนการสอนทางไกลมีปัญหาและอุปสรรคด้านการเรียน ด้านค่าใช้จ่ายและด้านเวลา แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตระบบการเรียนการสอนทางไกลทำให้ผู้เรียนไม่สามารถทำงานระหว่างการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รัชนี ตรัยตรีงโกศล (2533: 88) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวด้านอาชีพของผู้เข้ารับบริการจัดหางาน ศึกษาเฉพาะกรณีสตรีภาคเหนือ ซึ่งผ่านการฝึกอบรมและรับบริการจัดหางานจาก กรมประชาสงเคราะห์ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการจัดหางานซึ่งสำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพจากศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือตั้งแต่รุ่นที่ 8(2526) ถึงรุ่นที่ 20 (2532) จำนวน 180 ราย และจากกลุ่มตัวอย่างนายจ้าง 7 ราย ซึ่งผู้เข้ารับบริการบริการจัดหางานดังกล่าวเข้าทำงาน

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวด้านอาชีพคือ 1 ความพอใจในงานมีผลต่อการปรับตัวด้านการทำงาน 2. อายุ ผลการสอบ และความพึงพอใจในงานมีผลต่อการปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานและหัวหน้าคุมงาน 3. ระดับการศึกษาและความพอใจในงานมีผลต่อ

การปรับตัวเข้ากับกฎระเบียบและระบบการบริหารงานของโรงงาน 4. ความพอใจในงานมีผลต่อการปรับตัวเข้ากับสวัสดิการของโรงงาน

ผลการศึกษาข้อมูลจากนายจ้างพบว่านายจ้างส่วนใหญ่มีระยะเวลาการดำเนินงานกิจกรรมอยู่ในช่วงระหว่าง 1 – 4 ปี มีความพอใจในการรับผู้รับบริการจัดหางานของกรมประชาสงเคราะห์เข้าทำงาน เนื่องจากผู้รับบริการจัดหางานมีความสามารถในการเย็บเสื้อผ้า พอใช้ได้มีความประพฤติดีและกิริยามารยาทเรียบร้อย ส่วนปัญหาของนายจ้างที่ประสบจากการรับผู้รับบริการจัดหางานเข้าทำงาน คือ ปัญหาการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบและระบบการบริหารงานของโรงงานไม่สามารถปรับตัวเข้ากับลักษณะงานที่ทำ ไม่มีความอดทนในการทำงาน และปัญหาการลาออกจากงานในช่วงฤดูทำนา นอกจากนี้ให้นายจ้างมีความคิดเห็นว่าสิ่งที่ทำให้ผู้รับบริการจัดหางานมีความพอใจในงาน คือ ได้ทำงานตรงกับวิชาชีพที่เรียนมา สิ่งที่ทำให้ผู้รับบริการจัดหางานไม่พอใจในงานที่ทำ คือ กฎระเบียบของโรงงาน และสิ่งที่ผู้รับบริการจัดหางานจำเป็นต้องปรับตัวมากที่สุด คือ ระบบการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

การติดตามบัณฑิตของสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2527, 2528 และ 2529 วิชาเอกพัฒนาการเด็กและครอบครัว จำนวน 414 คน (2531) พบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่มีงานทำแล้ว ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการและส่วนใหญ่มีงานทำก่อนที่จะเข้าศึกษา การสำเร็จการศึกษาไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพการทำงาน อาชีพ ตำแหน่งงาน รายได้ และสถานที่ทำงานของบัณฑิต ในส่วนของการนำความรู้ไปใช้ ส่วนใหญ่ระบุว่าได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในระดับมาก โดยเฉพาะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีความเห็นว่าคุณเองมีความรู้ความสามารถในระดับมากในเกือบทุกวิชา ยกเว้นในเรื่องความรู้ ความเข้าใจในระบบเศรษฐกิจและการปกครองของประเทศ และความสามารถในการเขียนรายงานรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งระบุว่ามีความรู้เพียงระดับพอใช้ บัณฑิตได้รับความรู้จากการศึกษาของเอกสารการสอนของมหาวิทยาลัยมากที่สุด และระบุว่ามีการศึกษาเอกสารการสอนทุกครั้งทุกชุดวิชา และได้ทำการประเมินผลมหาวิทยาลัยมากที่สุด และระบุว่ามีการศึกษาเอกสารการสอนทุกครั้งทุกชุดวิชา และได้ทำการประเมินผลตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนทุกครั้งทุกชุดวิชาด้วย ส่วนสื่อประเภทอื่นมีการใช้เป็นบางครั้ง เนื่องจากช่วงเวลาไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาของการรับสื่อ หรือไม่มีเวลาเพียงพอ ความคิดเห็นต่อการเรียนคหกรรมศาสตร์ในระบบการศึกษาทางไกลนั้น บัณฑิตส่วนใหญ่ระบุว่าได้รับความรู้ทางทฤษฎีแต่ขาดการฝึกปฏิบัติที่จำเป็นต่อการทำงาน ได้เสนอแนะให้มีการจัดฝึกปฏิบัติ หรือพาไปศึกษาดูงานสถานที่ที่เกี่ยวข้องและที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สำหรับความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของบัณฑิต ระบุว่าบัณฑิตมีความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานระดับมากทุกประเด็นวิชา ซึ่งเป็น

ความคิดเห็นที่แตกต่างจากของบัณฑิต ที่ประเมินตนเองว่ามีความรู้ความสามารถในบางวิชาในระดับพอใช้ ส่วนความเหมาะสมของบัณฑิตกับลักษณะงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีความคิดเห็นตรงกันว่าบัณฑิตมีความซื่อสัตย์สุจริตมากที่สุด และคุณสมบัติอื่นมีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนการติดตามบัณฑิตสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ในวิชาเอกอื่นยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ

กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2543) ได้วิจัยเกี่ยวกับภาวะการทำงานของบัณฑิตปีการศึกษา 2541 โดยให้บัณฑิตที่เข้าซ่อมย่อยเพื่อเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรกรอกแบบสำรวจ โดยมีบัณฑิตจากสาขาวิชาต่าง ๆ กรอกแบบสำรวจทั้งสิ้น 8,154 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 67.56 ของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด โดยเป็นบัณฑิตสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์จำนวน 152 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 63.86 ของบัณฑิตสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั้งหมด พบว่าบัณฑิตของมหาวิทยาลัยทำงานแล้วร้อยละ 93.21 เมื่อพิจารณารายสาขาวิชาพบว่าบัณฑิตสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ที่ทำงานแล้วมีจำนวนร้อยละ 78.95 ซึ่งเป็นจำนวนน้อยที่สุด ส่วนบัณฑิตที่มีงานทำจำนวนมากที่สุด คือ บัณฑิตโครงการสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คือ ร้อยละ 100 แต่มีจำนวนบัณฑิตจริงเพียง 11 คน รองลงมาคือบัณฑิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (ร้อยละ 99.38) และบัณฑิตสาขาวิชานิติศาสตร์ (ร้อยละ 95.13) และสาขาวิชารัฐศาสตร์ (ร้อยละ 93.01) สำหรับบัณฑิตสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ที่ไม่มีงานทำในจำนวนมากที่สุด คือ บัณฑิตหลักสูตรพัฒนาการเด็กและครอบครัว 4 ปี (ร้อยละ 7.89 ของบัณฑิตคหกรรมศาสตร์) ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 หางานทำไม่ได้ รองลงมาคือ บัณฑิตหลักสูตรโภชนาการชุมชน 4 ปี (ร้อยละ 5.92) ส่วนบัณฑิตที่มีงานทำอยู่แล้ว ทำงานบริษัท/เอกชนในจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 31.67) รองลงมารับราชการ (ร้อยละ 27.50) และประกอบอาชีพอิสระ (ร้อยละ 20.00) บัณฑิตมีเงินเดือนเฉลี่ยเดือนละ 11,630 บาท สูงกว่าเงินเดือนเฉลี่ยของบัณฑิตของมหาวิทยาลัยทั้งหมด (10,913 บาท) สำหรับในสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์บัณฑิตหลักสูตรการโรงแรมและภัตตาคารมีเงินเดือนเฉลี่ยสูงสุด คือ เดือนละ 19,978 บาท บัณฑิตโภชนาการชุมชน 4 ปีมีเงินเดือนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 9,728 บาท และบัณฑิตที่มีงานทำแล้วส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.67) มีความพอใจในงานที่ทำอยู่ และร้อยละ 29.17 ไม่พึงพอใจเนื่องจากไม่ได้ใช้ความรู้ในสาขาที่เรียน (ร้อยละ 25.71 ของบัณฑิตที่ไม่พึงพอใจกับงานที่ทำ) ค่าตอบแทนน้อย (ร้อยละ 25.71) และความมั่นคงน้อย ความก้าวหน้าน้อย และระบบงานไม่อย่างละร้อยละ 14.29 เท่ากัน

มูรธา สุสุทธิ (2536) รายงานการติดตามผู้สำเร็จการศึกษาสาขาศึกษาศาสตร์ - คหกรรมศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 82 คนที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปี พ.ศ.2503 - 2534 โดยบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุเฉลี่ย 26 ปี เป็นโสด

มากกว่าครึ่งหนึ่งไม่มีประสบการณ์การทำงานระหว่างเรียน หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วบัณฑิตจำนวนหนึ่งเพิ่มพูนความรู้ด้วยการเข้ารับการอบรมเพิ่มเติม ผู้สำเร็จการศึกษามากกว่าร้อยละ 80 มีตำแหน่งงานที่ตรงกับวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนมากสังกัดหน่วยงานเอกชนในตำแหน่งผู้ปฏิบัติงาน ในสายงานทางด้านอาหารเป็นส่วนใหญ่ โดยงานที่ทำมีลักษณะเป็นการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 9,464 บาท ผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 3 ใน 4 ระบุว่ามีปัญหาและอุปสรรคในระหว่างการทำงาน โดยปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ประสบการณ์ภาคปฏิบัติน้อยไป ผู้สำเร็จการศึกษาได้นำความรู้จากหมวดวิชาแกนและวิชาเอกบังคับไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ส่วนการฝึกงาน การฝึกสอน และกิจกรรมที่ปฏิบัตินั้นไปใช้ได้มาก โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานทางด้านการสอนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้มากกว่าผู้ที่ทำงานด้านอื่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

งามจิตร์ จารุพันธุ์ (2537) ได้ศึกษาแนวโน้มหลักสูตรและการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ ระดับปริญญาตรี วิชาเอกพัฒนาการครอบครัวและเด็ก โดยใช้การวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากการศึกษาพบว่า แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในอนาคต สถาบันครอบครัวจะได้รับผลกระทบจากความตึงเครียดของบุคคลในครอบครัว และโครงสร้างของครอบครัวจะเป็นครอบครัวเดี่ยวจำเป็นต้องพึ่งพาผู้อื่นในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งอาจเป็นเหตุให้การพัฒนาและความสำเร็จเติบโตของเด็กมีอุปสรรค นำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหา ดังนั้น แนวโน้มในอนาคต คือ สถาบันอุดมศึกษาควรเร่งผลิตบัณฑิตสาขาพัฒนาการครอบครัวและเด็กที่มีความรู้ความสามารถ รู้จักค้นคว้าวิจัย ตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง มีทักษะในการสื่อสาร มีคุณธรรมและจรรยาบรรณ ในด้านการเรียนการสอน เน้นกระบวนการคิดและการสำรวจปัญหาในการตัดสินใจ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งแต่ปี 1 ถึงปีที่ 4 ควรกำหนดให้นักศึกษาในอุดมศึกษาและต่ำกว่าศึกษาวิชาเกี่ยวกับครอบครัวศึกษา

4.2 เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้จัดเสวนาทางวิชาการ (2538) เรื่อง นักนิติศาสตร์ที่พึงประสงค์ในทศวรรษหน้า โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิในหลายวิชาชีพ ได้แก่ โฆษณาประชาสัมพันธ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์ ได้ให้คุณลักษณะบัณฑิตนิติศาสตร์ที่พึงประสงค์ว่าควรมีลักษณะ ดังนี้

4.1.1 มีความรู้รอบ รู้ลึก ความไวและทันต่อเหตุการณ์

4.1.2 มีความสามารถเฉพาะตัว ทำงานคล่องแคล่ว มีวิจารณ์ญาณ

4.1.3 สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงาน

4.1.4 เข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงในโลกว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรและประยุกต์
อย่างไร

4.1.5 ต้องรู้ภาษาที่สองนอกจากภาษาไทย

4.1.6 ต้องมีจิตใจของการให้บริการ รู้ถึงปัญหาของวิธีการแก้ไข ต้องพยายาม
สร้างคนให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุและจิตใจ

4.1.7 ต้องเป็นนักออกแบบทั้งเนื้อหาสาระและทักษะการสื่อความหมายทุก

รูปแบบ

4.1.8 ต้องมีความสามารถในการนำเสนอ

4.1.9 ต้องมีความรู้ทางปรัชญา จิตวิทยา สังคม ศิลปะเพื่อความสามารถในการ
วิเคราะห์ วิจัย

4.1.10 ต้องมีความสามารถทำงานเป็นทีม

4.1.11 ต้องปรับทัศนคติให้มีวิสัยทัศน์ของการต่อสู้

4.1.12 ต้องตื่นตัวในการหาความรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

4.1.13 ต้องสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่ถูกต้องและรับผิดชอบต่อสังคม

4.1.14 คิดเป็น เข้าใจสภาพความเป็นจริงของสังคม และสามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้

4.1.15 ต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม

4.1.16 ต้องมีความคิดที่ชัด เป็นระบบ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ความต่อเนื่องและมี
ความคมชัดของเหตุและผล

4.1.17 ต้องมีความสามารถในการจัดการข้อมูลที่ซับซ้อน

4.1.18 ต้องมีความอดทน

4.1.19 ต้องกล้าพูดและกล้าแสดงออก

ทบวงมหาวิทยาลัย (2542) ได้จัดการประชุมระดับชาติ ครั้งที่ 2 เรื่อง บัณฑิตไทย
ในอุดมคติและที่ประชุมเห็นพ้องต้องกันในการพัฒนาและสร้างสรรค์บัณฑิตให้เป็นผู้ใฝ่หาความรู้
ตลอดชีวิต มีสามัญสำนึก สุขศึกษา (มีความสุขในการศึกษาตลอดชีวิต) มีสติ รู้จักสงเคราะห์
เสียสละ มีความสุขอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เคารพในสิทธิและหน้าที่ของ
ตนเองและผู้อื่น โดยให้บัณฑิตมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การจัดการศึกษาจะต้องเปิด
โอกาสให้ชุมชนได้มีปฏิสัมพันธ์เพื่อการรับรู้ รับทราบและร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนา
คุณภาพของบัณฑิตซึ่งจะต้องออกไปเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและของโลกต่อไป

อุดม หนูทอง (2542) ได้ทำการศึกษาบัณฑิตไทยในแนวพระราชดำริจากพระบรม-ราชาบาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ในส่วนหนึ่งของการศึกษาได้กล่าวถึงคุณสมบัติทั่วไปของบัณฑิตว่า

1. เป็นผู้มีการศึกษาคดี
2. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์
3. บัณฑิตทุกคนจะต้องบำเพ็ญตนเป็นผู้ที่สนใจในวิชาการโดยไม่หยุดยั้งเพื่อรักษาเกียรติแห่งความเป็นบัณฑิตตลอดไป
4. บัณฑิตต้องมีความรู้ทางวิชาการ ความรู้ปฏิบัติการ และความรู้ คิดอ่าน ตามเหตุผล

5. บัณฑิตต้องเป็นผู้มีจิตใจสูง มีศีลธรรม มีสติสัมปชัญญะ อดทน อดกลั้น ประพฤติในสิ่งที่ชอบที่ควร วางตนให้สมเกียรติ เป็นผู้ควรแก่การนับถือเป็นแบบอย่าง
6. มีความสุขจริต ซื่อตรง เพื่อประโยชน์ส่วนรวมให้มาก
7. มีความเสียสละ
8. ต้องเกื้อกูลส่วนรวม ด้วยความรู้ความสามารถของตน ร่วมมือกัน สร้างสรรค์ความมั่นคง ความเจริญ ความผาสุกให้เกิดมีในสังคม อย่างทั่วถึงแท้จริง

ครุฑ มัลลายนว (2540 : 154) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะอื่น ๆ ของข้าราชการที่พึงประสงค์ว่า นอกจากควรจะทราบเรื่องของประเทศ โนโลยีสารสนเทศ และมีความรู้ด้านการใช้คอมพิวเตอร์บ้างแล้วนั้น ข้าราชการในยุคโลกาภิวัตน์น่าจะมีคุณสมบัติอื่น ๆ ที่จะช่วยให้สามารถทำงานเพื่อประเทศชาติ คือ

1. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
2. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติงานให้เกิดผลจริง
3. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเป็นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
5. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

สรุปได้ว่าการให้ความรู้เสริมต่าง ๆ แก่ครู อาจารย์ผู้สอน เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิผลตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนั้นผู้ฝึกควรศึกษาค้นคว้าความรู้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอยู่เสมอ

ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดและกำกับของทบวงมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ว่าควรมีลักษณะต่าง ๆ (ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย 14 สิงหาคม 2542) ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาการ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ
2. เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถครองตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ
3. เป็นผู้มีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ได้แก่
 - 3.1 มีความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์เพียงพอที่จะใช้งานได้
 - 3.2 มีความสามารถในการเล่นดนตรีได้อย่างน้อย 1 ชนิด หรือมีความสามารถในเชิงศิลปะและวรรณกรรม
 - 3.3 มีความสามารถในการกีฬาอย่างน้อย 1 ชนิด
 - 3.4 มีความสามารถทางภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา
4. เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม และดำรงชีวิตด้วยความเหมาะสม

นอกจากนี้ทบวงมหาวิทยาลัยยังระบุว่า การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้ง 4 ประการนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ได้แก่ มหาวิทยาลัย อาจารย์ และนิสิตนักศึกษา ที่จะร่วมกันจัดให้มีระบบการเรียนการสอน และกิจกรรมที่จะกลมเกลียว สร้างสรรค์ และพัฒนาให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้อย่างที่มุ่งหวัง

รุ่งเพชร จางวนิชเลิศ (2534: 98) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อการพัฒนาสตรี ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ กรมประชาสงเคราะห์ ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพรุ่นที่ 24 จำนวน 131 คน และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมวิชาชีพจำนวน 28 คน ผลการศึกษาพบว่า

ผลการศึกษาความคิดเห็นทั้งสตรีผู้เข้ารับการฝึกอบรมและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การฝึกอบรมมีความคิดเห็นเช่นเดียวกันว่า มีความพึงพอใจต่อการให้บริการทุก ๆ ด้านของศูนย์ ซึ่งประกอบด้วยบริการทั่ว ๆ ไป บริการฝึกอบรมวิชาชีพ บริการสังคมสงเคราะห์ บริการอบรมพิเศษ บริการภายหลังสำเร็จการฝึกอบรม โดยสตรีผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพอใจเรื่องบริการอบรมพิเศษมากที่สุด รองลงมาบริการฝึกอบรมวิชาชีพมากที่สุด รองลงมาได้แก่ บริการอบรมพิเศษและบริการทั่วไปตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งสองกลุ่มได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อบริการบางอย่างของศูนย์ฯ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการฝึกอบรมวิชาชีพ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการฝึกอบรมวิชาชีพ ควรมีวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอ ระยะเวลาการฝึกอบรมควรขยายให้มากขึ้นเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี มีการเปิดสอนวิชาชีพใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับสภาวะสังคมปัจจุบัน สภาพท้องถื่นตลาดแรงงาน ตลอดจนบางสาขาวิชาชีพควรรวมเข้าด้วยกัน เช่น แผนกตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ควรรวมกับการตัดเย็บเสื้อผ้าชาย เป็นต้น และการอบรมพิเศษเรื่องเกษตรกรรมเบื้องต้นควรมีระยะเวลาน้อยลง นอกจากนี้การ

คัดลอกสตรีเข้ารับการฝึกอบรมควรคำนึงถึงเรื่องสุขภาพด้วย สำหรับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อศูนย์ฯ ควรดูแลเรื่องเครื่องอุปโภคบริโภคให้มืออย่างเพียงพอ และหากชำรุด ควรได้รับการแก้ไขซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดี นอกจากนี้แล้วควรตกแต่งอาคารสถานที่ มีเก้าอี้ในห้องประชุมตลอดจนอบรมเรื่องมารยาทของสตรี ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้มากขึ้น และมีบทลงโทษอย่างเคร่งครัดสำหรับผู้หลบหนีออกจากศูนย์

วัลลภ พลอยทับทิม (2535: 136) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการพัฒนาสตรี ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงด้านลักษณะการมีงานทำ การเพิ่มรายได้ของผู้สำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพและการเพิ่มรายได้ของครอบครัว หลังจากสำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพจากศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรี

ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพ รุ่นที่ 25 จำนวน 250 คน และประชากรผู้สำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพรุ่นที่ 25 หลังจากได้ประกอบอาชีพแล้วเป็นเวลา 3 เดือน จำนวน 121 คน

ผลการศึกษาพบว่าหลังจากสำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพ จะมีการเปลี่ยนแปลงด้านลักษณะการมีงานทำ การเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง และการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวดังนี้ คือ

1. ลักษณะการประกอบอาชีพมีการเปลี่ยนแปลง หลังจากสำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพ ผู้สำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพ ได้ประกอบอาชีพตามสาขาวิชาชีพที่ได้รับการอบรม เช่น งานตัดเย็บเสื้อผ้า งานเสริมสวย งานเสิร์ฟอาหาร เป็นต้น
2. เขตพื้นที่สถานประกอบการมีการเปลี่ยนแปลง ผู้สำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในเขตจังหวัดภูมิลำเนาเดิมและกรุงเทพมหานคร
3. การนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อนำไปประกอบอาชีพไม่มีการเปลี่ยนแปลง ผู้สำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมวิชาชีพไปประกอบอาชีพ เช่นเดียวกับความคาดหวังของผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพ
4. รายได้ก่อนและหลังการฝึกอบรมวิชาชีพ มีการเปลี่ยนแปลงหลังจากสำเร็จการฝึกอบรม ผู้สำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพได้ประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่ได้รับการอบรมรวมทั้งได้รับรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากเดิมก่อนเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งได้สร้างความพอใจให้กับผู้สำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพเป็นส่วนใหญ่
5. การได้รับผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ นอกจากได้รับรายได้ที่เพิ่มขึ้นแล้ว ผู้สำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพยังได้รับผลประโยชน์ด้านอื่น ๆ จากสถานประกอบการ เช่น อาหารที่พัก การรักษาพยาบาล ฯลฯ

6. การนำความรู้พิเศษ ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ผู้สำเร็จการ
ฝึกอบรมวิชาชีพยังได้รับบริการด้านการอบรมความรู้พิเศษจากศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรี
ภาคเหนือ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต เช่น การอบรมพัฒนา
คุณภาพชีวิต การอบรมปรับสภาพ เป็นต้น

7. ปัญหาจากการประกอบอาชีพมีการเปลี่ยนแปลง ผู้สำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพ
ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาใด ๆ ทั้งสิ้นขณะประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพราะสามารถนำความรู้พิเศษไปใช้
ประโยชน์ในการปรับตัวกับการประกอบอาชีพระบบอุตสาหกรรมใหม่

8. การนารายได้ใช้ช่วยเหลือครอบครัวก่อนและหลังการฝึกอบรมวิชาชีพมีการ
เปลี่ยนแปลง ผู้สำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพได้นำรายได้ส่วนหนึ่งจากการประกอบอาชีพช่วยเหลือ
ครอบครัวโดยสมาชิกของครอบครัวส่วนใหญ่ได้รับรายได้เป็นค่าใช้จ่ายประจำวันชำระหนี้สิน
และสร้างบ้านหรือต่อเติมหรือซ่อมแซมบ้าน

จากการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ผู้สำเร็จการฝึกอบรมวิชาชีพได้ประกอบอาชีพตาม
สาขาวิชาชีพที่ต้องการ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และส่วนหนึ่งยังสามารถนำไปช่วยเหลือครอบครัว
เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้เสนอว่า รัฐบาลโดยกรมประชาสงเคราะห์
ควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณรับสตรีแต่ละรุ่นเพิ่มขึ้น รวมทั้งส่งเสริมภาคเอกชนและหน่วยงาน
ราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับสตรีในชนบทที่ยากจนในเขตพื้นที่อื่น ๆ
รวมทั้งเน้นการฝึกอบรมภาคปฏิบัติเพื่อทำให้เกิดความชำนาญและความมั่นใจในการประกอบอาชีพ
นอกจากนี้ควรให้ความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ระบบ
อุตสาหกรรมใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ด้านกฎหมายแรงงาน กฎหมายประกันสังคม ลักษณะ
อุตสาหกรรมใหม่แบบแผนการมีรายได้และรายจ่าย

กองวิชาการ กรมประชาสงเคราะห์ (2537: 87) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผู้รับการ
ฝึกอบรมวิชาชีพกับการดำเนินงานสงเคราะห์ ท และฝึกอาชีพสตรีของกรมประชาสงเคราะห์ศึกษา
เฉพาะกรณีศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีรัตนภาจังหวัดขอนแก่น การศึกษาวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย
เพื่อศึกษาความคาดหวังและผลที่เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพได้รับจากการเข้ารับการฝึกอบรม
วิชาชีพในศูนย์ฯ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพรุ่นที่ 7
จำนวน 114 คน ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพต้องการจากศูนย์ฯ
พบว่า อันดับแรก คือ วิชาชีพ โดยผู้รับการฝึกอบรมอาชีพร้อยละ 89.5 บอกว่าการเข้ารับการ
ฝึกอบรมอาชีพจากศูนย์ฯ ในครั้งนี้ได้ผลตามที่คาดหวังเอาไว้ และร้อยละ 90.4 คิดว่าความรู้ที่
ได้รับสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ทั้งนี้ผู้รับการฝึกอบรมอาชีพ ร้อยละ 63.2 จะนำความรู้ที่
ได้รับสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ทั้งนี้ผู้รับการฝึกอบรมอาชีพ ร้อยละ 63.2 จะนำความรู้จาก

การฝึกอาชีพไปประกอบอาชีพร้อยละ 16.7 จะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในครอบครัวและร้อยละ 14.9 ใช้หารายได้เป็นครั้งคราว

ธีรยุทธ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา อ่างใน 25ปี ศึกษาศาสตร์ ประมวลบทความทางการศึกษา(156) พบว่า

1. บัณฑิตส่วนมากทำงานอยู่ในชุมชนเกษตรกรรมนอกเขตเทศบาล ได้ทำงานตามวุฒิการศึกษา บรรยากาศในการทำงานดี มีภาระงานมากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และมีความพึงพอใจในการทำงานอยู่ในระดับมาก บัณฑิตกว่าครึ่งที่ตอบแบบสอบถามได้รับการฝึกอบรม และ/หรือศึกษาต่อหลังจากจบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว
2. บัณฑิตได้รับความรู้ความสามารถ และทักษะจากการเข้าศึกษาในหลักสูตรศึกษาศาสตร์ในระดับมาก ชุมชนที่มีประโยชน์ครอบคลุมทุกหมวดวิชา โดยชุมชนมีบัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่ามีความประโยชน์มาก คือ ชุมชนที่มีการฝึกปฏิบัติ
3. บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับคณาจารย์และเพื่อนมีน้อย การอบรมเข้มชุมชนมีประโยชน์มากทั้งในด้านการฝึกทักษะวิชาชีพ และการมีปฏิสัมพันธ์กับคณาจารย์และเพื่อนนักศึกษา ชุมชนมีเนื้อหาไม่ทันสมัย ยังขาดการฝึกทักษะแต่สามารถนำไปใช้ในการทำงานและศึกษาต่อได้
4. ผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจต่อคุณภาพของบัณฑิตอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชาต่อคุณภาพของบัณฑิตก่อนและหลังจบการศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้บังคับบัญชาได้ระบุคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความรับผิดชอบในการทำงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีวิสัยทัศน์ ความซื่อสัตย์สุจริต และความเสียสละเพื่อส่วนรวม ตามลำดับ
5. เพื่อนร่วมงานเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะในด้านความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน การพัฒนาคน และด้านจริยธรรมอยู่ในระดับมาก เพื่อนร่วมงานต้องการให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความรับผิดชอบในการทำงาน ความขยันหมั่นเพียร ความเสียสละเพื่อส่วนรวม ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามลำดับ

งานวิจัยทั้งหมดที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าผู้วิจัยมุ่งเน้นติดตามผลการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนการสอนในหลักสูตร และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม เพราะเหมาะสมกับงานวิจัยที่สุด เนื่องจากกลุ่มประชากรกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ กัน เครื่องมือที่สร้างขึ้นจึงต้องให้ครอบคลุมเรื่องราวที่ต้องการทราบ อันมีส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้ของ

ผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะความรู้ ความสามารถด้านอาชีพ ทักษะด้านต่าง ๆ บุคลิกภาพ ทัศนคติ มนุษยสัมพันธ์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผลจากการวิจัยซึ่งเป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ น่าจะเป็นความมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนเกิดขึ้นเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวอันเป็นที่ต้องการของสังคม และหน่วยงาน และยังนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องให้ดีขึ้นใน ทุกด้าน เพื่อเกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนของสถานศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพการศึกษาและสถานภาพการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2547 วิธีดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการการศึกษา ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ

1.1.1 ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2547 จำนวน 390 คน

1.1.2 ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2547
จำนวน 390 คน

1.1.3 เพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2547
จำนวน 390 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการฝึก และเพื่อร่วมงาน กำหนดขนาดของกลุ่มตามตาราง Krejcie และ Morgan จากประชากร จำนวน 390 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 คนเฉลี่ยตามสาขาช่าง ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

สาขาอาชีพ	จำนวนผู้สำเร็จ การฝึกอาชีพ ในประชากร	รวมจำนวน กลุ่มตัวอย่าง ที่กำหนด	ผู้สำเร็จ การฝึก	ผู้บังคับ บัญชา	เพื่อน ร่วมงาน
1. ช่างซ่อมรถยนต์	66	32	32	32	32
2. ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์	127	63	63	63	63
3. ช่างซ่อม เครื่องปรับอากาศ	27	13	13	13	13
4. ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น	23	13	13	13	13
5. พนักงานเทคโนโลยี สารสนเทศ	150	75	75	75	75
รวม	390	196	196	196	196

ผู้สำเร็จการฝึกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกสาขาช่าง ตามตารางกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 คน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ผู้วิจัยเลือกผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ตามตารางจากข้อมูลในแบบสอบถามของผู้สำเร็จการฝึกเป็นผู้เลือก ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน จำนวน 196 คน

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 196 คน ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 61 คน คิดเป็นร้อยละ 31.12 และผู้สำเร็จการฝึกที่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาครอบคลุมทุกสาขาอาชีพ ของผู้บังคับบัญชาได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 58 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 ส่วนเพื่อนร่วมงานได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 61 คน คิดเป็นร้อยละ 31.12 รายละเอียดดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนผู้สำเร็จการฝึกที่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมา จำแนกตามสาขาอาชีพ

สาขาอาชีพ	รวมจำนวน กลุ่มตัวอย่าง	ผู้สำเร็จ การฝึก	คิดเป็น ร้อยละ	ผู้บังคับ บัญชา	คิดเป็น ร้อยละ	เพื่อน ร่วมงาน	คิดเป็น ร้อยละ
1. ช่างซ่อม รถยนต์	32	12	6.1	12	6.1	12	6.1
2. ช่างซ่อม รถจักรยานยนต์	63	8	4.1	8	4.1	8	4.1
3. ช่างซ่อม เครื่อง ปรับอากาศ	13	10	5.1	10	5.1	10	5.1
4. ช่างเชื่อม และโลหะ แผ่น	13	7	3.6	7	3.6	7	3.6
5. พนักงาน เทคโนโลยี สารสนเทศ	75	24	12.2	21	10.7	24	12.2
รวม	196	61	31.1	58	29.6	61	31.3

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ
2) แบบสอบถามผู้บังคับบัญชา 3) แบบสอบถามเพื่อนร่วมงาน

2.1 แบบสอบถามผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ แบบสอบถามผู้สำเร็จการฝึกอาชีพมี 4 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ภูมิหลังและคุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ
ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับสภาพทั่วไป ของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง
และลักษณะงาน รายได้ ภูมิลำเนา

ตอนที่ 2 ความรู้และประสบการณ์ของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ได้แก่ คุณค่าและประโยชน์ของชุดวิชาในหลักสูตร ระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะที่ได้รับ การนำความรู้ นำไปใช้ประโยชน์ และนำไปพัฒนาวิชาชีพ

ตอนที่ 3 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่หน่วยงานต้องการ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อหลักสูตร และข้อเสนอแนะ

2.2 แบบสอบถามผู้บังคับบัญชา ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึก คุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่หน่วยงานต้องการ ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความเหมาะสมกับงานทักษะในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

2.3 แบบสอบถามเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ประกอบด้วย 3 ตอน

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึก คุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่หน่วยงานต้องการ ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความเหมาะสมกับงานทักษะในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3. การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยง โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาและความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาวิเคราะห์ความเหมาะสมของเครื่องมือ และปรับปรุงข้อคำถามของแบบสอบถามให้ชัดเจนและตรงเนื้อหามากยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริง

แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้สำเร็จการฝึก ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน รวมจำนวน 9 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha – Coefficient's Cronbach) (ล้วน สายยศ, อังคณา สายยศ. 2536: 171) ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับของแบบสอบถามของสำเร็จการฝึกอาชีพ เท่ากับ 0.92 ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับของแบบสอบถามของผู้บังคับบัญชา เท่ากับ

0.97 ค่าความเที่ยงทั้งฉบับของแบบสอบถามเพื่อนร่วมงาน เท่ากับ 0.97 ซึ่งเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

4.1 การใช้แบบสอบถาม

4.1.1 ส่งแบบสอบถามให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 คน ตามรายชื่อ และที่อยู่ที่ได้จากฝ่ายประสานการฝึก จากทะเบียนผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 61 คน

4.1.2 แบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี นำแบบสอบถามให้ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในสายงานเดียวกัน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาของผู้บังคับบัญชา จำนวน 58 คน และเพื่อนร่วมงาน จำนวน 61 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดระเบียบข้อมูลโดยแยกแบบสอบถามออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน จากนั้นลงรหัสแล้วดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติพื้นฐาน โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ซึ่งใช้ค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาจากคำถามปลายปิด โดยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปรวบรวมนำเสนอเป็นความถี่ ประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ในการแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้

4.51	-	5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.51	-	4.50	หมายถึง	มาก
2.51	-	3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51	-	2.50	หมายถึง	น้อย
1.00	-	1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการติดตามผู้สำเร็จการฝึกอาชีพจากศูนย์การพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ โดยใช้สถิติร้อยละ และการแจกแจงความถี่

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ การจัดหลักสูตรการฝึกอาชีพ ความรู้ และประสบการณ์ของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตามเกณฑ์ระดับความคิดเห็น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่นของผู้สำเร็จการฝึกที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน วิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้สถิติค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตามเกณฑ์ระดับความคิดเห็น

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน วิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้านโดยใช้สถิติค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตามเกณฑ์ระดับความคิดเห็น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ เกี่ยวกับ เพศ อายุ สาขาที่สำเร็จการศึกษา วุฒิการศึกษา ก่อนเข้ารับการฝึกอาชีพ การทำงานก่อนเข้ารับการฝึกอาชีพ การเปลี่ยนงาน และรายได้ปัจจุบัน โดยใช้สถิติร้อยละ และการแจกแจงความถี่ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่าผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานนั้นรวมทั้งสิ้น 61 คน ปรากฏผลดังนี้

ผู้สำเร็จการศึกษาตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 62.3 ในขณะที่เพศหญิงตอบแบบสอบถามจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7

อายุของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 26 – 30 ปี ซึ่งมีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 45.9 รองลงมาคืออายุ 21 - 25 ปี มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5

สาขาอาชีพที่สำเร็จการศึกษา สาขาที่มีผู้สำเร็จมากมีจำนวน 24 คน คือ สาขาพนักงานเทคโนโลยีและสารสนเทศ คิดเป็นร้อยละ 39.3 รองลงมาคือสาขาช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7

วุฒิการศึกษาระดับสูงสุดของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ม.3 จำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 42.6 รองลงมาคือระดับต่ำกว่า ม.6 คิดเป็นร้อยละ 27.9

สภาพการทำงานก่อนเข้ารับการฝึกอาชีพกับศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ปรากฏว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ว่างงาน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 59.0 รองลงมาคือ ผู้ที่ถูกเลิกจ้าง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8

การเปลี่ยนงานที่ทำของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพส่วนใหญ่ไม่เคยเปลี่ยนงานจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 รองลงมาเคยเปลี่ยนงานมาแล้ว 2 แห่ง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3

รายได้ของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนใหญ่มีรายได้ในช่วง 3,000 – 4,000 บาท และ 5,100 – 6,000 บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมามีรายได้ในช่วง 4,100 – 5,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2540 – 2547 ของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน
จังหวัดยะเชิงเตตรา

รายการ	รายละเอียด	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	38	62.3
	หญิง	23	37.7
	รวม	61	100
2. อายุ	1. 18 - 20 ปี	2	3.3
	2. 21 - 25 ปี	18	29.5
	3. 26 - 30 ปี	28	45.9
	4. 31 - 35 ปี	9	14.8
	5. 36 - 40 ปี	4	6.5
	รวม	61	100
3. สาขาที่สำเร็จการฝึก	1. ช่างยนต์	12	19.7
	2. ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์	8	13.1
	3. ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ	10	16.4
	4. ช่างเชื่อม	7	11.5
	5. พนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศ	24	39.3
	รวม	61	100
4. วุฒิการศึกษา ก่อน เข้ารับการฝึกอาชีพ	1. ต่ำกว่า ม.3	17	27.9
	2. ม. 3	26	42.6
	3. ม. 6	8	13.1
	4. ปวช.	2	3.3
	5. ปวส.	2	3.3
	6. ปริญญาตรี	6	9.8
	รวม	61	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	รายละเอียด	จำนวน(คน)	ร้อยละ
5. การทำงานก่อนเข้า รับการฝึกอาชีพ	1. ว่างงาน	36	59.0
	2. ถูกเลิกจ้าง	9	14.8
	3. ทำงานบ้าน	2	3.3
	4. ทำธุรกิจส่วนตัวในครอบครัว	8	13.1
	5. ทำงานเอกชน	5	8.2
	6. รับราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ	1	1.6
รวม		61	100
6. ท่านเคยเปลี่ยนงาน มากี่แห่ง	ไม่เคย	40	65.6
	1 แห่ง	6	9.8
	2 แห่ง	13	21.3
	3 แห่ง	2	3.3
	อื่น ๆ	-	-
รวม		61	100
7.ปัจจุบันท่านมีรายได้ เดือนละ	1. 3000 - 4000 บาท	21	32.8
	2. 4100 - 5000 บาท	13	21.3
	3. 5100 - 6000 บาท	22	36.0
	4. 6100 - 7000 บาท	4	6.7
	5. 7100 - 8000 บาท	1	1.6
	6. มากกว่า 8000 บาทรวม	1	1.6
รวม		61	100

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพต่อการจัดหลักสูตรการฝึกอาชีพของศูนย์การพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

วิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตามเกณฑ์ระดับความคิดเห็น

2.1 ด้านการจัดหลักสูตรการฝึกอาชีพ

การพิจารณาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการจัดหลักสูตรการฝึกอาชีพ พบว่า ในภาพรวมความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพมีความคิดเห็นว่า ครูฝึกมีความรู้ในสาขาที่สอน เนื้อหาหลักสูตรที่ได้ฝึกเพียงพอในการทำงาน การถ่ายทอดความรู้ของครูฝึก และระยะเวลาที่ฝึกมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงที่สุดและรองลงมา ส่วนความทันสมัยของเครื่องมือมีคะแนนระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา (n = 61)

รายการ	\bar{X}	SD.	ระดับ ความคิดเห็น
1. เนื้อหาหลักสูตรที่ได้ฝึกเพียงพอในการทำงาน	4.26	0.71	มาก
2. ระยะเวลาที่ฝึกมีความเหมาะสม	3.95	0.64	มาก
3. การถ่ายทอดความรู้ของครูฝึก	4.26	0.48	มาก
4. ครูฝึกมีความรู้ในสาขาที่สอน	4.34	0.54	มาก
5. วัสดุที่ใช้ฝึกมีความเพียงพอ	3.84	0.82	มาก
6. เครื่องมือ เครื่องจักรที่ใช้มีเพียงพอ	3.57	0.67	มาก
7. ความทันสมัยของเครื่องมือ	3.25	0.99	ปานกลาง
8. เอกสารประกอบการฝึกเหมาะสม	3.92	0.76	มาก
9. ความเหมาะสมของอาคารสถานที่	3.75	0.62	มาก
10. วิธีการวัดผลและการทดสอบ	3.67	0.63	มาก
รวม	3.88	0.69	มาก

2.2 ด้านความรู้ความสามารถทั่วไป

การพิจารณาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพเกี่ยวกับความรู้ความสามารถทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น ความสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวัน มีจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประกอบอาชีพ อยู่ในระดับมาก ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และการตรวจสอบและประเมินผลงาน อยู่ระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตาราง 4.3 ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ เกี่ยวกับความรู้ความสามารถทั่วไป (n = 61)

รายการ	\bar{X}	SD.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประกอบอาชีพ	4.08	0.53	มาก
2. สามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวัน	4.12	0.58	มาก
3. ประยุกต์สิ่งที่เรียนมาไปใช้กับการปฏิบัติงาน	4.07	0.51	มาก
4. มีการวางแผนและจัดระบบการทำงาน	3.70	0.55	มาก
5. ศึกษา ค้นคว้า เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิชาชีพ	3.61	0.69	มาก
6. ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่	3.20	0.99	ปานกลาง
7. การตรวจสอบและประเมินผลงาน	3.46	0.65	ปานกลาง
8. มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น	4.08	0.42	มาก
9. สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน	4.10	0.40	มาก
10. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน	4.12	0.49	มาก
รวม	3.85	0.51	มาก

2.3 ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน

การพิจารณาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน ในภาพรวม พบว่า ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพมีทักษะในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยมีทักษะความสามารถในการใช้เหตุผล ความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้า และติดตามความรู้ให้เกี่ยวข้องกับอาชีพและการดำรงชีวิต การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงที่สุด รองลงมา ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพเกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงาน (n = 61)

รายการ	\bar{X}	SD.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความสามารถในการใช้เหตุผล	4.34	0.63	มาก
2. การยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น	4.21	0.49	มาก
3. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.20	0.48	มาก
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำงาน	4.10	0.59	มาก
5. ความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าและ ติดตามความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและการดำรงชีวิต	4.23	0.60	มาก
รวม	4.22	0.56	มาก

2.4 ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด

ฉะเชิงเทรา

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพด้านความรู้และประสบการณ์ว่า ในภาพรวม พบว่า ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ มีความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามประเด็นพบว่า ได้รับความรู้และประสบการณ์ไปประกอบอาชีพ มีอาชีพที่มั่นคง ประยุกต์สิ่งที่เรียนไปใช้กับการปฏิบัติงาน ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุดและรองลงมา การใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกเกี่ยวกับความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

รายการ	\bar{X}	SD.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ประยุกต์สิ่งที่เรียนไปใช้กับการปฏิบัติงาน	4.20	0.54	มาก
2. นำมาวางแผนและจัดระบบงาน	3.69	0.77	มาก
3. นำไปแก้ปัญหาและพัฒนาวิชาชีพ	3.97	0.55	มาก
4. ใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน	3.40	1.04	ปานกลาง
5. ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น	4.15	0.40	มาก
6. ได้รับความรู้และประสบการณ์ไปประกอบอาชีพ	4.31	0.60	มาก
7. มีอาชีพที่มั่นคง	4.31	0.67	มาก
8. นำความรู้และประสบการณ์เรื่องความปลอดภัยไป ใช้ในการทำงาน	4.07	0.48	มาก
9. ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับเป็นพื้นฐานใน การพัฒนางานที่ทำ	4.07	0.48	มาก
10. ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับตรงกับงาน	4.07	0.54	มาก
รวม	4.02	0.60	มาก

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรในการฝึกอาชีพ

จุดเด่นของหลักสูตร พบว่า สามารถเพิ่มความรู้ ความสามารถและทักษะ สามารถสร้างรายได้ ทำให้มีรายได้เพิ่มให้แก่ครอบครัว

จุดด้อยของหลักสูตร พบว่า การจัดอุปกรณ์ เครื่องมือไม่เพียงพอ เนื้อหาหลักสูตรไม่ชัดเจน ระยะเวลาการฝึกนานเกินไป สื่อการสอนไม่ดีพอ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่า ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานไป – มา ไม่สะดวก ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการรับสมัครให้มากขึ้น ควรมีวิทยาเขตในตัวจังหวัด และควรมีเอกสารประกอบการเรียนการสอน ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเพิ่มเติม และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

รายการ	ความถี่
1. สาขาอาชีพที่ต้องการการฝึกอาชีพ	
1.1 คอมพิวเตอร์โปรแกรมต่าง ๆ	5
1.2 อิเล็กทรอนิกส์	3
1.3 ช่างกลโรงงาน	1
1.4 การดูแลผู้สูงอายุและเด็ก	5
1.5 เสริมสวย	2
1.6 การนวดแผนไทย	7
2. จุดเด่นของหลักสูตร	
2.1 สามารถสร้างรายได้	15
2.2 เหมาะสำหรับบุคคลทั่วไป	1
2.3 มีสาขาให้เลือกหลากหลาย	4
2.4 เข้าใจง่าย	4
2.5 เพิ่มความรู้ ความสามารถและทักษะ	16
2.6 ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น	14
2.7 ประยุกต์ให้เข้ากับอาชีพได้	4
2.8 ไม่เสียค่าใช้จ่าย	3
2.9 เปิดโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาตนเอง	1

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการ	ความถี่
3. จุดค้อยของหลักสูตร	
3.1 เนื้อหาหลักสูตรไม่ชัดเจน	2
3.2 ระยะเวลาฝึกงานเกินไป	1
3.3 สื่อการสอนไม่ดีพอ	1
3.4 อุปกรณ์ - เครื่องมือการสอนไม่เพียงพอ	3
4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ	
4.1 ให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการรับสมัครมากขึ้น	7
4.2 ภายในศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดละเชิงเทราควรมีร้านค้า	3
4.3 สถานที่ไป - มาไม่สะดวก	10
4.4 ควรมีวิทยาเขตอยู่ในตัวจังหวัดด้วย	5
4.5 ควรมีเอกสารประกอบการเรียน - การสอน	4
4.6 ควรฝึกปฏิบัติมากกว่านี้	3
4.7 ควรมีเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดละเชิงเทรา เข้าร่วมประชุมชี้แจงกับหน่วยงานอื่นและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	2
4.8 ควรมีประกาศประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ	3

**ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ
ของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา**

4.1 ด้านความรู้ความสามารถทั่วไป

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ด้านความรู้ความสามารถทั่วไปในภาพรวม พบว่า มีความรู้ความสามารถทั่วไปในระดับมากทั้งหมด และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า การปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี มีความรู้ความสามารถในการทำงานและศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุดและรองลงมา ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับ ความรู้ ความสามารถทั่วไปที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ (n = 57)

รายการ	\bar{X}	SD.	ระดับ ความคิดเห็น
1. มีความรู้ความสามารถในการทำงาน	4.14	0.61	มาก
2. สามารถตัดสินใจด้วยตนเองอย่างถูกต้องเมื่อ ประสบปัญหาในการทำงาน	4.04	0.50	มาก
3. ประยุกต์สิ่งที่เรียนไปใช้กับการปฏิบัติงาน	4.09	0.47	มาก
4. มีการวางแผนและจัดระบบการทำงาน	3.95	0.52	มาก
5. ศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิชาชีพ	4.12	0.43	มาก
6. ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่	3.78	0.92	มาก
7. การตรวจสอบและประเมินผลงาน	3.67	0.68	มาก
8. ปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี	4.19	0.42	มาก
9. เรียนรู้งานได้เร็ว	4.02	0.39	มาก
10. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ	4.11	0.23	มาก
รวม	4.01	0.52	มาก

4.2 ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน พบว่า ในภาพรวมมีทักษะในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทั้งหมด และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าและติดตามความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและการดำรงชีวิต การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความสามารถในการใช้เหตุผล มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมา ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ (n=58)

รายการ	\bar{X}	SD.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความสามารถในการใช้เหตุผล	4.05	0.34	มาก
2. การยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น	4.04	0.40	มาก
3. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.05	0.33	มาก
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำงาน	4.00	0.52	มาก
5. ความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าและติดตาม ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและการดำรงชีวิต	4.19	0.49	มาก
รวม	4.07	0.42	มาก

4.3 ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพกับงานที่ทำ

การพิจารณาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพกับงานที่ทำ พบว่า ในภาพรวมผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ มีคุณลักษณะตรงกับงานที่ทำอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความมีจริยธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด และรองลงมา ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพกับงานที่ทำตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา
(n = 58)

รายการ	\bar{X}	SD.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความซื่อสัตย์	4.47	0.58	มาก
2. ความมีจริยธรรม	4.30	0.43	มาก
3. ความมีระเบียบวินัย	4.32	0.52	มาก
4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	4.10	0.47	มาก
5. ความอ่อนน้อมถ่อมตน	4.16	0.41	มาก
6. ความใฝ่หาความรู้และพัฒนาตนเอง	4.04	0.54	มาก
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง	4.09	0.34	มาก
8. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.05	0.45	มาก
9. การแก้ปัญหาด้วยตนเอง	4.07	0.38	มาก
10. การปรับตัว	4.14	0.32	มาก
11. ความรับผิดชอบในหน้าที่	4.25	0.37	มาก
12. ความขยันหมั่นเพียร	4.09	0.34	มาก
13. ความอดทนในการทำงาน	4.23	0.38	มาก
14. การตรงต่อเวลา	4.26	0.39	มาก
15. การถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น	4.00	0.50	มาก
16. ความเสียสละเพื่อส่วนรวม	4.02	0.50	มาก
รวม	4.16	0.43	มาก

4.4 ข้อข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับคุณลักษณะตามความต้องการของหน่วยงาน พบว่า ความเสียสละ ความขยัน อดทนในการทำงาน และการใฝ่หาความรู้ ความชำนาญเพิ่ม เป็นคุณลักษณะที่หน่วยงานต้องการมาก

จุดเด่นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ พบว่า เข้ากับผู้อื่นได้ดี มีความรู้พื้นฐานช่างดี มีความรู้ตรงกับงานที่ปฏิบัติ และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน

จุดค้อยของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ พบว่า ไม่ที่ความอดทน ใจร้อนและไม่ซื่อสัตย์
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ คือ ควรเปิดฝึกในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ ควรฝึกให้หลากหลาย
สาขา ผู้สำเร็จการฝึกควรสอนงานลูกน้องเป็น และต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังแสดง
ในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

รายการ	ความถี่
1. คุณลักษณะตามความต้องการของหน่วยงาน	
1.1 ใฝ่รู้ เพิ่มความชำนาญให้มากขึ้น	7
1.2 มีความขยัน อดทนในการทำงาน	8
1.3 ก้าวทันเทคโนโลยี	5
1.4 เสียสละ	10
1.5 นำความรู้ไปพัฒนาหน่วยงาน	4
1.6 มีจริยธรรมในการปฏิบัติงาน	2
2. จุดเด่นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา	
2.1 มีความรู้พื้นฐานด้านช่างดี	11
2.2 ความรู้ที่ได้รับตรงกับงานที่ปฏิบัติ	11
2.3 ตั้งใจทำงาน	5
2.4 เสียสละ	7
2.5 มีความคิดสร้างสรรค์	8
2.6 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	10
2.7 ใฝ่หาความรู้	9
2.8 เข้ากับผู้อื่นได้ดี	12
2.9 มีความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน	4
3. จุดค้อยของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัด ฉะเชิงเทรา	4
3.1 ใจร้อน	5
3.2 ไม่มีความอดทน	3
3.3 ไม่ซื่อสัตย์	

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการ	ความถี่
4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ	5
4.1 ควรเปิดการฝึกอาชีพให้หลากหลาย	9
4.2 ควรเปิดฝึกช่วงวันเสาร์ – อาทิตย์ด้วย	2
4.3 ผู้สำเร็จการฝึกควรสอนงานลูกน้องเป็น	2
4.4 ผู้สำเร็จการฝึกต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ
ของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดละโว้

5.1 ด้านความรู้ความสามารถทั่วไป

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ด้านความรู้ความสามารถทั่วไป พบว่าในภาพรวมด้านความรู้ความสามารถทั่วไป อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า การปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ เรียนรู้งานได้เร็ว มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด และรองลงมา ส่วนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ n = 61

รายการ	\bar{X}	SD.	ระดับ ความคิดเห็น
1. มีความรู้ความสามารถในการทำงาน	4.02	0.48	มาก
2. สามารถตัดสินใจด้วยตนเองอย่างถูกต้องเมื่อประสบปัญหาในการทำงาน	3.97	0.41	มาก
3. ประยุกต์สิ่งที่เรียนไปใช้กับการปฏิบัติงาน	4.00	0.26	มาก
4. มีการวางแผนและจัดระบบการทำงาน	3.85	0.42	มาก
5. ศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิชาชีพ	3.89	0.38	มาก
6. ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่	3.30	0.37	ปานกลาง
7. การตรวจสอบและประเมินผลงาน	3.61	0.59	มาก
8. ปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี	4.16	0.36	มาก
9. เรียนรู้งานได้เร็ว	4.03	0.25	มาก
10. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ	4.13	0.40	มาก
รวม	3.90	0.39	มาก

5.2 ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษาศรีอานันท์ ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน พบว่าในภาพรวมผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทั้งหมด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าและติดตามความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและการดำรงชีวิต ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการใช้เหตุผล มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมา ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาศรีอานันท์พัฒนาศาสตร์เทคโนโลยีการเกษตรและอุตสาหกรรม (n =61)

รายการ	\bar{X}	SD.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความสามารถในการใช้เหตุผล	4.07	0.43	มาก
2. การยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น	4.03	0.32	มาก
3. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.11	0.32	มาก
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำงาน	4.05	0.32	มาก
5. ความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าและติดตาม ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและการดำรงชีวิต	4.16	0.36	มาก
รวม	4.09	0.35	มาก

5.3 ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาศรีอานันท์กับงานที่ทำ ตามความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษาศรีอานันท์ ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาศรีอานันท์กับงานที่ทำ พบว่าในภาพรวมของผู้สำเร็จการศึกษาศรีอานันท์ มีคุณลักษณะสอดคล้องกับงานที่ทำอยู่ในระดับมากทั้งหมด และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ความซื่อสัตย์ ความมีจริยธรรม ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบในหน้าที่ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด และรองลงมา ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ (n = 61)

รายการ	\bar{X}	SD.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ความซื่อสัตย์	4.46	0.51	มาก
2. ความมีจริยธรรม	4.26	0.46	มาก
3. ความมีระเบียบวินัย	4.21	0.44	มาก
4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	4.18	0.35	มาก
5. ความอ่อนน้อมถ่อมตน	4.11	0.38	มาก
6. ความใฝ่หาความรู้และพัฒนาตนเอง	4.11	0.35	มาก
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง	4.10	0.38	มาก
8. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.08	0.36	มาก
9. การแก้ปัญหาด้วยตนเอง	4.03	0.38	มาก
10. การปรับตัว	4.15	0.39	มาก
11. ความรับผิดชอบในหน้าที่	4.21	0.44	มาก
12. ความขยันหมั่นเพียร	4.20	0.42	มาก
13. ความอดทนในการทำงาน	4.15	0.39	มาก
14. การตรงต่อเวลา	4.11	0.41	มาก
15. การถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น	3.98	0.36	มาก
16. ความเสียสละเพื่อส่วนรวม	4.08	0.36	มาก
รวม	4.15	0.40	มาก

5.4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของเพื่อนร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับคุณลักษณะตามความต้องการของหน่วยงาน พบว่า การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ตรงต่อเวลา มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้ มีความรู้สามารถนำไปใช้กับงานที่รับผิดชอบได้ เป็นคุณลักษณะที่หน่วยงานต้องการมาก

จุดเด่นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ พบว่า มีประสิทธิภาพในการทำงาน
กระตือรือร้นเสียสละ ขยัน อดทน

จุดด้อยของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ พบว่า ไม่ทักษะในการทำงาน พุดน้อย มาสาย

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ คือ ควรเน้นการประชาสัมพันธ์หลักสูตรต่างๆ ให้มากขึ้น ควร
 มีการแนะนำประโยชน์ของหลักสูตร ต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ควรเพิ่มเวลาการฝึกให้
 มากขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับผู้สำเร็จการศึกษากอล์ฟ

รายการ	ความถี่
1. คุณลักษณะตามความต้องการของหน่วยงาน	
1.1 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้	12
1.2 มีความรู้ สามารถนำไปใช้กับหน้าที่ที่รับผิดชอบได้	11
1.3 แก้ปัญหาได้	9
1.4 ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้	15
1.5 ตรงต่อเวลา	14
2. จุดเด่นของผู้สำเร็จการศึกษากอล์ฟจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา	
2.1 สุขุม เยือกเย็น	6
2.2 ตรงต่อเวลา	6
2.3 มีความรับผิดชอบ	6
2.4 มีการพัฒนาความรู้อยู่เสมอ	7
2.5 เสียสละ	14
2.6 กระตือรือร้น	15
2.7 มีประสิทธิภาพในการทำงาน	23
2.8 ประหยัด	12
2.9 สุภาพ	11
2.10 ขยัน	14
2.11 อดทน	14
3. จุดด้อยของผู้สำเร็จการศึกษากอล์ฟจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัด ฉะเชิงเทรา	5
3.1 พุดน้อย	7
3.2 ไม่มีทักษะในการทำงาน	2
3.3 มาสาย	

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

รายการ	ความถี่
4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ	
4.1 ควรมีพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง	3
4.2 ควรเน้นการประชาสัมพันธ์ในหลักสูตรต่าง ๆ ให้มากขึ้น	4
4.3 ควรเพิ่มเวลาการฝึกให้มากขึ้น	2
4.4 ควรแนะนำประโยชน์ของแต่ละหลักสูตร	5

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการติดตามผลผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบของการวิจัย ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1. เพื่อศึกษาการนำความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทราไปใช้

1.1.2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

1.1.3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพและเพื่อนร่วมงานของผู้เข้ารับการฝึก จำนวน 390 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยเป็น ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 61 คน ผู้บังคับบัญชา จำนวน 58 คน และเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ จำนวน 61 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

1.3.1 แบบสอบถามผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ภูมิหลังของผู้สำเร็จการศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรการฝึก

ตอนที่ 3 ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน

จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.3.2 แบบสอบถามผู้บังคับบัญชาผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนา

ฝีมือแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึก

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพกับงานที่ทำ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.3.3 แบบสอบถามเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนา

ฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์

พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพกับงานที่ทำ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความร่วมมือ พร้อมด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้สำเร็จการฝึกผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน อย่างละ 196 ฉบับ โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเอง ทางโทรศัพท์และทางไปรษณีย์ ได้ตอบกลับของผู้สำเร็จการฝึก 61 ฉบับ ผู้บังคับบัญชา 58 ฉบับ เพื่อนร่วมงาน 61 ฉบับ

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.6 สรุปผลการวิจัย

1.6.1 สถานภาพทั่วไปของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

จากการศึกษาข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสอบถามในส่วนของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ พบว่าผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง อายุของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ อยู่ในช่วง 26-30 ปี สาขาการฝึกที่สำเร็จส่วนใหญ่ เป็นสาขาพนักงานเทคโนโลยีและสารสนเทศ และส่วนน้อยที่สุด คือ ช่างเชื่อม

วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้สำเร็จการฝึก ส่วนใหญ่มีความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) และเป็นผู้ว่างงานก่อนเข้ารับการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนน้อยรับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

ในเรื่องการเปลี่ยนอาชีพของผู้สำเร็จการฝึกหลังจากจบการฝึกอาชีพ พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยเปลี่ยนงานหรือเปลี่ยนอาชีพ และเงินเดือนที่ได้รับประมาณเดือนละ 5,100–6,000 บาท

1.6.2 ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่มีต่อการเรียนหลักสูตร ของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

ผู้สำเร็จการฝึกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นว่า ครูฝึกมีความรู้ในสาขาที่สอนตามหลักสูตรมากที่สุด การถ่ายทอดความรู้ของครูฝึกดี เนื้อหาในหลักสูตรครอบคลุมเพียงพอต่อการทำงาน และใช้ระยะเวลาในการฝึกได้อย่างเหมาะสม เป็นลำดับรองลงมา ตามลำดับ ส่วนเครื่องมือ เครื่องจักรที่ใช้มีเพียงพอ น้อยที่สุด

ส่วนความรู้ความสามารถทั่วไปของผู้สำเร็จการฝึกระบุว่ามีความสามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับชีวิตประจำวัน มีจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนมากที่สุด ความรู้ความสามารถรองลงมาได้แก่ ความสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ปัจจุบัน และความสามารถที่น้อยที่สุด ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

ในเรื่องของทักษะในการปฏิบัติงาน ของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ พบว่าผู้สำเร็จการฝึกอาชีพมีความสามารถใช้เหตุผลมากกว่าทักษะอื่น ๆ และมีความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าและติดตามความรู้ใหม่เกี่ยวกับอาชีพและการดำรงชีวิต รับฟังความคิดเห็นผู้อื่นในระดับมาก

ส่วนความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพระบุว่า "ได้รับความรู้และประสบการณ์ไปประกอบอาชีพ และมีอาชีพที่มั่นคงมากที่สุด รองลงมาคือประยุกต์สิ่งที่เรียนไปใช้กับการปฏิบัติงาน และที่น้อยที่สุดคือความรู้ในการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน

1.6.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นของผู้สำเร็จการฝึก

พบว่าผู้สำเร็จการฝึก มีความต้องการฝึกอาชีพในสาขาการนวดแผนไทย การดูแลผู้สูงอายุ และเด็กเล็ก และคอมพิวเตอร์โปรแกรมต่าง ๆ มาก และให้ความเห็นว่า จุดเด่นของหลักสูตรของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา คือ เข้าใจง่าย สามารถนำไปสร้างรายได้ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถเพิ่มความรู้ ความสามารถ และทักษะ จุดด้อยของหลักสูตรคือ อุปกรณ์ เครื่องมือการสอนไม่เพียงพอ เนื้อหาหลักสูตรไม่ชัดเจน และระยะเวลาสั้นเกินไป

ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาคือ เสนอว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการรับสมัครให้มากขึ้น ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ไป – มา ไม่สะดวก ควรมีเอกสารประกอบการเรียนการสอน

1.6.4 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถทั่วไปของผู้สำเร็จการศึกษาคือ เห็นว่า ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดีมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีความรู้ความสามารถในการทำงาน ส่วนความสามารถในการตรวจสอบและประเมินผลงานน้อยที่สุด

ส่วนทักษะในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาคือ ผู้บังคับบัญชาเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้า และติดตามความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและการดำรงชีวิต มากที่สุด รองลงมาคือ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น น้อยที่สุดได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำงาน

1.6.5 ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับความรู้ความสามารถทั่วไปของผู้สำเร็จการศึกษาคือ เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาคือของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ น้อยที่สุดได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

ส่วนทักษะในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาคือในความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าและติดตามความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและการดำรงชีวิตมากที่สุด รองลงมาคือความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นน้อยที่สุด

1.6.6 การเปรียบเทียบผลการประเมินด้านความรู้ ความสามารถทั่วไปของผู้สำเร็จการศึกษาคือตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการประเมินด้านความรู้ ความสามารถทั่วไปของผู้สำเร็จการศึกษาคือโดยกำหนดค่าเฉลี่ยระดับการประเมินสูงเท่ากับ 3.5 – 5.0 ปานกลาง 1.6 – 3.4 ต่ำเท่ากับ 1.5 ลงมา พบว่า ทั้งผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานได้ประเมินความรู้ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาคือของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับสูงทุกด้าน ยกเว้นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อนร่วมงานประเมินว่ามีความสามารถในระดับปานกลาง

การเปรียบเทียบผลการประเมินด้านทักษะในการปฏิบัติงาน พบว่า ทั้งผู้สำเร็จการศึกษาคือ ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน ได้ประเมินให้ทักษะด้านการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาคืออยู่ในระดับสูงทุกด้าน

1.6.7 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เหมาะสมของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพกับงานที่ทำ เห็นว่าผู้สำเร็จการฝึกอาชีพมีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความมีจริยธรรม ส่วนเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ เห็นว่าความเหมาะสมของผู้สำเร็จการฝึกกับงานที่ทำในด้านต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ดีเช่นกัน ความซื่อสัตย์ ความมีจริยธรรม ความมีระเบียบวินัย

1.6.8 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่หน่วยงานต้องการ จุดเด่นและจุดด้อยของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกที่หน่วยงานต้องการ ได้แก่ ก้าวทันเทคโนโลยี มีความขยัน อดทนในการทำงาน ได้แก่ได้รู้ เพิ่มความชำนาญให้มากขึ้น จุดเด่นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดละโว้ได้แก่ การเข้ากับผู้อื่นได้ดี การมีความรู้พื้นฐานด้านช่างดี ความรู้ที่ได้รับตรงกับงานที่ปฏิบัติได้ดี มีความกระตือรือร้นในการทำงาน จุดด้อยของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดละโว้ พบว่า ไม่มีความอดทน ใจร้อนไม่ซื่อสัตย์

ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกที่หน่วยงานต้องการ พบว่าผู้สำเร็จการฝึกอาชีพปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี ความตรงต่อเวลา และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย จุดเด่นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ตามความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน พบว่าผู้สำเร็จการฝึก มีประสิทธิภาพในการทำงาน มีความเสียสละ และมีความขยัน อดทน มีการพัฒนาความรู้อยู่เสมอ จุดด้อยของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ตามความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน พบว่าผู้สำเร็จการฝึกไม่มีทักษะในการทำงาน พุดน้อย มาทำงานสาย

1.6.9 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน

ผู้บังคับบัญชาได้ให้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานที่ควรจะเป็นการฝึกอาชีพในวันเสาร์ – อาทิตย์ และควรเปิดสาขาให้หลากหลาย และผู้สำเร็จการฝึกอาชีพควรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และควรสอนงานลูกน้องได้ เพื่อนผู้สำเร็จการฝึกอาชีพให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ควรจะมีการแนะนำประโยชน์ของแต่ละหลักสูตรเน้นการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น และเพิ่มระยะเวลาการฝึกอาชีพให้มากขึ้น

2. อภิปรายผล

จากการวิจัย การติดตามผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด ฉะเชิงเทรา โดยสอบถามผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการฝึก อาชีพระหว่างปีงบประมาณ 2540 – 2547 ผลการวิจัย สามารถสรุปโดยภาพรวมตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

จากการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า ด้านการจัดหลักสูตรการฝึกอาชีพ จัดการเรียน การ สอน ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพส่วนใหญ่แล้วครูฝึกมีความรู้ความสามารถ ถ่ายทอดความรู้ในเนื้อหาวิชา ที่ตนเองสอน ได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ผู้สำเร็จการฝึกเข้าใจในเนื้อหาของหลักสูตรในสาขานั้น และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกวิชาชีพ ไปใช้กับงานที่ปฏิบัติ อาชีพที่ทำอยู่ให้ประสบ ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนความรู้ความสามารถทั่ว ๆ ไป ของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่ได้รับจากศูนย์ พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับชีวิตประจำวัน ซึ่ง สอดคล้องกับภารกิจของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มุ่งเน้นการนำไปใช้เพื่อสร้าง งานสร้างอาชีพในท้องถิ่น ลดปัญหาความยากจน และไม่ประพาศิตนเป็นที่เดือดร้อนต่อสังคม อยู่ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ไม่นำวิชาชีพไปใช้ในสิ่งที่ไม่ดี ไม่ซื่อสัตย์ต่อผู้รับบริการ ส่วนการใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่และการตรวจสอบและประเมินผลงาน ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เพราะความเปลี่ยนแปลงของโลกเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว

ในส่วนของทักษะในการปฏิบัติงาน ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพส่วนใหญ่มีทักษะในการ ใช้เหตุผลเพื่อแก้ปัญหา มีความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าและติดตามความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้อง อาชีพและการดำรงชีวิต ซึ่งค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งหมด น่าจะเป็นส่วนดีของผู้สำเร็จการฝึก อาชีพและหน่วยงานที่ทำงานอยู่ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของพนักงาน ลูกจ้างว่าเป็นผู้ที่ได้รับการ ฝึกฝนเป็นอย่างดี ที่จะเป็นบุคลากรอันทรงคุณค่าขององค์กร

ด้านความรู้และประสบการณ์ ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพได้รับความรู้และประสบการณ์ จากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งหมด ทั้ง ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ นำไปประกอบอาชีพและทำให้มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ ให้กับครอบครัว และยังสามารถนำความรู้ที่เรียนมาไปใช้กับการปฏิบัติงานได้เป็นระดับมากอีก ด้วยแต่อย่างไรก็ตาม สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไปความรู้และประสบการณ์จากการฝึกอาชีพก็ต้องมี

การปรับกระบวนการให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย จึงจะเป็นประโยชน์ต่อ
ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพอย่างแท้จริง

2.2 ด้านความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ
ในด้านความรู้ความสามารถทั่วไป ทั้งผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการฝึก ส่วนมาก
เห็นว่าความรู้ความสามารถทั่วไปเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

แสดงให้เห็นว่า ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด
ฉะเชิงเทรา โดยรวมมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ของผู้ใช้และผู้ใกล้ชิด โดยเฉพาะคุณภาพที่เป็น
จุดเด่นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพตามการประเมินของผู้บังคับบัญชา คือ การปรับตัวเข้ากับเพื่อน
ร่วมงานได้ดี มีความรู้ความสามารถในการทำงาน สนใจศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา
วิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด
ฉะเชิงเทรา จะต้องรู้จักแก้ไขปัญหา พัฒนาอาชีพให้ทันต่อความเจริญของสังคม เศรษฐกิจที่มุ่ง
การแข่งขันทางการค้า คุณลักษณะที่เด่นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพในความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา
คือ ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความมีจริยธรรมที่เป็นคุณลักษณะที่ดีที่สุด ทำให้ทุกคนรู้
คุณค่าความดีต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สำหรับข้อคิดเห็นที่ผู้บังคับบัญชาต้องการให้ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพมี นอกจาก
ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย แล้วยังต้องการให้มีความขยัน อดทนในการทำงาน
เสียสละ ใฝ่รู้ เพิ่มความชำนาญให้ตนเอง ซึ่งข้อเสนอแนะจากผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการฝึก
อาจจะใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทราต่อไป

สำหรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนา
ฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

จากการวิจัยนี้พบว่า เพื่อนร่วมงาน ประเมินความรู้ ความสามารถทั่วไป ทักษะ
ในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการปรับตัวเข้ากับเพื่อน
ร่วมงาน การมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ สามารถศึกษาและเรียนรู้งานอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ
ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา แสดงให้เห็นว่าผู้สำเร็จการฝึกอาชีพสามารถปรับตัวให้เป็นที่
ยอมรับของเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี คุณลักษณะการพัฒนาศักยภาพของตนเองของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพใน
ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่เป็นจุดเด่น และได้ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ความซื่อสัตย์ต่อ
หน่วยงานต่อผู้รับบริการ ความมีระเบียบวินัยในหน้าที่การงาน และมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็น
คุณลักษณะที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาทุกประการ แต่

คุณลักษณะและข้อเสนอแนะที่จำเป็นและพึงประสงค์ของผู้สำเร็จการฝึกที่เพื่อนร่วมงานอยากให้มี คือ การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น การตรงต่อเวลา

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ด้านการจัดหลักสูตรการฝึกอาชีพของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนมากอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยสูงน่าพอใจ มีเพียงเรื่องการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เท่านั้นที่ได้ระดับน้อย ซึ่งอาจจะเป็นด้วยข้อจำกัดของงบประมาณ ระเบียบในการจัดซื้อเครื่องมือ – เครื่องจักร ขั้นตอนการขออนุมัติหลายขั้นตอน ประกอบกับความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก จึงทำให้เครื่องมือที่มีอยู่อาจจะล้าสมัยไปบ้าง แต่อย่างไรก็ดี ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทราควรจะนำเครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์การฝึกที่เหมาะสมกับยุคสมัยมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อการผลิตผู้สำเร็จการฝึกให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

3.2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้สำเร็จการฝึก ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน มีหลายประเด็นที่ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ควรนำมาพิจารณาเพื่อการวางแผน เช่น การประชาสัมพันธ์ ต้องเน้นให้ความสำคัญการประชาสัมพันธ์หน่วยงานให้ประชาชนรู้จัก การกิจและการบริการฝึกอาชีพสาขาต่าง ๆ การให้บริการเกี่ยวกับการติดต่อสอบถาม การทำงานเชิงบูรณาการกับหน่วยงานภายในท้องถิ่น โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้การฝึกอาชีพเข้าถึงความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ควรเน้นการบริการฝึกอาชีพในวันเสาร์ – อาทิตย์ เพื่อให้ประชาชนที่มีงานประจำอยู่แล้วได้รับการพัฒนาตนเองได้และควรที่จะเปิดสาขาการฝึกอาชีพให้หลากหลาย

3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบผู้สำเร็จการฝึกอาชีพระหว่างสาขาทั้ง 5 สาขาอาชีพ
2. ควรศึกษาความพึงพอใจในการเข้าฝึกอาชีพของประชาชนทั่วไป หน่วยงานภาครัฐ และสถานประกอบการ ทุกสาขาอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา
3. ควรวิเคราะห์ความต้องการตลาดแรงงานของจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อวางแผนฝึกอาชีพให้กับแรงงานในระยะต่อ ๆ ไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนิษฐา สุวัชกุล (2541) การประเมินผลโครงการฝึกอบรมอาชีพ: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์
สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
หลักสูตรพัฒนาการบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
- กมล กล้าหาญ (2528) “การศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยเปิด-
สุโขทัยธรรมมาธิราช” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กระทรวงแรงงาน (2545) กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวง
แรงงาน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง การปรับบทบาทภารกิจและโครงสร้าง
ส่วนราชการ กระทรวงแรงงาน กรุงเทพมหานคร กระทรวงแรงงาน
- กฤษดา ผ่องพิทยา (2536) “การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรครุศาสตร
มหาบัณฑิต โปรแกรมวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยครูพระนคร ปีการศึกษา
2530 – 2533” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาอุตสาหกรรมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- กฤษมันต์ วัฒนานรงค์ และคณะ (2531) รายงานการวิจัยเรื่อง การตัดสินใจเข้ารับการฝึกอาชีพ
รูปแบบการเรียน – การสอน และเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ ณ ศูนย์ศิลปอาชีพ
บางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร 2531
- กล้า ทองขาว และคณะ (2546) รายงานการวิจัยสถาบัน เรื่อง การประเมินโปรแกรม
บัณฑิตศึกษาทางไกล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี (2543) ภาวะการทำงานของบัณฑิต ปีการศึกษา 2541 (รุ่นที่ 17)
รายงานการวิจัยสถาบัน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2543
- กองแผนงานและวิจัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2529) แนวทางการจัด
การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ศาสนา
กรมศาสนา
- กองวิชาการ กรมประชาสงเคราะห์ (2537) การศึกษาวิจัยเรื่อง ผู้รับการฝึกอบรมวิชาชีพกับการ
ดำเนินงานสงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรี ของกรมประชาสงเคราะห์ ศึกษาเฉพาะกรณี
ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีวัฒนาภา เอกสารวิชาการ ลำดับที่ 319 เล่มที่ 21

- บุญชู สุธรรมวิจิตร (2535) “แนวทางการฝึกอบรมด้านการเกษตร สำหรับราษฎรไทยบริเวณชายแดนอีสานตอนล่าง ของศูนย์พัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ”
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
กุลฐนันท์ ตีเอื้อ (2542) “การบริการวิชาชีพแก่ชุมชนของวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดสุรินทร์”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- คงฤทธิ์ พาลีวัน (2546) “ความต้องการเกี่ยวกับการฝึกอบรมของผู้ฝึก กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน”
วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร
และการสอนอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง
- ครรชิต มาลัยนวล (2540) *ทัศนไอที้* พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร ซีเอ็ดดูเคชั่น
- เครือวัลย์ ลีมอภิชาติ (2531) *หลักการและเทคนิคการจัดการฝึกอบรมและพัฒนา แนวทางการวางแผน การเขียนโครงการและการบริหารโครงการ* กรุงเทพมหานคร
สอนศิลป์การพิมพ์ 2531
- งามจิตร จารุพันธุ์ (2537) “แนวโน้มหลักสูตรและการเรียนการสอนคหกรรมศาสตร์ ระดับปริญญาตรีวิชาเอกพัฒนาการเด็กและครอบครัวและเด็ก” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จินตนา เบญจเทพานันท์ (2523) *การติดตามการทำงานของบัณฑิต สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2517 – 252*
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชามัธยมศึกษา
- จิรนนท์ จิววัฒนารักษ์ (2540) “กรณีการเข้าสู่ระบบการพัฒนาฝีมือแรงงานของผู้เข้ารับการศึกษาอาชีว ฒ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคเหนือตอนบน จังหวัดลำปาง”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- ชนชาติ เลขาลาวณิชย์ (2544) “การใช้ตัวมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในการฝึกเตรียมเข้าทำงาน”
ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ชนะ วิหกศรี (2537) *การติดตามผลนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาโรงเรียนพณิชยการสามเสน 2537*
สาขาการบริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

- ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ (2530) “การประเมินผลกระทบของโครงการการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อ
ประชาชนในชนบท” ปรินญาณิพนธ์การศึกษาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ชาญ สวัสดิ์สวัสดิ์ (2539) *คู่มือฝึกหัดอบรมมืออาชีพ : การจัดดำเนินการฝึกหัดอบรมอย่างมี
ประสิทธิผล* กรุงเทพมหานคร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
- ชาญชัย อินทรประวัติ และคณะ (2539) *การติดตามผลบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
รุ่นที่ปีการศึกษา 2539* มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 2539
- คณีย์ สุทธิพงษ์ (2533) “การติดตามผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
สาขาวิชาการโรงแรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2539) “การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกนักศึกษาที่สำเร็จกับไม่สำเร็จการศึกษา
ตามเวลาของหลักสูตรปริญญาตรีในระบบการศึกษาทางไกล”
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ ม.ป.ป. “การติดตามการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช” ฝ่ายวางแผน นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (เอกสารโรเนียว)
- ทัศนีย์ ลิ้มสุวรรณ และคณะ (2544) *รายงานการวิจัยสถาบัน เรื่อง การติดตามบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*
- ธีรยุทธ์ เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ (2544) *รายงานการวิจัยสถาบัน เรื่อง การติดตามบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*
- นवलลอ นิมอนันตกุล (2536) “การติดตามผลมหาบัณฑิต เอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2532, พฤศจิกายน) “โครงการฝึกหัดอบรมที่คำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของผู้เข้า
อบรม” *วารสารพัฒนาชุมชน* 28 หน้า 16

- บำรุง สุขพรรณ (2526) *สัมฤทธิ์ผลของการศึกษาและการประกอบอาชีพของบัณฑิตสาขาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนในประเทศ : ศึกษากรณีบัณฑิตคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*
- บุญจิตต์ ณ ลำเลียง (2544) “การสำรวจการทำงานของบัณฑิตทางการศึกษา ปี พ.ศ. 2510” *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- บุญเลิศ มาแสง (2533) “เส้นทาง กศน. ผู้การศึกษาเพื่อปวงชน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน : มัชฌมชุมชน กศน.” *วารสารการศึกษานอกโรงเรียน 28 (ตุลาคม – พฤศจิกายน)*
- ปราณี เถกิงพล (2515) “การแนะแนวและการให้บริการปรึกษา” *พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา*
- ปิยะศิริ เรื่องศรีมัน (2544) *รายงานการวิจัยสถาบัน เรื่อง การติดตามบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- พัฒนา สุขประเสริฐ (2540) *กลยุทธ์ในการฝึกอาชีพ พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*
- พูนสุข หิงคานนท์ (2542) “การติดตามผลบัณฑิตพยาบาล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช” *สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- ไพบูรณ์ ทะเชนพรพรรค และคณะ (2544) *รายงานการวิจัยเรื่อง การติดตามบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- ไพบูรณ์ หล้าคำแก้ว (2525) “เหตุผลที่ทำให้ประชาชนสมัครเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ แบบกลุ่มสนใจทางวิทยุไปรษณีย์” *วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม*
- ไพรัช เพื่อนด้วง (2537) “กระบวนการฝึกอบรมที่พึงประสงค์ สำหรับอาจารย์สาขาวิชาช่างยนต์ ในวิทยาลัยสารพัดช่างและวิทยาลัยการอาชีพ กรมอาชีวศึกษา” *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิตสาขามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง*

- มรุธา สุสุทธิ (2536) “การติดตามผู้สำเร็จการศึกษาสาขาศึกษาศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2538) *การเสวนาทางวิชาการ เรื่อง นักนิเทศศาสตร์ที่พึงประสงค์ในทศวรรษหน้า รายงานผลการเสวนาทางวิชาการเนื่องในโอกาสสถาปนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ครบรอบ 17 ปี* จัดทำโดย สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- เมธี ปิยะคุณ (2528) *การติดตามบัณฑิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2525* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รัชณี ตรีขจรโกศล (2533) “ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวด้านอาชีพของผู้รับบริการจัดหางาน: ศึกษาเฉพาะกรณีสตรีภาคเหนือซึ่งผ่านการฝึกอบรมและรับบริการจัดหางานจากกรมประชาสงเคราะห์” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รุ่งเพชร จางวนิชเลิศ (2534) “การฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อการพัฒนาสตรี ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ กรมประชาสงเคราะห์” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ลักษณะ ชินะปุตตกุล (2539) “การติดตามผลบัณฑิตครุศาสตร์ สาขามัธยมศึกษา วิชาเอกคณิตศาสตร์” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ลัดดา พิศาลบุตร (2531) *การติดตามบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาสหกรณ์ รุ่นที่ 1-4* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วันตา เทือกขันตี (2541) “การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาอุตสาหกรรมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วัลลภ พลอยทับทิม (2535) “การประเมินผลโครงการพัฒนาสตรี: กรณีศึกษาศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- วิชากร กรม กระทรวงศึกษาธิการ (2531) *การพัฒนาการศึกษาวิชาอาชีพในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ
- วิเชียร เกตุสิงห์ (2541) *คู่มือการวิจัยเชิงปฏิบัติ พิมพ์ครั้งที่ 3* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- ศรีสวัสดิ์ ศรีตรากร (2536) “การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาศิลปกรรม วิชาเอกออกแบบศิลปประยุกต์ คณะศิลปประยุกต์ คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปีการศึกษา 2532 – 2534”
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สมคิด บางโม (2540) *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม* กรุงเทพมหานคร นำอักษรการพิมพ์
- สมชาติ กิจยรรยง และ อรรถจริย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2539) *เทคนิคการจัดฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ* กรุงเทพมหานคร ซีเอ็ดยูเคชั่น
- สัมพันธ์ เย็นสำราญ สุนิสา จุ้ยม่วงศรี และสิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ (2540) *รายงานการวิจัยเรื่องการสำรวจสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา ชุดวิชาวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม (2522) *การวิจัยเรื่อง ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ภาควิชาจิตวิทยา และคณะสังคมศาสตร์*
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุนทร สุนันท์ชัย (2529) *การศึกษานอกโรงเรียน เส้นทางที่ไม่มีสิ้นสุด* กรุงเทพมหานคร อมรินทร์การพิมพ์
- สุนันทา บุญสิทธิ์ (2522) “แนวทางส่งเสริมอาชีพเพื่อช่วยเหลือคนงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุนิตย์ แวงศักดิ์ (ม.ป.ป.) “การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรีจากวิทยาลัยครู 2522” จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แขนงวิชาวิจัยการศึกษา
- สุรพล จันทราปัดย์ (2529) *การเรียนรู้และการสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรม* กรุงเทพมหานคร สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุรีย์ ธรรมเลิศล้ำ (2525) *การติดตามบัณฑิตครุศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์*
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525 ภาควิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อนันต์ อนันตรังสี (2517) *หลักการแนะแนว พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์

อุดม หนูทอง (2539) *บันทึกไทยในแนวพระราชดำริ* มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
โอภาวดี เข็มทอง และคณะ (2544) *รายงานการวิจัยสถาบัน เรื่อง การติดตามบันทึก*
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2544

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

**แบบสอบถามผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ
คำชี้แจง**

- 1) แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา
- 2) ให้ผู้บังคับบัญชาตอบแบบสอบถามทุกข้อโดยเลือกคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
- 3) แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน ตอน ได้แก่
ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ
ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพจากการพิจารณาของผู้บังคับบัญชา
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ท่านคิดว่าผู้สำเร็จการฝึกอาชีพผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานและ
ความเหมาะสมกับงานที่ทำมาน้อยเพียงใด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ด้านความรู้ความสามารถทั่วไป</u>					
1. มีความรู้ความสามารถในการทำงาน					
2. สามารถตัดสินใจด้วยตนเองอย่างถูกต้อง เมื่อประสบปัญหาในการทำงาน					
3. ประยุกต์สิ่งที่เรียนไปใช้กับการปฏิบัติงาน					
4. มีการวางแผนและจัดระบบการทำงาน					
5. ศึกษาค้นคว้า เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา วิชาชีพ					
6. ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่					
7. การตรวจสอบและประเมินผลงาน					
8. ปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน ได้ดี					
9. เรียนรู้งาน ได้เร็ว					
10. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ					
<u>ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน</u>					
1. ความสามารถในการใช้เหตุผล					
2. การยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น					
3. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาในการ ทำงาน					
5. ความกระตือรือร้นในการศึกษา ค้นคว้า และติดตามความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับ อาชีพและการดำรงชีวิต					

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพกับงานที่ทำ

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความเหมาะสมของผู้สำเร็จกับงานที่ทำ					
1. ความซื่อสัตย์					
2. ความมีจริยธรรม					
3. ความมีระเบียบวินัย					
4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
5. ความอ่อนน้อมถ่อมตน					
6. ความใฝ่หาความรู้และพัฒนาตนเอง					
7. ความเชื่อมั่นในตนเอง					
8. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
9. การแก้ปัญหาด้วยตนเอง					
10. การปรับตัว					
11. ความรับผิดชอบในหน้าที่					
12. ความขยันหมั่นเพียร					
13. ความอดทนในการทำงาน					
14. การตรงต่อเวลา					
15. การถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น					
16. ความเสียสละเพื่อส่วนรวม					

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะตามความต้องการของหน่วยงานอย่างไร

.....
.....
.....

2. ในทัศนะของท่าน ผู้สำเร็จการศึกษากิจการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา มีคุณสมบัติเฉพาะตัวที่เป็นจุดเด่น จุดด้อย อย่างไร

จุดเด่น

.....
.....
.....

จุดด้อย

.....
.....
.....

3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้สำเร็จการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

.....
.....
.....
.....

แบบสอบถามผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

คำชี้แจง

- 1) แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการนำความรู้ และประสบการณ์ของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่ได้รับจาก ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทราไปใช้
- 2) ขอให้ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพตอบแบบสอบถามทุกข้อโดยเลือกคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
- 3) แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 4 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 ภูมิหลังและคุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ
 - ตอนที่ 2 ความรู้และประสบการณ์ของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่มีต่อการจัดหลักสูตรการฝึกอาชีพของ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน
 - ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ภูมิหลังและคุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
 1. สาขาที่ท่านสำเร็จการฝึกอาชีพ
 - ช่างยนต์ ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์
 - ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ ช่างเชื่อมไฟฟ้าและโลหะแผ่น
 - พนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศ
 4. วุฒิก่อนเข้ารับการฝึกอาชีพ
 - ต่ำกว่า ม.3 ม.3
 - ม.6 ปวช.
 - ปวส. ปริญญาตรี
 - อื่น ๆ.....

5. ก่อนเข้ารับการศึกษา

☐ ทำงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	☐ ทำงานเอกชน
☐ ทำงานส่วนตัว	☐ ทำธุรกิจภายในครอบครัว
☐ ว่างงาน	☐ ถูกเลิกจ้าง
☐ ทำงานบ้าน	☐ อื่นๆ.....

6. ท่านเคยเปลี่ยนงานมากี่แห่ง

- ไม่เคย 1 2 3 อื่น ๆ.....

7. ปัจจุบันท่านมีรายได้ประมาณเดือนละ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพที่มีต่อการจัดหลักสูตรการฝึกอาชีพ

รายละเอียด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เนื้อหาหลักสูตรที่ได้ฝึกสอดคล้องกับงานที่ทำ					
2. ระยะเวลาที่ฝึกมีความเหมาะสม					
3. การถ่ายทอดความรู้ของครูฝึก					
4. ครูฝึกมีความรู้ในสาขาที่สอน					
5. วัสดุที่ใช้ฝึกมีเพียงพอ					
6. เครื่องมือ เครื่องจักรที่ใช้มีเพียงพอ					
7. ความทันสมัยของเครื่องมือ					
8. เอกสารประกอบการฝึกเหมาะสม					
9. หลักสูตรเหมาะสมสอดคล้องกับตลาดแรงงาน					
10. วิธีการวัดผลและการทดสอบ					
<u>ด้านความรู้ความสามารถทั่วไป</u>					
1. ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประกอบอาชีพ					
2. สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตรประจำวัน					
3. ประยุกต์สิ่งที่เรียนไปใช้กับการปฏิบัติงาน					
4. มีการวางแผนและจัดระบบการทำงาน					
5. ศึกษา ค้นคว้า เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิชาชีพ					
6. ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่					
7. การตรวจสอบและประเมินผลงาน					
8. มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น					
9. สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ปัจจุบันได้					
10. สร้างจรรยาบรรณในวิชาชีพ					

รายละเอียด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน 1. ความสามารถในการใช้เหตุผล 2. การยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น 3. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 4. ความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำงาน 5. ความกระตือรือร้นในการศึกษา ค้นคว้า และติดตามความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและการดำรงชีวิต					

ตอนที่ 3 ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

รายละเอียด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ประยุกต์สิ่งที่เรียน ไปใช้กับการปฏิบัติงาน 2. นำมาวางแผนและจัดระบบงาน 3. นำไปแก้ปัญหาและพัฒนาวิชาชีพ 4. ใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน 5. การมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น 6. ได้รับความรู้และประสบการณ์ไปประกอบอาชีพ 7. มีอาชีพที่มั่นคง 8. นำความรู้และประสบการณ์เรื่องความปลอดภัยไปใช้ในการทำงาน 9. ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับเป็นพื้นฐานในการพัฒนางานที่ทำ 10. ความรู้ ประสบการณ์ และทักษะที่ได้รับตรงกับงาน					

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ในทัศนะของท่านคิดว่าศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดจะจัดฝึกอบรมวิชาชีพ สาขาอะไรที่หน่วยงานของท่านต้องการ

.....
.....
.....

2. ในทัศนะของท่าน หลักสูตรที่ทำการฝึกในศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดจะเชิงเทรา จุดเด่นและจุดด้อย อย่างไร

จุดเด่น

.....
.....
.....
.....

จุดด้อย

.....
.....
.....
.....

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด จะเชิงเทรา

.....
.....
.....

**แบบสอบถามเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ
คำชี้แจง**

- 1) แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา
- 2) ให้เพื่อนร่วมงานตอบแบบสอบถามทุกข้อ โดยเลือกคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
- 3) แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 3 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการฝึกอาชีพ
 - ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพจากการพิจารณาของเพื่อนร่วมงาน
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ท่านคิดว่าผู้สำเร็จการฝึกอาชีพผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานและ
ความเหมาะสมกับงานที่ทำมาน้อยเพียงใด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p><u>ด้านความรู้ความสามารถทั่วไป</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความรู้ความสามารถในการทำงานชีพ 2. สามารถตัดสินใจด้วยตนเองอย่างถูกต้องเมื่อประสบปัญหาในการทำงาน 3. ประยุกต์สิ่งที่เรียนไปใช้กับการปฏิบัติงาน 4. มีการวางแผนและจัดระบบการทำงาน 5. ศึกษาค้นคว้า เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิชาชีพ 6. ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 7. การตรวจสอบและประเมินผลงาน 8. ปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี 9. เรียนรู้งานได้เร็ว 10. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ 					
<p><u>ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถในการใช้เหตุผล 2. การยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น 3. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 4. ความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำงาน 5. ความกระตือรือร้นในการศึกษา ค้นคว้า และติดตามความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและการดำรงชีวิต 					

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการฝึกอาชีพกับงานที่ทำ

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>ด้านความเหมาะสมของผู้สำเร็จอาชีพกับงานที่ทำ</p> <p>1. ความซื่อสัตย์</p> <p>2. ความมีจริยธรรม</p> <p>3. ความมีระเบียบวินัย</p> <p>4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่</p> <p>5. ความอ่อนน้อมถ่อมตน</p> <p>6. ความใฝ่หาความรู้และพัฒนาตนเอง</p> <p>7. ความเชื่อมั่นในตนเอง</p> <p>8. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์</p> <p>9. การแก้ปัญหาด้วยตนเอง</p> <p>10. การปรับตัว</p> <p>11. ความรับผิดชอบในหน้าที่</p> <p>12. ความขยันหมั่นเพียร</p> <p>13. ความอดทนในการทำงาน</p> <p>14. การตรงต่อเวลา</p> <p>15. การถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น</p> <p>16. ความเสียสละเพื่อส่วนรวม</p>					

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ผู้สำเร็จการฝึกควรมีคุณลักษณะตามความต้องการของหน่วยงานอย่างไร

.....
.....
.....

2. ในทัศนะของท่าน ผู้สำเร็จการฝึกอาชีพจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา มีคุณสมบัติเฉพาะตัวที่เป็นจุดเด่น จุดด้อย อย่างไร

จุดเด่น

.....
.....
.....

จุดด้อย

.....
.....
.....

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้สำเร็จการฝึกอาชีพของศูนย์พัฒนา ฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ที่ รง 0406.3.2/๑๑๒

ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา
59 หมู่ 4 ตำบลวังเย็น อำเภอแปลงยาว
จังหวัดฉะเชิงเทรา 24190

16 มีนาคม 2548

เรื่อง ขอความร่วมมือกรอกแบบสอบถาม

เรียน ผู้สำเร็จการศึกษาศึกษาของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด
2. ของจดหมายติดแสตมป์พร้อมที่อยู่ 1 ซอง

ด้วยข้าพเจ้านางทิพาพรรณ ไทมี หัวหน้าฝ่ายพัฒนาฝีมือและศักยภาพกำลังแรงงาน ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ขณะนี้ศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งกำลังทำการศึกษาระวบรวมข้อมูล เพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการติดตามผู้สำเร็จการศึกษาศึกษาของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความคิดเห็นผู้สำเร็จการศึกษาศึกษาต่อการจัดหลักสูตร ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทราและศึกษาความคิดเห็นผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานที่มีต่อผู้สำเร็จการศึกษาศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านกรุณานำแบบสอบถามให้หัวหน้างานที่เหนือท่าน และเพื่อนร่วมงานกรอกแบบสอบถามและรวบรวมส่งคืนทั้ง 3 ฉบับ ภายในวันที่ 10 เมษายน 2548 ทั้งนี้ได้แนบซองติดแสตมป์พร้อมที่อยู่มาด้วยแล้ว

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะบรรลุผลสำเร็จได้ก็ด้วยความร่วมมือจากท่าน ซึ่งต้องขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางทิพาพรรณ ไทมี)

นักวิชาการศึกษาศึกษา 7ว รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

ฝ่ายช่วยอำนวยความสะดวก

โทร. 0-3885-1221 โทรสาร 0-3885-1220

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางทิพาพรรณ ไทยมี
วัน เดือน ปีเกิด	20 สิงหาคม 2502
สถานที่เกิด	อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
ประวัติการศึกษา	วท.บ (วัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2524
สถานที่ทำงาน	ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน
ตำแหน่ง	หัวหน้าฝ่ายพัฒนาฝีมือและศักยภาพกำลังแรงงาน ศูนย์พัฒนาฝีมือ แรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา (นักวิชาการฝึกอาชีพ 7ว)